

LANDSKRONA
KOMMUN

KÄVLINGE
KOMMUN

SVALÖV
KOMMUN

LOMMA
KOMMUN

LÄNSTYRELSEN
MALMÖHUS LÄN

WWF

Floran på västskånska ätthögar

Tillstånd och förändringar sedan 1950/60-talet

David Reuterskiöld
Miljöförvaltningen
261 80 Landskrona

Rapport 1996:5

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Förord	4
SAMMANFATTNING	5
INLEDNING	7
METODER	8
Förberedelser	8
Fältmetodik	8
Jämförelser	9
Beräkningar	10
Problem vid jämförelser med Arvid Nilssons data	10
RESULTAT	11
Ätthögflorans utseende 1995	11
Förändringar i ätthögfloran sedan 1950/60-tal	13
Artantal totalt	13
Artantal medelvärde/ätthög	13
Sällsynta arter	14
Frekvensförändringar	15
Indikatortal	16
DISKUSSION	17
Ätthögflorans nuvarande tillstånd	17
Förändringar i ätthögfloran sedan 1950/60-tal	17
Upphörd eller ändrad hävd	18
Övergodning	19
Ätthögflorans framtidsutsikter	19
Biologisk mångfald	20
Floravård på ätthögarna - generellt skotsselförslag	21
REFERENSER	22

Bilagor:

Appendix 1. Detaljerad beskrivning av ätthögarna.

Appendix 2. Tabell över samtliga kärlväxter som påträffats på högarna 1995.

Appendix 3. Jämförelse mellan 1995 års och 1950/60 talens inventering av florans sammansättning på ätthögarna.

Appendix 4. Förteckning över ej återfunna och nytillkomna arter på ätthögarna från 1950/60 talets till 1995 års inventeringar.

Appendix 5. Inger Runessons under åren 1985-87 upprättade artlista över ätthögarna 37-44, 47, 48 och 60.

Omslag: Ätthög på Rönneberga backar.

Baksida: Utsikt från Kung Vases hög i Västra Karabys socken. Foton Olle Nordell

Förord

Under de senaste åren har vi blivit allt mer uppmärksammade på vikten av att värna den biologiska mångfalden. Det är viktigt både för oss själva och för kommande generationer att bibehålla en nära kontakt med naturen och dess rikedom. I dagens västskånska helåkersbygd, som närmast kan liknas vid en kulturstäpp, är emellertid naturen hårt undanträngd. Ofta är den knuten till kvarvarande fragment av det gamla kulturlandskapet, till exempel, odlingsrösen, mangelgravar och andra kulturminnesmärken, som blivit en fristad för flora och fauna.

I västra Skåne finns gott om sådana forntida minnesmärken. Mest framträdande är det stora antalet gravhögar från äldre bronsålder som ofta är monumentala i dagens odlingslandskap. En undersökning av Arvid Nilsson på 1950/60 talet som omfattade 68 sådana gravhögar visade att dessa, förutom det historiska värdet, ofta har en rik och spännande flora som minner om det forntida landskapet.

Idag hotas emellertid floran även på dessa fristäder, bland annat av övergödning, ändrad markanvändning och försurning och med anledning av detta har under 1995 en noggrann återinventering av samtliga 68 högar genomförts. Syftet har varit att få en uppfattning om vilka hittillsvarande effekter som den rådande hotsituationen medfört under de över 30 år som förflutit sedan Nilssons inventering.

David Reuterskiöld har anställts av miljöförvaltningen i Landskrona för att genomföra projektet. Ekonomiskt bidrag till inventeringsarbetet har givits av Världsnaturfonden WWF, Länsstyrelsen i Malmöhus län och av miljöförvaltningarna i Landskrona, Svalöv, Kävlinge och Lomma kommuner.

Landskrona oktober 1996

Olle Nordell

SAMMANFATTNING

Under sommaren 1995 har en återinventering av floran genomförts på 68 gravkullar från bronsåldern, så kallade ättehögar, i Landskrona, Kävlinge, Svalöv och Lomma kommuner. Dessa inventerades av landskronabotanisten Arvid Nilsson under 1950/60-talen och visade sig då ha en ovanligt artrik flora med ett stort inslag av för trakten sällsynta arter.

Syftena med 1995 års inventering har varit,

1. att få detaljerad kännedom om ättehögflorens nuvarande tillstånd.
2. att genom jämförelser med Nilssons inventering kunna se eventuella förändringar av floran som ägt rum sedan 1950/60-talen.
3. att få ökad kunskap om orsakerna till sådana förändringar och därmed ett nödvändigt kunskapsunderlag för att vidta eventuellt erforderliga åtgärder till skydd för och vård av floran.
4. att ge förslag på sådana skyddsåtgärder.

Eftersom hoten mot ättehögarernas flora i stora drag även gäller för traktens flora som helhet bidrar denna studie dessutom till ökad kunskap om floras generella utveckling i hela det västskånska odlingslandskapet från 1950/60-talen till 1995.

Var och en av de 68 ättehögarerna har inventerats i tre omgångar, vår, sommar och höst 1995. Inventeringsresultaten presenteras i sin helhet i appendix 2 medan appendix 1 ger en allmän beskrivning av de enskilda högarernas utseende och vegetation.

De jämförelser som gjorts med Nilssons inventering från 1950/60-talen är:

- Ättehögflorens totala artantal samt förekomsten av för trakten sällsynta växter och växter som upptagits på ArtDatabankens lista över hotade arter.
- Medelvärde av artantalet per ättehög.
- Ättehögflorens indikatorvärde för kväve och pH.

Resultat 1995

Resultaten från 1995 års inventering visar att ättehögarerna fortfarande hyser en för trakten ovanligt artrik flora med ett stort antal lokala sällsyntheter. Totalt påträffades **246 arter**, varav 212 örter och gräs samt 34 träd och buskar. **17 arter** har klassats som sällsynta i regionen och **sex** är upptagna på ArtDatabankens lista över hotade arter.

Förändring sedan 1950/60-talen

62 arter har försvunnit samtidigt som **30 tillkommit** (appendix 4) och ättehögflorens artantal har därmed minskat med **32 arter**. Av de **23 sällsynta arter** som under 1950/60-talen fanns på ättehögarerna har **15 återfunnits** och **två nya tillkommit**. En rödlistad art, luddfingerört, har försvunnit och en annan, strimklöver, har tillkommit. Bland andra ej återfunna arter kan nämnas backklöver samt odon. **Medelvärde av artantalet per ättehög** har minskat från cirka **54** till cirka **47** eller med **13%**! **Indikatorvärdet för kväve** har ökat med hela **8-10%** vilket visar att floras artsammansättning har förändrats till förmån för mera näringsgynnade arter. **Reaktionstalet**, som anger arternas förhållande till pH-halten i marken, är däremot oförändrat.

Den främsta orsaken till artrikedomen på ättehögarerna är sannolikt den hävd, framför allt i form av bete, som bedrivits kontinuerligt under lång tid. Till skillnad från den omgivande marken, som under 1800- och 1900-talen nästan fullständigt uppodlats, har ättehögarerna skonats från plogen ända in i våra dagar och utgör nu en av de få kvarvarande växtplatserna för den gamla ängs- och hagmarksfloran i traktens helåkersbygd. Som ett led i bevarandet av regionens biologiska mångfald är det därför viktigt att ättehögarernas flora även i framtiden kan bevaras i ett rikt skick.

Hotbilden

Ättehögarernas flora har emellertid sedan en längre tid varit, och är alltjämt, utsatt för flera olika hot varav de största är **övergödning** och **igenväxning**. Floran på ättehögarerna har också tydligen utarmats och förändrats sedan 1950/60-talen och **för att de kvarvarande värdena skall kunna bevaras krävs att en rad olika skyddsåtgärder vidtas.**

För närvarande ingår 52 av de 68 ättehögarerna i Länsantikvariens skötselprogram som består av en årlig slåtter vilken vanligen äger rum mellan augusti och oktober. Denna skötsel är dock sannolikt inte tillräckligt intensiv för att även på längre sikt bevara gravkullarnas florumvärden. Den nuvarande slåttern sker dessutom i de flesta fall för sent på året och utförs med röjsåg försedd med plastsnöre som sliter sönder vegetationen istället för att skära av den vilket också inverkar menligt på floran.

I denna rapport presenteras alternativa förslag till skötselåtgärder för varje enskild ättehöga (appendix 1) vilka i de flesta fall följer det generella skötselåtgärdsförslaget som presenteras sist i diskussionen. Detta skötselåtgärdsförslag går i korthet ut på att en skyddszon om fem till tio meter anläggs runt högarerna. Skyddszonen slåstras sedan liksom själva högen två gånger om året (juli-aug samt sept-okt) varvid skärande, ej roterande, redskap bör användas. Vidare bör merparten av de träd och buskar som växer på högarerna röjas bort.

Framtidsutsikter

För närvarande är det oklart hur finansieringen av natur- och fornminnesvårdande åtgärder skall finansieras i framtiden och ättehögarernas skötsel är ej säkrad. För att hävden i framtiden skall kunna upprätthållas och utföras på ett för floran lämpligt sätt är det därför författarens förhoppning att berörda kommuner tillsammans med markägare, byalag, eller intresseföreningar i stil med Gallhögens vänner på Ven skall kunna överta en del av skötselarbetet. Om de ekonomiska resurserna till Länsantikvariens upphör är ett sådant engagemang för övrigt det enda som kan rädda ättehögarernas artrika örtflora från en snar undergång.

INLEDNING

I det skånska odlingslandskapet finns ett stort antal gravkullar, så kallade ättehögar, från äldre bronsålder. Dessa Skånes karaktärsfornlämningar är vanligen uppförda mellan 1500-1100 f Kr (Burenhult 1991) och har formen av cirkelrunda kullar. De varierar kraftigt i storlek men har för det mesta en diameter mellan fem och trettio meter och är två till sju meter höga. Ättehögarna ligger ofta i par eller smärre grupper på åsryggar och andra höglänta punkter i terrängen. I västra Skåne utgör ättehögarna idag ett markant inslag i landskapsbilden där de, vackert smyckade av en rik flora, sticker upp som små öar i den helåkersbygd som präglar området.

Sett i ett större perspektiv ger gravhögnas placering en god bild av den dåtida bygdens utbredning i Skåne. Ofta är de samlade traktvis i vad som kan ha utgjort avgränsade hövdingadömen. (Burenhult 1991). Uppförandet av ättehögarna innebar enorma arbetsinsatser och denna typ av gravmonument uppfördes sannolikt endast över personer som tillhörde det dåtida samhällets översta skikt (Burenhult 1991). Till byggnadsmaterial användes markens torvlager, det vill säga grässvålen, som skalades av från den omkringliggande betesmarken. För byggnad av en normalstor ättehög krävdes två till tre tunnlands gräsvål (Weimarck 1985) och vid uppförandet av de största högarna åtgick uppemot sex hektar (Burenhult 1991).

Enorm arealer betesmark måste alltså ha förstörts vid byggandet av de omkring 20 000 ättehögar som totalt uppfördes i Skåne och Weimarck (1985) anser att detta åtminstone delvis kan vara orsaken till den omfattande jordflykt som förekom i området vid denna tid.

I Danmark finns flera publicerade undersökningar om floran på ättehögarna (Raunkiaer 1926, Andersen 1931, Pedersen 1946 och Grøntved 1962) medan detta ämne har behandlats mera knapphändigt i den svenska litteraturen. Ett undantag utgör dock skånebotanisten Arvid Nilssons (1982) rapport om dennes inventering av 68 västskånska ättehögar i Landskrona, Kävlinge, Svalöv och Lomma kommuner

under 1950/60-talen. Nilssons resultat visar att dessa ättehögar då hyste en för trakten ovanligt artrik flora med ett stort inslag av lokala rariteter. Bland annat förekom luddfingerört, sandnejlika, dvärgserradella och backklöver vilka alla är mycket sällsynta i denna del av Skåne.

Orsaken till ättehögflorens artrikedom är främst den hävd som kontinuerligt under mycket lång tid bedrivits på ättehögarna. Dessa har nämligen i de allra flesta fall legat i de öppna ängs- och framför allt betesmarker (Sjöbeck 1947) som ända sedan bronsåldern dominerat det skånska slättlandskapet (Weimarck 1985) och som långt in på 1700-talet upptog betydande delar av Västskånes areal (Sjöbeck 1966, Emanuelsson et al 1985).

Under 1800- och 1900-talen har emellertid det skånska slättlandskapet utsatts för en förvandling av enorma mått varvid ängar, hagar och våtmarker nästan fullständigt omvandlats till åkermark (Emanuelsson et al 1985, Edman & Hagman 1988, m fl). Denna storskaliga förändring av landskapet har naturligtvis haft en negativ inverkan på den biologiska mångfalden i regionen (Ingelög et al 1994, Mattiasson 1995) och hoten mot jordbrukslandskapets kvarvarande biologiska värden fortsätter dessutom att öka (Ingelög et al 1994). Av de 419 kärlväxter som upptagits i 1990 års upplaga av ArtDatabankens lista över hotade arter tillhör nära 70% jordbrukslandskapet och av dessa är ungefär hälften bofasta i Malmöhus län (Ingelög et al 1994). En fortsatt utarmning av floran i det skånska odlingslandskapet kommer därför att medföra allvarliga konsekvenser för den svenska florans mångfald som helhet.

Till skillnad från de omgivande markerna har dock många av ättehögarna skonats från plogen ända in i våra dagar och utgör nu en av de sista tillflyktsorterna för den gamla ängs- och hagmarksfloran i det västskånska odlingslandskapet (Nilsson 1982).

Ett viktigt led i bevarandet av regionens biologiska mångfald är därför att även i framtiden bevara gravkullarnas vegetation i ett rikt skick.

Idag är dock även ättehögnas flora utsatt för flera olika hot, främst övergödning till följd av det höga kvävenedfallet samt igenväxning på grund av upphörd hävd (Nilsson 1982). Om ättehögsfloran ska bevaras är det därför nödvändigt att en rad olika skyddsåtgärder vidtas.

Ett första steg i skyddsarbetet för florans mångfald, både på ättehögnas och i Västskåne i allmänhet, är att utföra kontinuerliga inventeringar för att få ökade kunskaper om effekterna av de rådande hoten och därmed kunna vidta så effektiva skyddsåtgärder som möjligt. Ett vanligt problem vid denna typ av floraövervakning är avsaknaden av äldre, upprepbara inventeringar vilket starkt begränsar möjligheterna till jämförelser bakåt i tiden. Detta gör att den förmodade utarmningen av floran under de senaste decennierna ofta är svår att klä i siffror.

Arvid Nilssons rapport om inventeringen av de 68 västskånska ättehögnas utgör emellertid ett av få exempel på en sådan gammal, upprepbar inventering. Detta tack vare att resultaten är noggrant redovisade och att ättehögnas utgör lätt identifierbara och tydligt avgränsade områden i terrängen.

En ny inventering möjliggör därför att i siffror beskriva vad som hänt med ättehögnas flora under de senaste 25-45 åren och även att ge belägg för en eventuell utarmning av artrikedomen. Då ättehögnas är spridda över ett stort område och hoten mot dem är representativa för traktens flora i stort skulle en sådan inventering dessutom ge god information om florans generella utveckling i hela västra Skåne under samma tid. Nilsson (1982) påpekar själv att en uppföljande inventering vore önskvärd.

Mot bakgrund av dessa motiv har under 1995 en ny inventering av de 68 ättehögnas som ingick i Nilssons undersökning genomförts på uppdrag och initiativ av Miljöförvaltningen i Landskrona kommun. Finansiärer för projektet har varit Världsnaturfonden (WWF), Länsstyrelsen i Malmöhus län samt Landskrona, Kävlinge, Svalöv och Lomma kommuner.

Syftena med inventeringen har varit,

1. att i detalj kartlägga vegetationens nuvarande utseende på ättehögnas samt att utföra fältarbetet så att det vid jämförelser med framtida inventeringar blir möjligt att dra någorlunda säkra slutsatser om vegetationens utveckling.
2. att genom jämförelser med Arvid Nilssons inventering kunna utläsa vegetationens utveckling på ättehögnas från 1950/60-tal till 1995.
3. att få fördjupad kunskap om orsakerna till eventuella förändringar och nödvändig kunskap för att vid behov kunna vidta adekvata åtgärder till skydd för floran.
4. att ge förslag på sådana åtgärder.

METODER

Förberedelser

Under våren 1995, innan inventeringsarbetet påbörjades, lokaliserades och identifierades de 68 ättehögnas som ingick i Nilssons undersökning på kartor och i terrängen. Numrering och gruppindelning av högnas följer Nilsson (1982). För att inventeringsresultatet ska spegla gravkullarnas flora under hela växtsäsongen har samtliga 68 ättehögnas besökts i tre olika omgångar, vår, sommar och höst 1995. De olika inventeringsomgångarna har utförts under perioderna 950509-950525 (hög nr 1 dock 950609), 950703-950721 (hög nr 36 och 40 dock 950731) samt 950911-950922.

Fältmetodik

Inventeringen har för varje ättehög gått till så att hela markytan genomförts tillräckligt noggrant för att minimera risken att missa någon art. Samtliga arter av kärlväxter har härvid noterats och deras vanlighet har skattats i en tregradig skala enligt BIN V 02103 (Naturvårdsverket 1987).

På fältprotokoll har följande anteckningar gjorts om samtliga 68 ättehögnas: Vilken naturtyp som omger högnas ifråga, eventuell förekomst av skydds-zoner och dessas utseende, huruvida högnas är lätt- eller svårtillgänglig för allmänhe-

ten samt vilken typ av skötsel som förefaller bedrivs på högen. Mer exakta uppgifter om högarnas skötsel har dessutom inhämtats från ansvariga myndigheter. Vidare har högarna delats in i tre olika kategorier avseende träd-förekomst, skuggning och igenväxning. Andra iakttagelser av värde beträffande till exempel nerskräpning och biocidpåverkan har dessutom antecknats.

Slutligen har en fältmässig bedömning av högens biologiska och eventuella övriga värden gjorts i en fyrgradig skala (där 1=låga, 2=måttliga, 3=höga och 4=mycket höga värden) och korta notiser gjorts om hotbilden mot högen och behovet av skötselåtgärder. Inventeringstiden har för varje ättehög varierat mellan 1/2 till 5 timmar beroende på högarnas stora variationer i storlek. Samtliga 68 ättehögar har fotograferats vid åtminstone något inventeringstillfälle.

Jämförelser

Nilsson (1982) redovisar resultaten från sin inventering på 1950/60-talen både i den löpande texten och i en tabell. Dessvärre stämmer dessa text- och tabellvärden inte alltid överens vilket orsakar problem vid jämförelser mellan 1950/60-talens och 1995 års inventering. Detta eftersom resultaten av jämförelserna varierar något beroende på vilka värden i Nilssons rapport som används.

Studier av en äldre version av Nilssons manuskript visar att det huvudsakligen är i tabellen som felet ligger, men även de textvärden som uppges är i vissa fall något osäkra och det är därför inte självklart vilka värden man bör rätta sig efter.

För att lösa detta problem har vissa av jämförelserna mellan inventeringarna gjorts i flera olika uppsättningar som antingen baserar sig på text- eller på tabelluppgifterna i Nilssons rapport (se nedan). I dessa uppsättningar har dessutom ett varierande antal ättehögar, vars sifferuppgifter säkert eller eventuellt är felaktiga, utgått ur jämförelsen. För uppgifter om vilka högar som utgått vid olika jämförelser och för närmare information om problemet hänvisas till avsnittet

“Problem vid jämförelser med Arvid Nilssons data“.

De jämförelser som gjorts mellan Nilssons och 1995 års inventering avser:

- 1 Ättehögfloras totala artantal (se tabell 2).
- 2 Antalet arter som, med hjälp av Weimarcks (1985) “Atlas över Skånes flora“, bedömts vara sällsynta i regionen (se tabell 4).
- 3 Antalet arter som finns upptagna på Art-Databankens röda lista över hotade arter (Aronsson et al 1995) (se tabell 4).
- 4 Medelvärde av ättehögarnas artantal. Denna jämförelse redovisas i tre olika uppsättningar (se tabell 3) varav en baserar sig på text- och två på tabellvärdena i Nilssons rapport.
- 5 Ättehögfloras indikatorvärde för kväve och pH (dvs kvävetal samt reaktionstal). Jämförelsen redovisas i två olika uppsättningar (se tabell 5 och 6) som båda baserar sig på tabellvärdena i Nilssons rapport.

Uppgifterna i jämförelserna 1-3 baserar sig på den samlade information som går att utläsa ur både text- och tabellvärdena i Nilssons rapport.

Indikatorvärden är siffror som anger arters förhållanden till olika omvärldsfaktorer, till exempel fuktighet, pH, kvävehalt med flera. Omvärldsfaktorn ifråga graderas i en skala där stigande siffror markerar en successivt ökande nivå av omvärldsfaktorn. En växtarts indikatorvärde för en viss omvärldsfaktor blir siffran som motsvarar den nivå av omvärldsfaktorn vid vilken arten är vanligast förekommande i naturen. Till exempel anger ett lågt indikatorvärde för kväve, eller kvävetal, att arten är vanligast på marker med låga kvävehalter, det vill säga näringsfattiga förhållanden. Med hjälp av indikatorvärdena går det därför att få information om vilka omvärldsförhållanden som råder på en plats genom att studera dess vegetation. Uppgifter om arternas Indikatorvärden har hämtats från Ellenberg (1979) samt Ekstam & Forshed (1992). I den förstnämnda anges indikatorvärdena i en niogradig och i den senare en tregradig skala. De arter som uppges vara okänsliga för omvärldsfaktorn ifråga eller som ej är upp-

tagna i den använda litteraturen har utelämnats och antalet arter som beräkningen av indikator-talen baserar sig på framgår av tabell 1. I jämförelsen av ättehöglorans indikator-tal har parvis t-test använts.

Som en ytterligare jämförelse med 1995 års inventering publiceras även Inger Runessons under 1985-87 upprättade artlistor över högarna 37-44, 47, 48 och 60 i appendix 5.

Tabell 1. Antalet arter ur ättehögsfloran som beräkningarna av de olika indikator-talen baserar sig på.

	N-TAL Ellenberg	R-TAL Ellenberg	N-TAL Ekstam/Forshed	R-TAL Ekstam/Forshed
1950/60-talens inventering:	198	144	140	89
1995 års inventering:	174	116	126	76

Beräkningar

I Nilssons (1982) rapport redovisas inventeringsresultaten både i text- och tabellform. I textdelen kan man för varje ättehögl utläsa de intressantaste förekommande arterna samt högens totala artantal. I tabellen däremot redovisas inte varje enskild ättehögl separat utan de är istället sammanlagda i grupper om 1 till 9 stycken. Varje grupp har av Nilsson tilldelats en kolumn i tabellen där det framgår vilka arter som förekommer och hur många, men inte vilka, höglar inom gruppen de växer på.

De siffror om varje ättehögs artantal som Nilsson uppger i texten, anger antalet "taxa" som denne delat in sina fynd i, vilket inte alltid är det samma som antalet arter. Till exempel kan två underarter av samma art ha räknats som två "taxa". På samma sätt redovisas även i tabellen växterna i taxa av varierande rang. För att uppnå jämförbarhet med 1995 års inventering har därför Nilssons uppgifter justerats enligt nedanstående så att de motsvarar antalet fullgoda arter på ättehöglarna.

Nilssons tabellvärden har justerats helt enkelt genom att underarter och dylikt av samma art slagits samman. Textvärdenas uppgifter om antalet taxa är emellertid inte lika lätta att justera eftersom dessa endast anger hur många och inte vilka taxa som förekommer på varje högl. Textvärdena har därför justerats indirekt med hjälp av tabellvärdena genom att ättehöglarna slagits samman i samma gruppindelning som i Nilssons tabell. För varje grupp av ättehögl har sedan de ingående höglarnas textvärdesartantal adderats och den summa som då erhållits har minskats lika mycket som samma ättehöglgrupps tabellvärdesartantal minskade till följd av justeringen i tabellen. För att ytterligare öka jämförbarheten mellan inventeringarna har dessutom de typiska åkerogräs vilka bedömts som endast tillfälligt förekommande gäster på ättehöglarna räknats bort från 1995 års inventering liksom Nilsson bortsett ifrån dem i inventering på 1950/60-talen.

I de justerade textvärdena är alltså, liksom i tabellvärdena, uppgifter om ättehöglarna endast tillgängliga gruppvis och inte för varje enskild ättehögl. Beräkningarna av medelvärdet av ättehöglarnas artantal, som baserar sig på de justerade text- och tabellvärdena, har därför gjorts enligt följande: För varje grupp av ättehögl har summan av de ingående höglarnas artantal beräknats. Dessa summor, ifrån samtliga grupper, har sedan adderats och det då erhållna värdet har delats med det sammantagna antalet högl, ifrån alla grupper. Det tal man då får fram utgör medelvärdet av ättehöglarnas artantal.

Vid beräkningen av indikator-talen är det nödvändigt att känna till namnen på samtliga arter som växer på höglarna och dessa beräkningar baserar sig därför enbart på tabellvärdena. Då tabellvärdena endast redovisas gruppvis måste även indikator-talen framräknas och behandlas gruppvis. Detta har gjorts genom att för varje art multiplicera antalet ättehögl inom den aktuella gruppen som arten finns på, med samma arts indikatorvärde för omvärldsfaktorn ifråga. De på så vis erhållna talen för samtliga inom ättehöglgruppen förekommande arter har sedan adderats och summan har delats med summan av de i gruppen ingående höglarnas artantal. Det därmed erhållna talet utgör ättehöglgruppens indikator-tal för omvärldsfaktorn ifråga.

Problem vid jämförelser med Arvid Nilssons data

Ett problem som uppstår vid jämförelsen mellan Nilssons och 1995 års inventering är att text- och tabellvärdena i Nilssons rapport inte alltid stämmer överens med varandra och för vissa grupper av ättehögl är skillnaden tämligen ansenlig. Genom studier av en äldre version av manuskriptet till Nilssons (1982) rapport har det dock gått att sluta sig till att det huvudsakligen är i tabellvärdena som felet ligger.

Även textvärdena är dock något osäkra eftersom de vanligen är något högre även än de tabellvärden som med största säkerhet är helt korrekta. Detta gör att man inte kan utesluta att Nilsson i textvärdena medräknat även de åkerogräs av tillfällig karaktär som påträffats på högarna. Dessa ingår inte i tabellen och har även räknats bort vid 1995 års inventering.

Det är alltså inte självklart vilka värden man bör rätta sig efter vid jämförelser mellan 1950/60-talens och 1995 års inventering. För att lösa detta problem har jämförelsen avseende det genomsnittliga artantalet presenterats i tre olika uppsättningar medan jämförelsen avseende indikatoralen har presenterats i två olika uppsättningar. I dessa uppsättningar har ett varierande antal ättehögar vars sifferuppgifter i Nilssons rapport inte är helt tillförlitliga eller saknas utgått (se nedan).

Den första uppsättningen av jämförelsen avseende det genomsnittliga artantalet baserar sig på de justerade textvärdena i Nilssons rapport (se tabell 3). Här har högarna 1, 6, 12 och 24 utgått på grund av att uppgifter om dessas artantal under 1950/60-talen saknas. Vidare har högarna 2 och 3 samt alla högar i grupperna D, R, S, U och V utgått eftersom dessas tabellvärden och därmed inte heller deras textvärden gått att justera.

De två övriga uppsättningarna av jämförelsen av det genomsnittliga artantalet baserar sig, liksom de båda uppsättningarna avseende indikatoralen, på de justerade tabellvärdena. För att avgöra vilka högar som skulle utgå ur dessa uppsättningar har ättehögarna delats in i tre olika kategorier baserat på tabellvärdenas tillförlitlighet. Dessa kategorier är:

1. Grupper vars värden bedömts som helt korrekta (grupperna B, E, F, H, I, N, T och X).
2. Grupper som eventuellt innehåller smärre fel (grupperna A, G, K, L, P och R).
3. Grupper vars värden säkert eller troligen innehåller fel eller som av andra anledningar inte kan ingå i jämförelsen (grupperna C, D, M, O, S, U och V).

I den andra uppsättningen av jämförelsen avseende genomsnittligt artantal och den första indikatoralsjämförelsen (se tabell 3 respektive 5) ingår endast de högar som tillhör kategori 1. I den tredje artantals- och den andra indikatoralsjämförelsen (se tabell 3 respektive 6) ingår högarna ifrån både kategori 1 och 2. De högar vars värden säkert innehåller fel (kategori 3) har alltså helt uteslutits vid de jämförelser mellan inventeringarna som baserar sig på tabellvärdena i Nilssons rapport.

RESULTAT

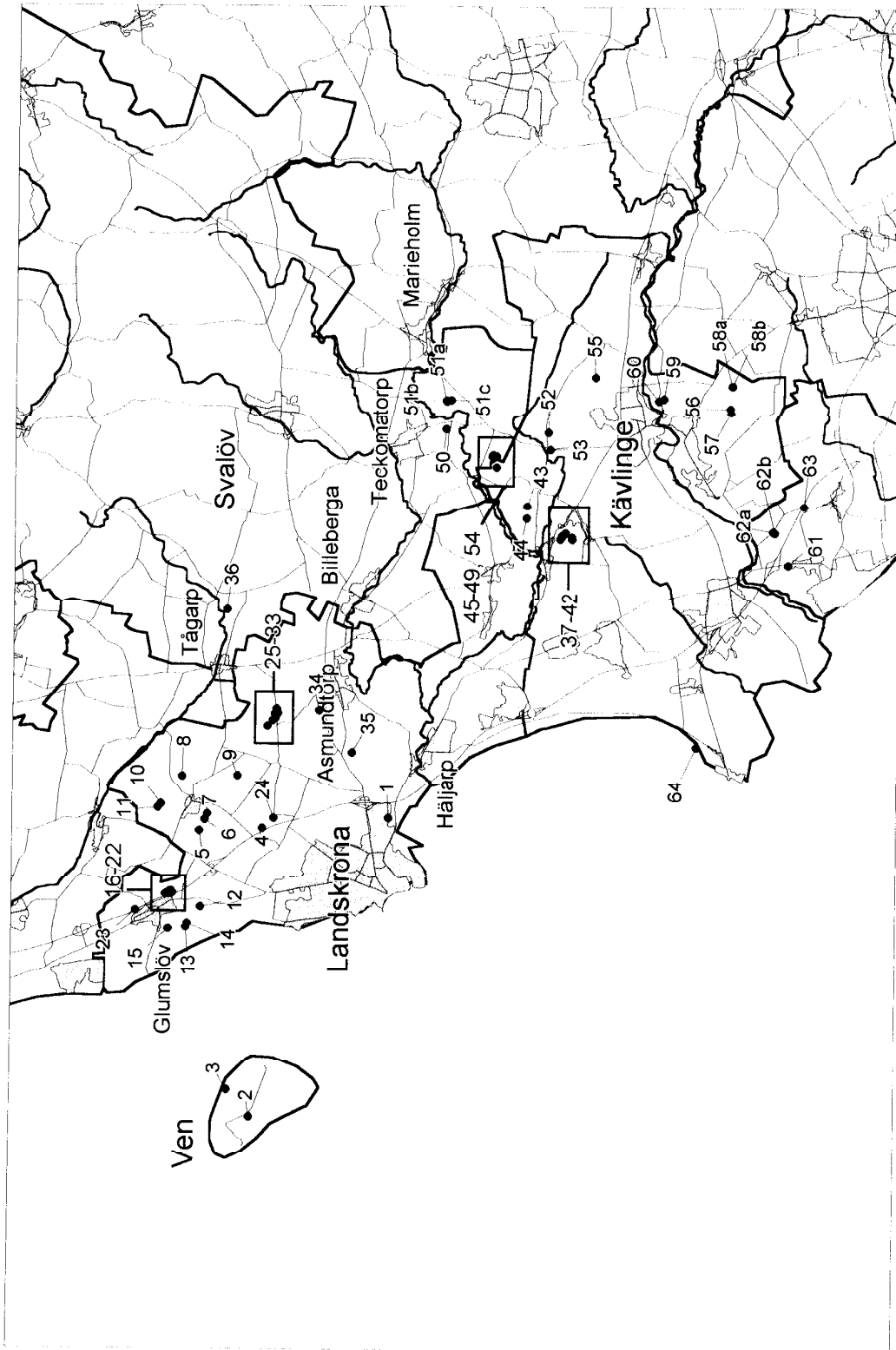
Ättehögloras utseende 1995

Resultaten av 1995 års inventering visar att ättehögarna alltså är botaniskt intressanta och hyser en artrik, för trakten ofta avvikande flora. Till exempel har grådådra, ängsskära, duvnäva samt ax- och vårveronika sina enda kända växtplatser i Landskrona kommun just på ättehögarna. De floristiska värdena varierar dock kraftigt mellan de enskilda gravkullarna. På några av de rikaste högarna finns över 80 arter medan andra som alltför länge varit skuggade av täta buskage har en högst trivial flora.

Även på en och samma hög varierar florans sammansättning med markförhållandena. På toppen av en typisk ättehög, där marken är torr och näringsfattig till följd av långvarig urlakning, växer en typisk torrhedsflora som domineras av kruståtel, fårsvingel, bergven, ljung och bergs-syra. Längre ner tillkommer successivt mera näringskrävande arter såsom åker- och ängsvädd, prästkrage, fältarv och grässtjärnblomma. Närmast kanten brukar, särskilt på högar i åkermark, finnas ett högvuxet, frodigt bälte av kvävegynnade arter som brännässla, hundkäs, kvickrot och hundäxing.

Av de 68 ättehögar som från början ingick i undersökningen (karta 1) har en, hög 61, måst utgå då den under 1995 behandlats med roundup. På de kvarvarande 67 högarna har totalt 246 olika växtarter påträffats under 1995 års inventering. 34 av dessa utgörs av träd eller buskar och de övriga av örtartad vegetation (tabell 2).

17 arter har klassats som sällsynta i regionen och sex är upptagna på ArtDatabankens förteckning över hotade arter. (tabell 4). För uppgifter om de enskilda ättehögarnas utseende, tillstånd och flora vid 1995 års inventering hänvisas till appendix 1 och 2.

Karta 1. Karta över samtliga inventerade ättehögar

Förändringar i ättehögsfloran sedan 1950/60-tal

Artantal totalt

Nilsson (1982) uppger i sin inventering av ättehögar från 1950/60-talen 283 "taxa". När dennes artlista justerats beträffande underarter, varieteter och dylikt, för att göra materialet från de två inventeringarna jämförbara, återstår 278 fullgoda arter. Av dessa har 62 försvunnit samtidigt som 30 tillkommit (appendix 3 och 4) och artantalet på ättehögar har således minskat med 32 arter under de senaste 25-45 åren (tabell 2).

För precis hälften av reduktionen i artantal står högarnas träd och buskar som minskat från 50 till 34 arter eller med hela 32% (tabell 2). Orsaken till denna kraftiga tillbakagång är helt enkelt att träden och buskarna i stor utsträckning

sågats ner på de 52 högar som sedan slutet av 1960-talet upptagits i Länsantikvariens skötselprogram. Om man enbart ser till örterna och gräsen har 42 arter försvunnit samtidigt som 26 nya har påträffats, vilket innebär en minskning av artantalet med 16 arter eller 7% (tabell 2).

Försvunnit har bland andra flera mindre allmänna arter som tillhör näringsfattiga ängs- och hagmarker med högt pH gjort. Exempel på sådana är sommarfibbla, vildlin, jungfrulin, jordtistel, backsmultron, getväppling och darrgräs. Bland de arter som tillkommit kan nämnas ludd- och lentåtel, sandlosta, älggräs, sommar- och häckvicker samt duv- och fliknäva.

Tabell 2. Jämförelse av floran på 68 västskånska ättehögar under 1950/60-talen samt 1995 avseende artantal, förändringar i detta samt antal försvunna och nytillkomna arter.

	artantal 1950/60-tal	artantal 1995	försvunna arter	tillkomna arter	minskning
Örter och gräs	228	212	42 (18%)	26	16 (7%)
Träd och buskar	50	34	20 (40%)	4	16 (32%)
Totalt	278	246	62 (22%)	30	32 (12%)

Artantal medelvärde/ättehög

Förändringarna i medelvärdet av ättehögarernas artantal varierar något beroende på om man jämför med Nilssons text- eller tabellvärden samt på att ett varierande antal högar av olika anledningar måste utgå vid de olika jämförelserna (se metoddelen). Beroende på vilken av jämförel-

serna som avses har således det genomsnittliga artantalet/ättehög minskat med mellan 7,0 och 6,4 arter sedan 1950/60-talen. Procentuellt sett ligger minskningen mellan 14,0 och 13,0 (tabell 3).

Tabell 3. Medelvärde av antalet växtarter per hög på västskånska ätthögar under 1950/60-tal samt 1995. Jämförelsen är gjord i tre olika upplagor. Den första (textvärde) baserar på 16 grupper (A-C, E-I, K-P, T och X) som tillsammans består av 44 högar och 1950/60-talens sifferuppgifter är i detta fall hämtade ifrån texten i Nilssons (1982) rapport. De övriga (tabellvärde 1 och 2) är baserade på 8 grupper (B, E, F, H, I, N, T och X) med 27 högar respektive 14 grupper (A, B, E-I, K, L, N, P, R, T och X) med 38 högar och sifferuppgifterna från 1950/60-tal är hämtade ifrån tabellen i Nilssons (1982) rapport

	Medelv. artant/hög 1950/60-tal	Medelv. artant/hög 1995	minskning (antal)	minskning (%)
textvärde	53,7	46,7	-7,0	-13,0
tabellvärde 1	48,6	42,1	-6,4	-13,2
tabellvärde 2	49,3	42,4	-6,9	-14,0

I ovanstående siffror ingår även de hybrider som påträffats vid de båda undersökningarna. Nilsson uppger tre stycken sådana från sin inventering på 1950/60-talen, nämligen hallon x blåhallon, bergör x grenör samt blodrot x revfingerört. Den förstnämnda växte då på hög 22 där den fortfarande finns kvar tillsammans med föräldrarna. De två övriga, som enligt Weimarck (1985) är mycket sällsynta, växte på hög 35 respektive hög 5 och har inte återfunnits. Det är dock inte omöjligt att de ändå kan finnas kvar eftersom ingen extra möda lagts ner på att finna dem. Vid 1995 års inventering tillkommer istället två nya hybrider. Dessa är ängssvingel x engelskt rajgräs som påträffades på de närliggande högarna 47 och 48, samt mellanlusern, det vill säga gul- x blålusern, på högarna 41, 46 och 59.

Sällsynta arter

Totalt har vid de båda inventeringarna 25 arter påträffats vilka med hjälp av Weimarcks (1985) Atlas över Skånes flora bedömts vara sällsynta i regionen. 23 av dessa fanns på ätthögarna vid

Nilssons inventering på 1950/60-talen varav knappt 2/3, eller 15 stycken, har hittats 1995 (tabell 4). Hela 35% av de lokala rariteter som växte på högarna under 1950/60-talen har alltså inte återfunnits. De enda, under 1995, nytillkomna sällsyntheterna var strimklöver som påträffades på högarna 41 och 59 samt ett exemplar av färgreseda på hög 12 (tabell 4). Vid båda inventeringarna förekommer sex arter som är upptagna på 1995 års upplaga av ArtDatabankens röda lista över hotade arter i Sverige. Dessa var på 1950/60-talen dvärgserradella (hotkategori 2, sårbara), luddfingerört och sandnejlika (hotkategori 3, sällsynta) samt hedblomster, sminkrot och spikvallmo (hotkategori 4, hänsynskrävande). Den sistnämnda arten är dock inte upptagen i artlistan (se appendix 2 och 3) då den, för att anpassa resultaten till Nilssons inventering klassats som åkerogräs och räknats bort. En av dessa arter, luddfingerört, har ej återfunnits 1995 (se dock diskussionen) och en annan, strimklöver (hotkategori 3) har tillkommit.

Tabell 4. Arter som påträffats vid 1950/60-talens och/eller 1995 års inventeringar och som med ledning av Atlas över Skånes flora (Weimarck 1985) bedömts som sällsynta i regionen och/eller är upptagna på ArtDatabankens lista över hotade arter från 1995. Siffror efter artnamnet anger hotkategorier.

Återfunna sällsynta arter	Försvunna sällsynta arter	Nyttillkomna sällsynta arter
<i>Alyssum alyssoides</i> , grådådra	<i>Antennaria dioica</i> , kattfot	<i>Reseda luteola</i> , färgreseda
<i>Bromus erectus</i> , raklosta	<i>Botrychium lunaria</i> , låsbräken	<i>Trifolium striatum</i> , strimklöver 3
<i>Carex ericetorum</i> , backstarr	<i>Fragaria viridis</i> , backsmultron	
<i>Dianthus arenarius</i> , sandnejlika 3	<i>Lycopodium clavatum</i> , mattlumner	
<i>Dianthus deltoides</i> , backnejlika	<i>Potentilla heptaphylla</i> , luddfingerört 3	
<i>Helichrysum arenarium</i> , hedblomster 4	<i>Saxifraga tridactylites</i> , grusbräcka	
<i>Hypochoeris maculata</i> , slätterfibbla	<i>Trifolium montanum</i> , backklöver	
<i>Lithospermum arvense ssp arvense</i> , sminkrot 4	<i>Vaccinium uliginosum</i> , odon	
<i>Ornithopus perpusillus</i> , dvärgserradella 2		
<i>Papaver argemone</i> , spikvallmo.4		
<i>Phleum phleoides</i> , flentimotej		
<i>Pulsatilla vulgaris</i> , backsippa		
<i>Satureja acinos</i> , harmynta		
<i>Scabiosa columbaria</i> , fältvädd		
<i>Silene nutans</i> , backglim		
<i>Vaccinium myrtillus</i> , blåbär		
<i>Veronica spicata</i> , axveronika		
<i>Veronica verna</i> , vårveronika		

Frekvensförändringar

Ett flertal arter förekommer på ätthögarna vid båda inventeringstillfällena, men uppvisar markanta skillnader i frekvens (appendix 3). Beträffande de lokala sällsyntheterna har samtliga återfunna arter påträffats på färre högar 1995 än på 1950/60-talen utom grådådra, som nu finns på två mot tidigare en hög, samt dvärgserradella och raklosta vilka förekommer på oförändrat antal ätthögar, det vill säga en vardera (se appendix 3). Bland de som minskat mest sett till antalet växtplatser märks backsippa och, framför allt, slätterfibbla. Slätterfibblan noterades vid Nilssons inventering från hela 9 ätthögar men har 1995 endast återfunnits på hög 56 där den på 1950/60-talen hade sin ymnigaste förekomst. Arvid Nilsson uppger då individantalet på högen till "ca 200 ex" vilket 1995 minskat till två!

Backsippan har försvunnit från inte mindre än 9 högar och återstår nu endast på fyra. Andra lokalt mindre vanliga arter som gått starkt tillbaka är backstarr, flentimotej, backglim och det i sydvästskaånes slättbygder sällsynta blåbäret som 1995 endast påträffats på fem mot tidigare 9 högar.

Minskat kraftigt har också rödklint, prästkrage, svinrot, ängsvädd, käringtand, knölsmörlomma och rödkämpar gjort (appendix 3). De tre första av dessa anses vara slättergynnade medan övriga föredrar betesmark eller gräsmark i allmänhet. Flera starrarter, bland annat vårstarr, pillerstarr och piggstarr, har också blivit ovanligare liksom en mängd arter som huvudsakligen förekommer på näringsfattiga marker, såsom ljung, fårsvingel, fältmalört, backtimjan och ängshavre. Samtidigt bör påpekas att hallon och gråbo, två kväveälskande arter, också gått tillbaka (appendix 3). Orsaken till detta är emellertid sannolikt att dessa arter missgynnats av den intensivare hävd som nu sker på de ätthögar som upptagits i länsantikvariens skötselprogram.

De flesta kvävegynnade arter har dock blivit vanligare på ätthögarna. Exempel på detta utgör brännässla, knylhavre, kärrgröe och mjölkört. En kraftig ökning uppvisar även flera annueller. Bland andra sandnarv, vårarv, nagelört, fältveronika, vårförgätmigej och sparvnäva (appendix 3).

Backtrav, lomme, baldersbrå, åkerförgätmigej, murgrönsveronika och åkerviol, vilka snarast är

att betrakta som åkerogräs men som ändå medtagits eftersom Nilsson tagit upp dem i sin rapport, uppvisar en våldsam ökning i antalet förekomster sedan 1950/60-talens inventering (appendix 3). Ökningen kan delvis bero på att mängden blottad jord ökat men är sannolikt till största delen en följd av skillnader vid bedömningen av högarnas avgränsning. Dessa arter växer ofta nära kanten på högar i åkermark och har då i 1995 års inventering bedömts som närvarande på högen medan Nilsson troligen bortsett från sådana kantförekomster.

En annan art som noterats från betydligt fler högar vid 1995 års än vid Nilssons inventering är storven. Anledningen till detta är sannolikt skilda uppfattningar vid artbestämningen. I ett flertal fall har, under 1995 års inventering, mer eller mindre "tveksamma exemplar" av storven vilka möjligen utgör hybrider med rödven

påträffats på högarna. I dessa fall har alla exemplar där nedre snärpens längd överstiger två mm klassats som storven.

Indikatorstal

Ättehögloras kvävetal, som speglar kvävesituationen på högarna (se metoddelen), har ökat markant från 1950/60-talen till 1995. Sett till den jämförelse som enbart baserar sig på grupper av ättehögar vars värden i Nilssons rapport bedömts som säkert korrekta är ökningen 10,4% enligt Ellenbergs (1979) och 10,1% enligt Ekstam & Forsheds (1992) indikatorvärden. (se tabell 5). Om jämförelsen istället görs på alla högar utom de vars siffervärden i Nilssons rapport säkert eller sannolikt innehåller fel blir motsvarande siffror 8,3 respektive 8,5% (se tabell 6). I samtliga fall är förändringarna statistiskt signifikanta (se tabell 5 och 6).

Tabell 5. Jämförelse mellan 1950/60-talens och 1995 års medelvärden av ättehögruppernas kvävetal (=N-tal) och reaktionstal (R-tal). Siffrorna baserar sig på Ellenbergs (1979) samt Ekstam & Forsheds (1992) indikatorvärden och anges i en nio- respektive tregradig skala. Jämförelsen omfattar 8 grupper (B, E, F, H, I, N, T och X) vilka består av 27 högar, dvs endast grupper vars tabellvärden i Nilssons (1982) rapport bedömts som säkert korrekta ingår i jämförelsen.

	medelvärde 1950/60-tal	medelvärde 1995	ökning/ minskning	ökning/ minskning (%)	p-värde
N-TAL Ellenberg:	4,05	4,47	+0,42	+10,4%	<0,001
N-TAL Ekstam/Forshed:	1,68	1,85	+0,17	+10,1%	0,003
R-TAL Ellenberg:	5,03	4,97	-0,05	-1,0%	0,620
R-TAL Ekstam/Forshed:	2,06	2,08	+0,02	+1,0%	0,597

Reaktionstalet uppvisar däremot ingen signifikant förändring. Enligt den första jämförelsen har detta sjunkit respektive stigit med 1,0 % beroende på om Ellenbergs eller Ekstam &

Forsheds värden används (se tabell 5). I den andra jämförelsen har reaktionstalet tvärtom ökat med 2,2 % enligt Ellenbergs och 2,9 % enligt Ekstam och Forsheds värden (se tabell 6).

Tabell 6. Jämförelse mellan 1950/60-talens och 1995 års medelvärden av ättehögruppernas kvävetal (=N-tal och reaktionstal (R-tal). Siffrorna baserar sig på Ellenbergs (1979) samt Ekstam & Forsheds (1992) indikatorvärden och anges i en nio- respektive tregradig skala. Jämförelsen omfattar 14 grupper (A, B, E- I, K, L, N, P, R, T och X) vilka består av 38 högar, dvs samtliga grupper utom de vars tabellvärden i Nilssons (1982) rapport sannolikt är felaktiga ingår i jämförelsen.

	medelvärde 1950/60-tal	medelvärde 1995	ökning/ minskning	ökning/ minskning (%)	p-värde
N-TAL Ellenberg:	4,21	4,56	+0,35	+8,3 %	0,002
N-TAL Ekstam/Forshed:	1,77	1,93	+0,15	+8,5 %	0,007
R-TAL Ellenberg:	5,01	5,12	+0,11	+2,2 %	0,520
R-TAL Ekstam/Forshed:	2,05	2,11	+0,06	+2,9 %	0,257

DISKUSSION

Ättehöglorans nuvarande tillstånd

Redan Raunkiaer (1926) noterade vid sin inventering av ättehögen Maglehög på norra Själland att högen var ovanligt artrik i förhållande till sin storlek. Samma intryck får man vid en studie av resultaten från 1995 års inventering av 68 västskånska ättehögar. Dessa visar tydligt att gravkullarna alltså ofta hyser en för traktens ovanligt artrik flora med ett stort inslag av lokala rariteter.

Orsaken till ättehögnas artrikedom står att finna i deras och de omgivande markernas historia. Ända sedan dessa gravkullar tillkom under bronsåldern har det västskånska slättlandskapet i huvudsak varit öppet (Weimarck 1985). I början dominerade vidsträckta betesmarker och från järnåldern börjar även ängsmark att uppträda (Emanuelsson et al 1985, Edman & Hagman 1988). Raunkiaer 1926 och Gröntved 1962 påpekar att de allra flesta kvarvarande danska ättehögar aldrig har varit brukade som åkermark. Detta gäller även i Skåne där gravkullarna vanligen under mycket lång tid varit en del av de ovan nämnda ängs- och, framför allt, betesmarker (Sjöbeck 1947, Gustawsson 1970) som tidigare upptog betydande arealer av Skånes yta (Sjöbeck 1947, Nilsson 1982, Emanuelsson et al 1985)

Under 1800- och 1900-talen ökade dock, på grund av ökat tryck från en snabbt växande befolkning, åkermarksarealen enormt på bekostnad av ängar, hagar och våtmarker (Sjöbeck 1947, Emanuelsson et al 1985, Edman & Hagman 1988). Som exempel på ingreppens omfattning kan nämnas att enbart under åren 1870-1884 utdikades över 270 000 hektar, ungefär 25% av Skånes totala yta (Möller 1984)! Även många av ättehögnarna blev under denna tid raserade och utspridda på åkermarken (Burenhult 1985). De kvarvarande har dock på grund av svåråtkomlighet, vidskepelse, samt skydd enligt kulturminneslagen i de allra flesta fall förblivit obrukade och det är just den mycket långa kontinuiteten som ängs- eller betesmark som bidrar till deras stora artrikedom.

Förändringar i ättehögloran sedan 1950/60-tal

Floran på ättehögnarna har, trots sitt ännu relativt höga artantal blivit artfattigare under de senaste 25-45 åren. Denna utarmning gäller såväl ättehöglorans totala antal arter som medelvärdet av artantalet per ättehög. En stor andel av de för trakten sällsynta arter som tidigare växte på högnarna har också försvunnit.

Några av de sistnämnda har med stor säkerhet faktiskt utgått ur ättehögsfloran. Som exempel kan nämnas odon som redan i Nilssons (1982) rapport uppges som "försvunnen på senare år", samt det enda exemplar av mattlumner, som vid Nilssons inventering växte på hög 54. Denna hög har sedan dess, till följd av stark skuggning och igenväxning med olika buskar och träd, förlorat nästan hela sitt fältskikt och jorden ligger mestadels blottad. Mera oansenliga arter som grusbräcka och låsbräken kan emellertid vara förbisedda.

Den mycket sällsynta luddfingerörten som vid 1950/60-talens inventering växte på Vashög (nr. 41) i Västra Karaby har under 1995 påträffats på de omgivande betesmarkerna men inte uppe på själva högen. Arten har även noterats från Vashög av Inger Runesson vid inventeringar som utfördes 1985-87 (appendix 4). Att luddfingerörten inte påträffades på själva högen vid 1995 års inventering kan möjligen bero på att inget av inventeringstillfällena sammanföll med artens blomning och att den därför undgick upptäckt.

Den allmänna minskningen i ättehögsfloras artrikedom sedan 1950/60-talen beror med största säkerhet på att ett flertal omvärldsfaktorer, och därmed florans livsvillkor, förändrats kraftigt sedan dess. Flera olika studier visar att en allmän minskning av artantalet ägt rum i landets ängs- och hagmarker under denna tid (Naturvårdsverket 1993). I de flesta fallen anför igenväxning och övergödning som dominerande orsaker (Oredsson 1990, Glimskär & Svensson 1990, Naturvårdsverket 1993) och dessa två faktorer bär sannolikt den största skulden även till ättehögsfloras utarmning.

Upphörd eller ändrad hävd

Hävden har under 1900-talet eftersatts eller helt upphört på många av högarna som med tiden har vuxit igen med buskar, träd och ett fåtal högvuxna arter. Detta inverkar menligt på den lågvuxna och ljuskrävande örtfloran som konkurreras ut och försvinner (Glimskär & Svensson 1990, Ekstam & Forshed 1992).

Även ur fornminnesvårdande synpunkt är framför allt trädvegetation av ondo eftersom rötterna kan orsaka skador på innehållet i gravkullarna

(Gustawsson 1970, Eriksson). I Nilssons rapporter (1966, 1982) framgår tydligt att förbuskningen på högarna var långt gången redan på 1950/60-talen. På senare år har emellertid åtskilliga ättehögar upptagits i Länsantikvariens skötselprogram och röjts från vedväxter och utan denna värdefulla insats skulle dagens ättehögsflora sannolikt varit väsentligt artfattigare än vad som nu är fallet. Tyvärr verkar denna insats i vissa fall ha kommit för sent för några av de känsligaste arterna som redan hunnit försvinna.

Även på de högar som hävdas kan dock vissa arter ha tagit skada. Dagens skötsel, som i första hand sker i fornminnesvårdande syfte, utföres av Skogsvårdsstyrelsen med Länsantikvariens ansvariga myndighet. Skötseln som omfattar 52 av de 68 högarna består, oavsett hur högen tidigare hävdats, av en årlig slåtter. Tidpunkten för denna varierar kraftigt mellan olika högar men utförs för det mesta mellan augusti och oktober när skördearbetet på de omkringliggande åkrarna avslutats. Vid slåttern används röjsåg med plastsnöre (Eriksson muntl.).

I de fall där vegetationen sedan lång tid anpassat sig till bete snarare än slåtter missgynnas den befintliga floran naturligtvis när hävden plötsligt ändras, även om vegetationen fortfarande hålls lågvuxen (Nilsson 1966, 1982, Naturvårdsverket 1993). Då ättehögsfloran enligt Nilsson (1982) huvudsakligen är betesanpassad torde dagens slåtter i de allra flesta fall innebära förändrade hävdförhållanden på gravkullarna. Idag är det dock tveksamt om vegetationen kan klassas som specifikt betesanpassad. Snarast växer det en blandning av betes- och slåttergynnade arter på ättehögarna.

Ur florasynpunkt utförs dagens slåtter dessutom för sent på säsongen och är inte lika intensiv som den forna tidens hävd. Detta i kombination med dagens höga kvävenedfall gör att det är tveksamt om en slåtter per år i längden är tillräckligt för att bevara florans artrikedom (Svensson 1994). Traditionell ängshävd omfattar dessutom även röjning och räfsning som utfördes på vintern respektive våren och enligt Glimskär & Svensson (1990) är dessa moment nödvändiga om artrikedomen skall bibehållas fullt ut.

Vidare är enligt Edelstam (1995) röjningsåtgärder med plastsnöre direkt olämpligt vid ängsslåtter

eftersom vegetationen slits loss istället för att skäras av varvid växternas tillväxtpartier kan skadas och vägen öppnas för bakterier och sjukdomar. Dessutom ökar vätskeförlusterna vilket medför ökad risk för uttorkning vid torrperioder (Eriksson).

Övergödning

Den andra stora orsaken till utarmningen av ättehögsfloran är den pågående övergödningen av markerna som orsakas av såväl lokala som globala kväveutsläpp. Kvävenedfallet i Skåne är sedan lång tid mycket högt och enbart våtdepositionen uppgår idag till cirka 12 kg totalkväve per hektar och år (Naturvårdsverket 1993). Vid gödning utarmas artstocken i ängs- och hagmarker och några få kvävegynnade arter tar överhanden (Naturvårdsverket 1993). Typiska sådana arter är brännässla, knylhavre och mjölkört (Ellenberg 1979, Ekstam & Forshed 1992) vilka alla ökat kraftigt på ättehögar. Denna utarmning sker enligt en studie som pågått sedan 1950-talet i Uppland (Glömskär & Svensson 1990) även om hävden fortsätter som tidigare.

I samma studie uppvisade även ogödslade ytor vissa eutrofieringssymptom och minskat artantal under samma tid, sannolikt till följd av det ökade kvävenedfallet. Naturvårdsverket (1993) konstaterar också att flera samstämmiga uppgifter tyder på att enbart fortsatt hävd inte fullt ut kan bevara artrikedomen i ängs- och hagmarker. För detta krävs också att kvävetillförseln minskar.

Att kvävenedfallet verkligen haft stor påverkan på ättehögarernas vegetation sedan 1950/60-talen visas också av de ökade kvävetalen. Dessa visar tydligt att artsammansättningen på ättehögarerna förskjutits till förmån för kvävegynnade arter under de sista 25-45 åren vilket i sin tur tyder på att jorden på högarerna blivit näringsrikare.

Till skillnad från kvävetalet har ättehögarfloras reaktionstal inte förändrats sedan 1950/60-talen. Orsaken till detta är sannolikt att jordlagren i denna del av Skåne domineras av baltisk morän (Sveriges geologiska undersökning 1976). Denna består av kalkhaltig jord med hög finmaterialhalt (lera och silt). Båda dessa egenskaper bidrar till ökad motståndskraft mot försurning och enligt Länsstyrelsens miljövårdsprogram för Skåne från 1995 tillhör inte heller denna del av landskapet

de försurningskänsliga områdena (Länsstyrelsen i Malmöhus län 1995).

Det bör avslutningsvis påpekas att 1950/60-talens och 1995 års inventering av ättehögarerna skiljer sig på ett par punkter och att en jämförelse dem emellan därför oundvikligen är behäftad med vissa brister. En skillnad är att Nilssons inventering spänner över två hela decennier. I en tidigare publikation om Landskronatraktens ättehögar (Nilsson 1966) som grundar sig på samma inventeringar som 1982 års rapport uppger också Nilsson att alla ättehögar inte har besökts lika många gånger. 1995 års inventering har däremot genomförts systematiskt med tre besök per hög och är koncentrerad i tiden till ett år. Sammanfattningsvis är dock dessa brister i jämförelsen av relativt marginell karaktär och tydliga förändringar i vegetationens utseende går ändå klart att utläsa.

Ättehögarfloras framtidsutsikter

Om de danska ättehögarernas framtida öden gör Raunkiaer (1926) följande, lätt pessimistiska uttalande: *“Hvis Udviklingen fortsaettes ad de nu autoriserede Baner, kommer der vel derfor ogsaa en Tid, da selv de nu fredede Kaempehoeje maa forsvinde som unyttige Museumsgenstande; men til den Tid er formodentlig saa ogsaa den gammeldags Botanikertype forsvunden og kun kendt (eller glemt) som et Fortidsminde ligesom de forsvundne Kaempehoeje, der maaske var hans sidste Tilflugt.”*

Raunkiaer (1926) ironiserar vidare om att högarerna ofta *“ligger i Vejen for Pløjningen”* och därmed *“strider...mod det levende Livs Behov”*. Dessutom kan högarerna *“gøre god nytte ved Opfyldning af Huller i Marken og som Vejmateriale.”* Även Nilsson (1966) hänfaller till liknande tongångar och konstaterar att respekten för fornminnen numera förefaller föga utvecklade och frågar sig huruvida allmänheten är införstådd med det lagliga skyddet ättehögarerna åtnjuter. Dessbättre har Raunkiaers förutsägelser ännu inte slagit in och de lär heller inte göra det så länge högarerna omfattas av kulturminneslagens starka skydd.

Skyddet gäller även gravhögarernas vegetation men trots detta har floran långt ifrån sin framtid tryggad. Lagen skyddar nämligen i första hand

mot direkt överkan och omfattar inte alls de största nutida och framtida hoten mot ättehögsfloran, nämligen övergödning och igenväxning. Paradoxalt nog är just avhållsamheten från ingrepp i form av floravårdande skötsel ett stort hot, inte bara mot floran utan även mot själva gravhögarna (Gustawsson 1970, Eriksson). Om högen tillåts växa igen upplöses nämligen den skyddande grässvålen på grund av skuggningen och den blottade jorden eroderar snart bort. Dessutom kan trädens rötter förstöra gravarnas innehåll och allvarligt skada högarna vid rotvälter (Gustawsson 1970, Eriksson).

Hotet om övergödning gäller särskilt högar i åkermark som utöver det allmänna nedfallet även riskerar att utsättas för viss gödsling på grund av vindavdrift vid gödselspridning på åkrarna. Av samma anledning riskerar dessa högar även att drabbas av bekämpningsmedel (Nilsson 1966). Beträffande igenväxningshotet så riskerar detta att bli akut från och med juni 1996 då Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) med stor sannolikhet drar in sitt bidrag till ättehögnas skötsel (Eriksson muntl.). Om detta sker saknar Länsantikvarien medel att bedriva årlig slåtter på högarna som därmed i värsta fall kan bli lämnade att växa igen.

Andra mer mekaniska hot är plogskador och slitage i form av trampskador på vissa högar som utgör populära utflyktsmål (Nilsson 1966, Eriksson). Enstaka högar kan även vara hotade av kanin, räv och grävling som helt enkelt gräver sönder gravhögarna. Annuellernas stora ökning på ättehögnas tyder också på att mängden blottad mark ökat vilket i sin tur antyder ett ökat mekaniskt slitage. Detta eftersom annuellererna enbart förökar sig med hjälp av frön vilka är beroende av barmark för att kunna gro.

Biologisk mångfald

Att bevara den biologiska mångfalden är ett övergripande nationellt miljömål i Sverige (Mattiasson 1995a) och det är också vad natur- och miljövården i landet ytterst är inriktad på (Aniansson 1990). Med biologisk mångfald menas variationsrikedomen bland alla levande organismer och de ekologiska system de ingår i. Både variationen mellan olika arter och variationen inom samma art, så kallad genetisk variation, avses (Bernes 1994).

På grund av 1800- och 1900-talens omvandling av den skånska slättbygden till ett nästan renodlat åkerlandskap har dock den biologiska mångfalden i regionen minskat drastiskt (Mattiasson 1995b) och hoten fortsätter dessutom att öka (Ingelög et al 1994). En förutsättning för att det moderna odlingslandskapet i framtiden skall kunna upprätthålla en någorlunda stor biologisk mångfald är enligt Mattiasson (1995b) att tillgången på småbiotoper är god.

Eftersom ättehögnas idag har kommit att utgöra en av de sista refugerna för den tidigare så vittspridda ängs- och hagmarksfloran i västra Skåne är skyddandet av deras artrika flora nu ett mycket viktigt led i bevarandet av den biologiska mångfalden i det västskånska odlingslandskapet. Ättehögnas omnejd har i de flesta fall tidigare hyst samma vegetation som själva högarna.

Deras växtlighet kan därför idag även ge oss visioner och information om de omgivande markernas forna vegetation och utscende (Sjöbeck 1966, Nilsson 1966, 1982), vilket är ytterligare en anledning till att bevara ättehögnas flora.

Om den redan idag tydligt synliga utarmningen av vegetationen skall kunna hejdas och högarna även i framtiden skall behålla en artrik flora måste dock kraftfulla åtgärder vidtagas mot de hot som högnas vegetation för närvarande är utsatt för. Den viktigaste av dessa åtgärder är att se till att vegetationen på gravhögarna i framtiden hävdas på ett för floran lämpligt sätt. En sådan skötsel står på intet sätt i motsats till de fornlämningsvårdande skötselbehoven, tvärtom. Gustawsson (1970) hävdar att gravhögarna bäst bevaras genom att det gamla kulturlandskapets ängs- och hagmarker och dess brukningsmetoder återställs och påpekar också att det är tack vare kontinuerlig hävd under gångna sekler som många av dagens fornlämningar överhuvudtaget finns kvar. En sådan skötsel är i stort sett också den skötseltyp som förordas av länsantikvarien (Eriksson).

Enligt Jordbruksverket (1995) är den enda, från floravårdande synpunkt, helt korrekta hävdtypen att följa den lokala hävdtraditionen. Bäst vore med andra ord om man för varje enskild ättehögtog reda på vilken typ av hävd som tidigare förekommit och även fortsättningsvis följde denna. Detta är dock sannolikt i många fall en

svår eller omöjlig uppgift och därför presenteras här ett generellt förslag till lämpliga skötselåtgärder. Beträffande förslag till skötselåtgärder för varje enskild ättehöj hänvisas till appendix 1.

Floravård på ättehöjarna - generellt skötsel-förslag

Merparten av de träd och buskar som växer på eller intill ättehöjarna röjs bort (enstaka exemplar kan dock sparas) och en fem till tio meter bred skyddszon som inte gödslas, besprutas eller utsätts för annan åverkan anläggs runt högen. Effektivare metoder för nedmyllning av gödningen och minskad användning av bekämpningsmedel närmast utanför skyddszonen är dessutom önskvärdt. I skyddszonen och på själva högen slättras vegetationen, vilket bör göras med lie eller andra skärande, ej roterande, redskap två gånger om året så att näringsbortförelsen blir tillräckligt intensiv.

Lämpliga tidpunkter för de två slättertillfallen är mitten av juli till början av augusti respektive slutet av september till början av oktober. Alternativt utförs bara en slätter, då i mitten av juli till början av augusti, kombinerat med efterbete som bör påbörjas tidigast två veckor efter slättern (Edelstam 1995). Om roterande redskap, mot rekommendation, användes bör dock eventuellt den första slättern senareläggas några veckor för att minska risken för uttorkning (se "Upphörd eller ändrad hävd" ovan). Önskad, kvävegynnad vegetation såsom hundkåx, brännässla, hallon och dylikt som ofta förekommer i höjarnas kanter slås eller rycks upp på försommaren innan de hunnit sätta frö (Edelstam 1995).

Den slagna vegetationen bör få ligga kvar och torka på stället några dagar men måste sedan fraktas bort (Edelstam 1995). Höet bör heller inte ligga kvar i högens kant och om det bränns får detta inte ske på ättehögen (Eriksson). Utöver slättern bör högen räfsas från löv, kvistar och liknande. Bästa tidpunkten för detta är i

månadsskiftet april och maj. En bra tumregel är att det är dags att räfsa höjarna när vitsippans blommor. Vid behov bör dessutom höjarna fortlöpande röjas från träd och buskar, vilket lämpligen sker vintertid (Edelstam 1995).

Om man på vissa höjarna som tidigare betats återupptar denna hävd bör i första hand nötkreatur användas. Vid bete är det dock viktigt att detta inte blir för intensivt och att betessången inte blir för lång eftersom betesdjurens tramp i stor utsträckning kan radera gravhöjarna (Nilsson 1966, Eriksson).

Om de ekonomiska resurserna till Länsantikvarien upphör vilket är högst sannolikt, medför detta drastiskt försämrade möjligheter för de fornminnesvårdande myndigheterna att i framtiden bedriva skötsel på ättehöjarna. Istället för att intensifieras till gagn för floran är det då stor risk att skötseln förfaller eller helt upphör med igenväxning som följd. För att ovanstående skötsel-förslag i möjligaste mån skall kunna förverkligas är det därför författarens förhoppning att berörda kommuner tillsammans med markägare, byalag, och/eller intresseföreningar i stil med Gallhögens vänner på Ven vid behov skall kunna överta en del av skötselarbetet.

Tack till: Olle Nordell för värdefullt bistånd under hela arbetets gång och till Bore Eriksson och Anders Wihlborg för all information om ättehöjarnas skötsel och historia. Tack också till John Kraft som hjälpt till vid inventeringen av ättehöjarna i Glumslöv och på Rönneberga backar samt till Gösta Regnell, Björn Sanzén, Christer Müller och ytterligare några för värdefulla kommentarer på tidigare versioner av manuskriptet. Jag vill även framföra ett tack till Världsnaturfonden (WWF), Länsstyrelsen i Malmöhus län, samt Landskrona, Kävlinge, Svalöv och Lomma kommuner för att de ställt upp och finansierat projektet. Sist men inte minst vill jag tacka alla markägare jag kommit i kontakt med som genomgående bemött mig välvilligt och varit positivt inställda till inventeringen.

REFERENSER

- Andersen, S. 1931. Om vegetationen paa danske kaempehøje. *Bot. Tidsskr.*, 41: 283-303.
- Aniansson, B. 1990. *Biologisk mangfold. Naturskyddsföreningens årsbok 1990 årgång 81*. Naturskyddsföreningen.
- Aronsson, M., Hallingbäck, T. & Mattsson J-E. 1995. *Rödlistade växter i Sverige 1995*. ArtData-banken, Uppsala, 271 pp.
- Bernes, C. 1994. *Monitor 14. Biologisk mangfold i Sverige. En landstudie*. Naturvårdsverket Förlag, Växjö, 280 pp.
- Burenhult, G. 1991. *Arkeologi i Sverige. Bönder och bronsgjutare*. 2:a omarbetade upplagan. Förlags AB Wiken Höganäs, Italien, 216 pp.
- Edelstam, C. 1995. *Ängar. Biologisk mangfold och variation i odlingslandskapet*. Jordbruksverket, 17 pp.
- Edman, S. & Hagman, T. 1988. *Bondens landskap. Svenska naturskyddsföreningens årsbok 1988 årgång 79*. Naturskyddsföreningen, Uppsala, 140 pp.
- Ekstam, U. & Forshed, N. 1992. *Om hävden upphör. Kärleväxter som indikatorarter i ängs och hag marker*. Naturvårdsverket, Värnamo, 135 pp.
- Ellenberg, H. 1979. *Zeigerwerte der Gefässpflanzen Mitteleuropas 2. verbesserte und erweiterte auflage. Scripta Geobotannica*, 9: 1-122.
- Emanuelsson, U., Bergendorff, C., Carlsson, B., Lewan, N. & Nordell, O. 1985. *Det skånska kulturlandskapet*. Signum, Lund, 248 pp.
- Eriksson, B. *Vård av kulturmiljöer och fornlämnningar*. Riksantikvarieämbetet, Fornvårdsenheten.
- Glimskär, A. & Svensson, R. 1990. *Rapport 38. Vegetationens förändring vid gödsling och ändrad hävd*. Sveriges lantbruksuniversitet, Uppsala, 71 pp.
- Grøntved, P. 1962. Om plantevaeksten på nogle sydsjaellandske kaempehøje. *Bot. Tidsskr.*, 58: 50-63.
- Gustawsson, K. A. 1970. *Fornminnesvård*. Almqvist & Wiksell Förlag AB, Stockholm, 76 pp.
- Ingelög, T., Thor, G., Hallingbäck, T., Andersson, R., Aronsson, M. 1994. *Floravård i Jordbrukslandskapet. Skyddsvärda växter*. SBT-förlaget, Lund, 559 pp.
- Länsstyrelsen i Malmöhus län. 1995. *Miljövårdsprogram för Skåne 1995*. Länsstyrelsen i Malmöhus län, Malmö.
- Mattiasson, G. 1995a. *Biologisk mangfold*. Miljöenheten, Länsstyrelsen i Malmöhus län.
- Mattiasson, G. 1995b. *Biologisk mangfold i Malmöhus län*. Miljöenheten, Länsstyrelsen i Malmöhus län.
- Möller, J. 1984. Dikning i Skåne. *Ale*, 1984/2: 14-28.
- Naturvårdsverket. 1987. *Rapport 3278. Metodbeskrivningur. BIN Biologiska inventeringsnormer vegetation*. Naturvårdsverket.
- Naturvårdsverket. 1993. *Rapport 4134. Eutrofiering av mark, sötvatten och hav. Miljön i Sverige - tillstånd och trender (MIST)*. Naturvårdsverket, Värnamo, 199 pp.
- Nilsson, A. 1966. *Landskronatraktens ättehögar. I: Öresundskust. Skrifter utgivna av föreningen Landskronatraktens natur 5*. Värnamo, pp. 138-170.
- Nilsson, A. 1982. *Västskånska ättehögar och deras flora*. *Svensk Bot. Tidsskr.*, 76: 391-409.
- Oredsson, A. 1990. *Förändringar av floran i Matte-röds socken i norra Skåne mellan 1964 och 1989*. *Svensk Bot. Tidsskr.*, 84: 293-311. Lund.
- Pedersen, A. Om vegetationen paa danske Gravhøje. *Flora og Fauna*, 52: 33-73.
- Raunkiaer, C. 1926. Vegetationen paa Maglehøj (vest for Arresø) og lidt om vore kaempehøjes flora i det hele taget. *Bot. Tidsskr.*, 39: 348-356.
- Sjöbeck, M. 1947. *Det skånska landskapets förändringar under den historiska tiden. I: Natur i Skåne (Red. Hanström, B. & Curry-Lindahl, K.)*. Bokförlaget Svensk natur, Göteborg.
- Sjöbeck, M. 1966. *Ylles hed och andra allmänningar i Rönnebergs härad. En markhistorisk studie. I: Öresundskust. Skrifter utgivna av föreningen Landskronatraktens natur 5*. Värnamo, pp. 108-137.
- Svensson, R. 1994. *Kärleväxter i jordbrukslandskapet. I: Floravård i Jordbrukslandskapet. Skyddsvärda växter (Red. Ingelög, T., Thor, G., Hallingbäck, T., Andersson, R. & Aronsson, M.)*. SBT-förlaget, Lund, pp. 38-349.
- Sveriges geologiska undersökning. 1976. *Jordartskartn Skala 1:50 000*. Stockholm.
- Weimarck, H. (†) & Weimarck, G. 1985. *Atlas över Skånes flora*. Stockholm.
- Övriga källor: Bore Eriksson, Byrådirektör, Länsstyrelsen i Kristianstads län samt Anders Wihlborg, Bitr. Länsantikvarie, Länsstyrelsen i Malmöhus län.

APPENDIX 1

Beskrivning av de olika högarna.

Hög nr: 1 Namn: Kallas gubben i högen.	Kommun: Landskrona Socken: Örja
---	--

En liten hög i Örja industriområde i Landskronas östra utkant, cirka 1600 m SSV om Örja kyrka. Den ungefär 2,5 m höga gravkullen ligger i kanten av ett gräsbevuxet område som omger högens alla sidor utom den nordöstra som vätter mot åker. Nilsson uppger inget artantal utan nöjer sig med att konstatera att högen är "starkt skadad". Dagens floristiska värdena är måttliga. Totalt finns 40 arter på högen och vegetationen domineras av kväveälskande gräs och örter såsom knylhavre, hundäxing, vitplister och hundkäx. Högen är delvis skuggad av närstående träd vilka dock inte växer uppe på densamma. Däremot är buskvegetationen riklig. Visserligen klipps högen en gång om året

men vildrosor och bredbladigt bocktörne hinner under sommaren bilda drygt meterhöga buskage varför högen är svår att vistas på under denna tid.

Hot: Övergödning och i viss mån igenväxning. Skadan är dock till största delen redan skedd.

Nuvarande skötsel: Högen omfattas sedan tidigt 1980-tal av Länsantikvariens skötsel och slås en gång om året mellan augusti och oktober. Vid skötseln används röjsåg med plastsnöre.

Förslag till skötsel: Se generellt skötselförslag i diskussionsdelen.

Hög nr: 2 Namn: Hällehögen	Kommun: Landskrona Socken: St:Ibb
---	--

Denna ättehögen är belägen på åkermark cirka 250 m väster om den nya kyrkan och 150 m SO prästgården på Ven. Några meter NO om högen löper en skyddande lähäck som sträcker sig från prästgården till kungsgården. Hällehögen är en liten hög med en höjd på cirka 2,5 m. Träd saknas numera men ett flertal stubbar som fortfarande skjuter skott vittnar om att bland annat alm tidigare vuxit på högen. Graven är ordentligt bemängd med buskvegetation som trots att den årligen klipps ner oförtrutet skjuter nya skott. Vanligast är olika arter av rosor, hagtorn och slån.

Hällehögens floristiska värden är måttliga. Vegetationen som är gräsdominerad och starkt gödselpåverkad var tämligen artfattig redan vid Nilssons inventering och de 40 arter som då växte på högen har nu minskat till 35. Vanligast är hundäxing,

kvickrot, knylhavre, ängskavle och rödven. Bland örterna kan nämnas hundkäx, blåhallon, gulmåra, teveronika samt röllika. Dessutom förekommer näselklocka, en mindre vanlig, näringsälskande art med krav på högt pH.

Hot: Övergödning.

Nuvarande skötsel: Högen omfattas sedan början av 1970-talet av Länsantikvariens skötsel och slås en gång om året mellan augusti och oktober. Vid skötseln används röjsåg med plastsnöre.

Förslag till skötsel: Se generellt skötselförslag i diskussionsdelen. Skyddszonen utformas lämpligen som en halvcirkel som utgår från lähäcken och rundar ättehögen.

Hög nr: 3 Namn: Gallehög	Kommun: Landskrona Socken: St:Ibb
---	--

Denna medelstora, cirka 3,5 meter höga ättehög ligger i nordöstra änden av ön Vens golfbana, alldeles intill backafallen ovanför Husvik. Högen har idag förlorat sin sjöutsikt och skulle komma bättre till sin rätt om merparten av den träd- och buskvegetation som numera beskogar denna del av backafallen röjdes bort. Högens enda träd utgörs av en stor alm som står i den urgröpta toppen och buskskiktet inskränker sig till enstaka små skott av rosor och fläder. Artantalet uppgår till 62 vilket är en minskning med 4 sedan 1950/60-talen.

Högen har ett högt floristiskt värde och hyser en artrik örtflora med ett stort inslag av arter som föredrar näringsfattiga markförhållanden. Särskilt vanlig är liten blåklocka som under högsommaren bildar ett nästan heltäckande, blått hav på högens sydvästsida. Bland andra arter kan nämnas gulmåra, rödklint, brudbröd och luddhavre och på våren pryds högen av mandelblommor, vårförgätmigc och enstaka gullvivor.

Även Gallehögens flora uppvisar dock vissa övergödningssymptom vilket syns tydligast vid högens bas och en bit upp på södra och östra sidan. Här har ett frodigt bälte av näringskrävande arter brett ut sig där nässlor, hundkåx och björnloka tävlar med bland andra kvickrot och nässelklocka om utrymmet. Om inga åtgärder vidtas kommer detta bälte att successivt sprida sig över en allt större del av högen.

Hot: Övergödning samt olika typer av åverkan på och omkring högen till följd av golfklubbens aktiviteter.

Nuvarande skötsel: Högen omfattas sedan senare halvan av 1970-talet av Länsantikvariens skötsel och slås en gång om året mellan augusti och oktober. Vid skötseln används röjsåg med plastsnöre.

Förslag till skötsel: Se generellt skötsel förslag i diskussionsdelen.

Hög nr: 4 Namn: Tvehögen	Kommun: Landskrona Socken: Säby
---	--

Denna ättehög ligger mitt ute i en åker öster om Landskrona cirka 600 m NO om Säby kyrka. Högen är liten och flack, endast cirka 2 m hög, och var vid inventeringstillfällena delvis nerskräpad i kanten av främst sten men även plast, järn och betong.

Träd saknas och buskskiktet utgörs av årsskott av syren, rosor och hagtorn. Floravärdena är höga och bland arterna finns representanter för såväl näringsrika som näringsfattiga markförhållanden, varav de förstnämnda är koncentrerade till högens kanter och de senare till dess topp. Artantalet uppgår till 53 och är i stort sett oförändrat sedan 1950/60-talen. Flera mindre vanliga arter förekommer, bland andra blodnäva som sommartid bildar en

vacker, röd matta över större delen av högen. Denna är dock inte tätare än att andra arter, såsom vitmåra, mandelblomma, gulvial, fliknäva och småborre också ryms på högen. Tvehögen utgör dessutom, tillsammans med hög 5 och 7, kommunens enda växtplats för ängsskära som här är talrik.

Hot: Övergödning och biocidpåverkan.

Nuvarande skötsel: Högen omfattas sedan slutet av 1960-talet av Länsantikvariens skötsel och slås en gång om året mellan augusti och oktober. Vid skötseln används röjsåg med plastsnöre.

Förslag till skötsel: Se generellt skötsel förslag i diskussionsdelen.

Hög nr: 5
Namn: Algershög

Kommun: Landskrona
Socken: Härlöv

En mycket stor, omkring 6 m hög, ättehög belägen på åkermark cirka en kilometer VSV om Härslövs kyrka. Högen är bevuxen med enstaka exemplar av bok, vårtbjörk och tysklönn. Dessutom finns stubbskott av ek, rönn och flera almar. Buskskiktet utgörs av nerklippta exemplar av fläder, hagtorn, rosor, syren, snöbär och spirea.

Floran är förhållandevis trivial och särskilt i kanten tydligt kvävepåverkad. Att artantalet ändå är så pass högt som 57 beror främst på högens stora yta och skall jämföras med de 90 arter som fanns vid tiden för Arvid Nilssons inventering. De floristiska värdena får dock fortfarande anses som höga eftersom ängsskära är vanligt förekommande på Algershög som tillsammans med ättehög 4 och 7 utgör Lands-

krona kommuns enda växtplats för denna art. Andra vanliga örter är fyrkantig och äkta johannesört, gulmåra, bockrot, gullris och grässtjärnblomma. Bland gräsen märks framför allt kruståtel, som bildar en tät matta på högens övre del, samt bergrör.

Hot: Övergödning och biocidpåverkan. Beträffande övergödningen så är skadan delvis redan skedd.

Nuvarande skötsel: Högen omfattas sedan slutet av 1960-talet av Länsantikvariens skötsel och slås en gång om året mellan augusti och oktober. Vid skötseln används röjsåg med plastsnöre.

Förslag till skötsel: Se generellt skötsel förslag i diskussionsdelen.

Hög nr: 6 och 7
Namn: Påskhögarna

Kommun: Landskrona
Socken: Härlöv

Hög nr 6.

En liten, flack hög belägen i åker 450 meter OSO Algershög (hög nr 5) och 800 meter SV Härslövs kyrka. Nilsson (1982) uppger inget artantal utan beskriver endast högen som "Låg, kraftigt beteseroderad, förmodligen tidigare plöjd." Högen som saknar träd och buskar har idag måttligt floravärde och håller inalles 33 arter. De vanligaste gräsen är rödsvingel och kruståtel. Bland örterna är hönsarv, rotfibbla, och sandnarv rikligt förekommande. Runt kanten finns en ring med frodigare, kvävegynnad vegetation av bland annat nässlor och hundkåx.

Hot: Övergödning och biocidpåverkan. Skadan är dock redan skedd.

Nuvarande skötsel: Högen omfattas sedan slutet av 1960-talet av Länsantikvariens skötsel och slås en gång om året mellan augusti och oktober. Vid skötseln används röjsåg med plastsnöre.

Förslag till skötsel: Se generellt skötsel förslag i diskussionsdelen.

Hög nr 7.

En i åker liggande, mycket liten hög med ganska branta sidor och en höjd på omkring tre meter. Denna är belägen 200 meter OSO Hög nr 6 och drygt 700 meter SSV Härslövs kyrka. Artantalet har sedan 1950/60-talens inventering minskat från 51 till 37 arter. Inga träd förekommer men buskvegetationen är desto tätare och trots att högen klipps årligen är den mot slutet av sommaren nästan helt igenvuxen av slån, rosbusskar och fläder. I fältskiktet dominerar gräsen rödven och kruståtel men även ängshavre, blodnäva, gökärt, gullris och skogsklöver är vanliga. Dessutom finns enstaka ex-

emplar av ängsskära som härutöver, i Landskrona kommun, endast förekommer på ättehögarna 4 och 5 och högens floristiska värden får därför, trots det minskade artantalet, anses höga.

Hot: Övergödning och biocidpåverkan.

Nuvarande skötsel: Högen omfattas sedan slutet av 1960-talet av Länsantikvariens skötsel och slås en gång om året mellan augusti och oktober. Vid skötseln används röjsåg med plastsnöre.

Förslag till skötsel: Se generellt skötsel förslag i

Hög nr: 8
Namn: ---

Kommun: Landskrona
Socken: Härlöv

Detta område som ligger 1,1 kilometer ONO Härlövs kyrka är ingen ättehöj utan en åkerholme som bildades vid sekelskiftet av bortskyfflade jordmassor vid utgrävningen av en intilliggande märgelgrav. Eftersom området ingick i Arvid Nilssons undersökning och har en intressant flora ges det ändå en kort beskrivning. Dock är det inte medtaget i de olika beräkningar som redovisas i denna rapport.

Trädbeståndet på den rektangulära, starkt plattade åkerholmen inskränker sig till enstaka exemplar av rönn, oxel och fågelbär. Ett stort, ogenomträngligt syrenbuskage finns i ena kanten och i branten ner mot märgelgraven. Floran uppe på platån är artrik med ett stort inslag av arter som tyder på närings-

fattiga förhållanden. Bland andra kan nämnas puk-törne, brudbröd, käringtand, mandelblomma och luddhavre. Vegetationen på de två plogskadade långsidorna skiljer sig kraftigt åt. Den norra sidan har en flora snarlik den uppe på platån medan sydsidan domineras av täta blåhallonsnår.

Hot: Övergödning och biocidpåverkan.

Nuvarande skötsel: Platån förefaller slås med glesa mellanrum.

Förslag till skötsel: Se generellt skötsel förslag i diskussionsdelen.

Hög nr: 9
Namn: ---

Kommun: Landskrona
Socken: Härlöv

Denna ättehöj återfinns två kilometer SO Härlövs kyrka på samma höjdråk som högarna 5, 6 och 7 och är liksom dessa belägen på åkermark. Högen är mycket liten och har en höjd på cirka tre meter. Totalt förekommer 48 arter vilket är 8 färre än under 1950/60-talen. Träd saknas helt medan buskar, framför allt fläder och rosor, är rikligt förekommande. Högens floravärden är måttliga-höga och fältskiktets sammansättning tyder på ganska sura markförhållanden. Vanliga är bland annat bergven, bergssyra samt krustätel och även ljung förekommer om än mera sparsamt.

Hot: Övergödning och biocidpåverkan.

Nuvarande skötsel: Högen omfattas sedan 1980-talets mitt av Länsantikvariens skötsel och slås en gång om året mellan augusti och oktober. Vid skötseln används röjsåg med plastsnöre.

Förslag till skötsel: Se generellt skötsel förslag i diskussionsdelen.

Hög nr: 10
Namn: ---

Kommun: Landskrona
Socken: Härlöv

En liten, tät trädbevuxen ättehöj med en höjd av cirka 2 meter belägen i åkermark knappt 1,1 kilometer norr om Härlövs kyrka. Ek, sälj, rönn och fågelbär skuggar högen kraftigt och artantalet har sedan 1950/60-talen decimerats från 36 till 19. Högen har lågt floristiskt värde och det mycket artfattiga fältskiktet förekommer endast fläckvis. Av de 14 örter och gräs som växer på högen tillhör hundäxing, rödven och liten blåklocka de vanligaste. Även några tuvor av lentätel förekommer vilken saknas på övriga högar i undersökningen.

Hot: Skuggning, övergödning och biocidpåverkan. Dessa faktorer kan dock knappast längre anses hota högens floristiska värden då några nämnvärda sådana inte längre står att finna.

Nuvarande skötsel: Ingen.

Förslag till skötsel: Se generellt skötsel förslag i diskussionsdelen.

Hög nr: 11
Namn: —

Kommun: Landskrona
Socken: Härslöv

En liten, halvannan meter hög gravkulle belägen på åkermark 1,2 kilometer norr Härslövs kyrka och 175 m NV om hög 10. I likhet med denna är också hög 11 starkt beskuggad av tätt växande träd, främst alm. Flera arter av buskar såsom rosor och hagtorn är också vanliga. Även här är de floristiska värdena låga. Det artfattiga och svagt utvecklade fältskiktet är tydligt kvävepåverkat och domineras av nässlor, hundkåx, knylhavre, kärrgröe och skogsnarv. Artantalet på högen uppgår idag endast

till 23 arter vilket är 16 färre än motsvarande siffra från 1950/60-talen.

Hot: Skuggning, övergödning och biocidpåverkan. Dock finns, liksom på hög 10, inte längre några nämnvärda floravärden som kan hotas.

Nuvarande skötsel: Ingen.

Förslag till skötsel: Se generellt skötsel förslag i diskussionsdelen.

Hög nr: 12
Namn:

Kommun: Landskrona
Socken: Härslöv

Denna hög är belägen 1150 meter NNO Hildesborg och 1600 meter söder om Glumslövs kyrka. Nilsson (1982) uppger inget artantal och beskriver högen som "svårt betesskadad" och utan "större biologiskt intresse". Högen, som 1995 var svårt söndergrävd av kaniner, ligger på den högsta punkten i en beteshage där den utan skarp gräns övergår i den omgivande slutningen. Höjden blir därför i stor utsträckning en bedömningsfråga men torde ligga på mellan två och tre meter.

En hagtorn och en ek utgör den samlade träd- och buskvegetationen och högen härbärgerar totalt 40 arter. Bland örterna kan nämnas sandnarv och vårarv som växer ymnigt i de markblottor som kaninerna skapat. Där vegetationstäcket är mera slutet uppvisar artsammansättningen vissa övergödningss-

symptom med hundäxing, timotej, ängsgröe och vitklöver som dominerar och en stor nässelrugge i den sydöstra kanten. På denna hög påträffades dessutom vårvicker samt ett exemplar av färgreseda som är sällsynt i trakten och 1995 års floristiska värden på högen får därför anses vara höga.

Hot: Söndergrävning av kaniner samt övergödning i den mån omgivande betesmarker gödslas.

Nuvarande skötsel: Högen omfattas sedan tidigt 1970-tal av Länsantikvariens skötsel och slås en gång om året mellan augusti och oktober. Vid skötseln används röjsåg med plastsnöre.

Förslag till skötsel: Se generellt skötsel förslag i diskussionsdelen.

Hög nr: 13 och 14
Namn: Högshögarna

Kommun: Landskrona
Socken: Härslöv

Hög nr 13.

En medelstor ättehög med en höjd på cirka 4 meter belägen 1150 meter SSV Glumslövs kyrka och 110 meter söder om telemasten innanför Sundvik. Högen omgärdas av åker som går ända in till dess kant utom i öster där den skyddas av en 3 till 7 m bred, oplöjd, gräsbevuxen zon. Högen är omsorgsfullt söndergrävd av kaniner och har stora ytor med blottlagd jord. Floravärdena är måttliga-höga och

totalt påträffades 46 arter vilket är en minskning med 7 sedan 1950/60-talen.

Träd och buskar saknas helt och de stora ytorna med barmark gör att många konkurrenssvaga arter och åkerogräs som inte kan hävda sig i ett slutet vegetationstäck är vanliga på högen. Bland dessa kan nämnas sandnarv, vårarv och åkerviol. Andra vanliga arter är rödven, fältarv, brudbröd,

ängsvädd och ängsviol. I kanten finns smärre ruggar av kväveälskande arter som vitplister och nässlor och större delen av sydsidan är täckt av ett meterhögt bestånd uppländsk vallört.

Hot: Söndergrävning av kaniner, övergödning och biocidpåverkan.

Nuvarande skötsel: Högen omfattas sedan mitten av 1980-talet av Länsantikvariens skötsel och slås

Hög nr 14.

Denna, den östligaste av Högshögarna, är belägen 150 m OSO hög 13 på gränsen mellan två åkrar. Den omgärdas således i norr, väster och söder av åker medan den östra sidan kantas av en meter bred gräsremsa bortanför vilken åker ånyo tar vid. Högen, som är tämligen liten, har en höjd på cirka tre meter och från dess topp har man en milsvid utsikt över Öresund, Ven och danska kusten.

Totalt påträffades 51 arter på högen vilket kan jämföras med de 57 som fanns här under 1950/60-talen. Förutom en liten oxel i högens sydöstra kant och några små stubbskott av fläder och rönn saknas träd- och buskvegetation. Artsammansättningen tyder på relativt näringsfattiga och sura markförhållanden. Dominerande gräs är krustätel, röd- och bergven, vårbrodd och fårsvingel. Av örterna är

en gång om året mellan augusti och oktober. Vid skötseln används röjsåg med plastsnöre.

Förslag till skötsel: Se generellt skötsel förslag i diskussionsdelen. I SO breddas lämpligen skyddszonen några meter så att den når över till, och sammanbinder högen med, den här liggande mangelgraven.

bland andra gråfibbla, gökärt, tjärblomster och bergssyra vanliga. Dessutom förekommer blåbär som är sällsynt i trakten och vårveronika som på denna hög har sin enda kända växtplats i Landskrona kommun och floravärdena får därför anses höga.

Hot: Övergödning och biocidpåverkan.

Nuvarande skötsel: Högen omfattas sedan mitten av 1980-talet av Länsantikvariens skötsel och slås en gång om året mellan augusti och oktober. Vid skötseln används röjsåg med plastsnöre.

Förslag till skötsel: Se generellt skötsel förslag i diskussionsdelen.

Hög nr: 15
Namn: Saxhög

Kommun: Landskrona
Socken: Glumslöv

Saxhögen är en medelstor men platt hög med en höjd på knappt två meter, belägen i åkermark 720 m sydväst om Glumslövs kyrka. Gravkullen, som delvis är söndergrävd av rävar och kaniner, saknar träd och buskar men har en tämligen artrik örtflora och floravärdena får därför anses vara höga även om de 59 arter som växte här under 1950/60-talen nu har minskat till 51. Nämnvärda är ängshavre, sandlosta, prästkrage, brudbröd, stor ängssyra och gulvial. På kanterna växer täta ruggar av mera

kvävegynnade arter som nässlor, vitplister och kärrgröe.

Hot: Övergödning och biocidpåverkan samt i viss mån igenväxning.

Nuvarande skötsel: Ingår ej i Länsantikvariens program utan skötseln inskränker sig till eventuella privata insatser av markägaren.

Förslag till skötsel: Se generellt skötsel förslag i diskussionsdelen.

Hög nr: 16-19 och 21-22.

Namn: Björne högar

Kommun: Landskrona

Socken: Härslöv (16, 17, 22) Glumslöv (18, 19, 21)

Just öster om E6:an i höjd med Glumslöv, på åkermarken strax söder om restaurang milstolpen, ligger en grupp på 8 ättehögar (se karta 2) varav alla utom en, den minsta och sydligaste, har inventerats. Sex stycken av dessa, högarna 16-19, 21 och 22, utgörs av små till medelstora högar med en mycket snarlik vegetation som tyder på ganska näringsfattiga förhållanden och en relativt sur markreaktion. På två av högarna växer det för trakten sållsynta blåbäret och floravärdena får därför anses vara höga.

På samtliga dessa 6 högar förekommer kruståtel som bildar en tjock och tät matta på högarnas övre del. Vidare rödven, mjölkört, liten blåklocka, gulmåra, berg- och ängssyra samt stubbskott av rönn. Andra vanliga arter som förekommer på minst tre av högarna är fyrkantig och äkta johannesört, berg-rör, gullris, bergven, gråfibbla, fårsvingel, ljung och svinrot. Toppen på hög 21 är klädd i en tät, men kortsnaggad matta av blåbär som också förekommer på hög 19 om än mera sparsamt.

Mot basen ändrar högarnas vegetation karaktär och på den nedersta metern löper ett mer eller mindre sammanhängande, högvuxet bälte av frodiga, nä-

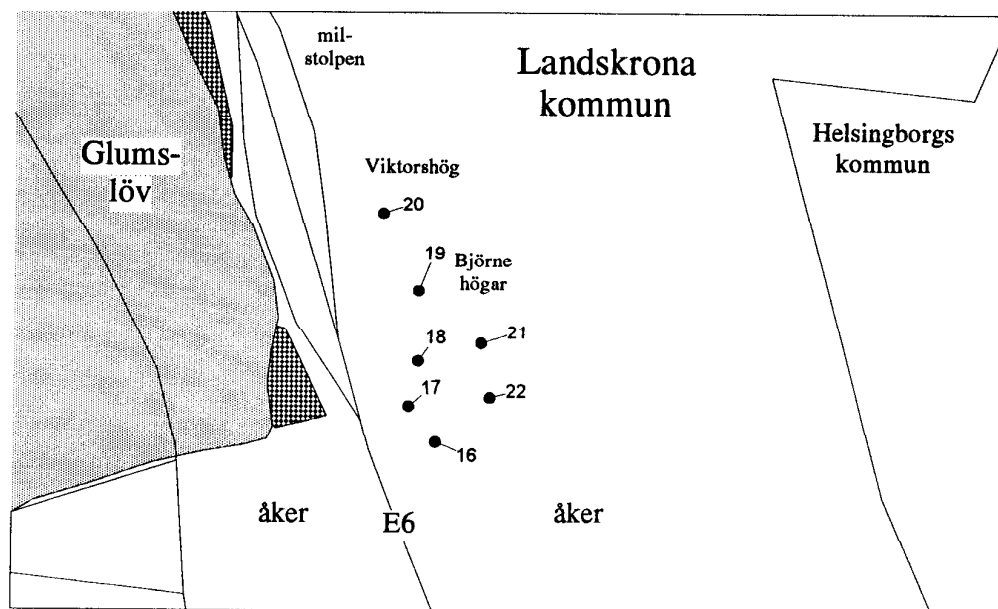
ringsgynnade arter. I detta bälte förekommer på minst fyra av högarna hundkåx, åkertistel, kvickrot, kärrgröe, hundäxing, renfana med flera.

Hög nr 18 är nästan helt övervuxen med ett tätt bestånd av mjölkört som uppenbarligen blivit för mycket för vissa växter då artantalet på denna hög stannar vid 30. För de övriga högarna varierar motsvarande siffra mellan 39 och 42 vilket är ungefär i nivå med 1950/60-talens artantal.

Hot: Övergödning och biocidpåverkan. Övergödningens effekter syns redan idag tydligt utmed högarnas bas. Om gödslingen även fortsättningsvis sker ända fram till kanten är risken uppenbar att några få kvävegynnade arter successivt kommer att sprida sig alltmer över högarna.

Nuvarande skötsel: Högarna omfattas sedan slutet av 1960-talet av Länsantikvariens skötsel och slås en gång om året mellan augusti och oktober. Vid skötseln används röjsåg med plastsnöre.

Förslag till skötsel: Se generellt sköselförslag i diskussionsdelen.

Karta 2. Detaljkarta över ättehögarna 16-22 belägna öster om Glumslöv.

Hög nr: 20 Namn: Viktorshög/Galgbacken	Kommun: Landskrona Socken: Glumslöv
---	--

Denna den nordligaste och största av björnehögarna med en höjd på cirka 4 m är belägen 750 meter OSO Glumslövs kyrka (karta 2). Den ligger liksom de övriga på åkermark, men skiljer sig från dessa främst genom förekomsten av träd. Inte mindre än 13 almar, två askar, en bok och en fläderbuske bildar en mer eller mindre sammanhängande ring i högens kant. Dock finns inga träd uppe på själva högen varför skuggningen förblir ganska måttlig.

Viktorshögs artantal har sedan 1950/60-talens inventering sjunkit från 45 till 34 och de floristiska värdena är numera måttliga. Det artfattiga fältskiktet är, särskilt mot kanterna, tydligt gödselpåverkat. På övre delen dominerar storven och rödsvingel

medan hundäxing, kvickrot, kärrgröe, hundkäv och nässlor tar över närmare basen. Även gulmåra, gökärt, teveronika och vitsippa är vanliga och enstaka exemplar av svinrot och luddhavre förekommer.

Hot: Övergödning och biocidpåverkan.

Nuvarande skötsel: Högen omfattas sedan slutet av 1960-talet av Länsantikvariens skötsel och slås en gång om året mellan augusti och oktober. Vid skötseln används röjsåg med plastsnöre.

Förslag till skötsel: Se generellt skötsel förslag i diskussionsdelen.

Hög nr: 23 Namn: Bonnehögen	Kommun: Landskrona Socken: Glumslöv
--	--

En ganska liten och platt hög med en höjd på cirka 2,5 m belägen i åkermark 30 m öster om E6:an i höjd med norra änden av Glumslövs samhälle och drygt en kilometer norr om restaurang milstolpen. Flera stora exemplar av alm och oxel växer runt kanten på högen. Fältskiktet är tydligt kvävepåverkat och de floristiska värdena låga. Av de totalt 35 arter som växte på högen under 1950/60-talen återstår endast 20 varav kvickrot, hundäxing och hundkäv är de vanligaste.

Hot: Övergödningens och igenväxningens effekter har redan utarmat högens vegetation så pass att några nämnvärda floravärden inte längre finns kvar som kan hotas.

Nuvarande skötsel: Ingen.

Förslag till skötsel: Se generellt skötsel förslag i diskussionsdelen.

Hög nr: 24 Namn: Ormhögen	Kommun: Landskrona Socken: Vadensjö
--	--

800 meter väster om Säby kyrka ligger Ormhögen, en liten ättehög med en höjd på omkring 1,5 meter. De floristiska värdena är låga. Högen är till 2/3 täckt av ogenomträngliga snår av lövsly som domineras av alm men även rymmer fläder, snöbär, vresros med flera. Den resterande tredjedelen som klipps en gång om året är tätt gräsbevuxen och har ett ytterst litet örtinslag. Knylhavre, kärrgröe, berggröe, timotej och hundäxing är här de vanligaste arterna. På högen som omges av åker samt en mindre granplantering påträffades totalt 24 arter. Nilsson (1982) uppger inget artantal från 1950/60-

talens inventering utan konstaterar endast att "Av den forna fäladsfloran återstår endast svaga rester".
Hot: Igenväxning, skuggning, övergödning och biocidpåverkan. Skadan är dock sedan länge redan skedd.

Nuvarande skötsel: Högen omfattas sedan 1970-talet av Länsantikvariens skötsel och slås en gång om året mellan augusti och oktober. Vid skötseln används röjsåg med plastsnöre.

Förslag till skötsel: Fäll alla träd och buskar på högen och skapa en fem till tio meter bred

skyddszon runt denna där granarna tas bort. I övrigt sköts skydds zonen och själva högen enligt generellt

skötsel förslag i diskussionsdelen.

Hög nr: 25-33

Namn: Kallas för Rönnebergahögarna

Kommun: Landskrona

Socken: Asmundtorp

På Rönneberga backar, runt och inne i parken till Rönneberga gård, 1,6 kilometer väster om Vadensjö kyrka ligger ett stort antal ättehögar varav nio stycken har inventerats (se karta 3). Fem av dessa (25-29) är belägna söder om landsvägen mellan

Vadensjö och Rönneberga by varav fyra (26-29) ligger på gräsmark och den femte och västligaste (25) i åker. De övriga fyra är belägna norr om landsvägen inne i parken (30-32) eller på den omgivande åkermarken (33).

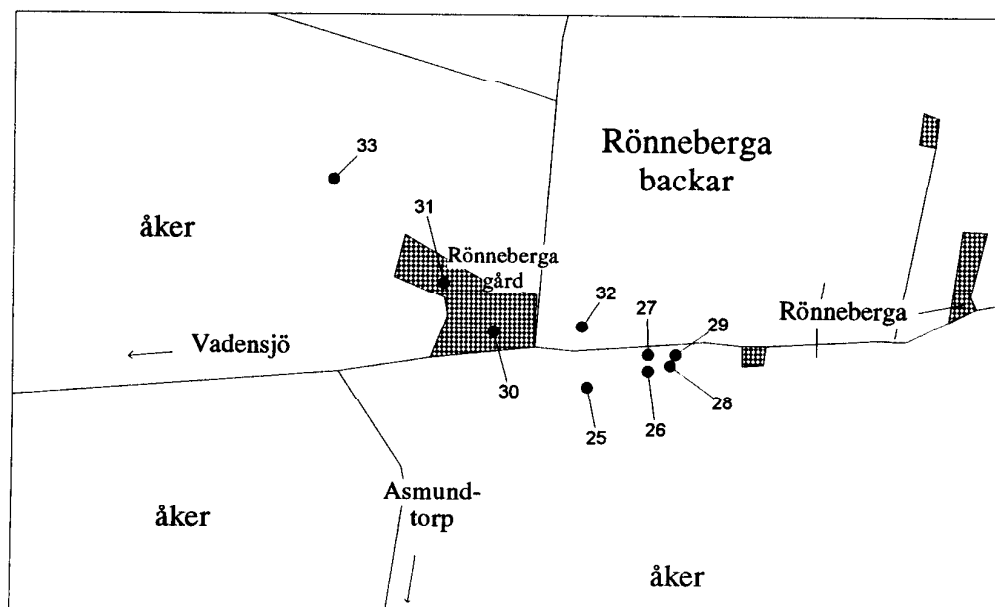
Hög nr 25.

En i åker belägen, tämligen liten och brant hög med en höjd av cirka fyra meter. I högens norra kant står en, medelstor ek som utgör högens samlade trädbestånd. Örtfloran är tämligen rik och de floristiska värdena är måttliga-höga. Det totala antalet arter har ökat från 32 vid tiden för Nilsons inventering till 40 idag. Vanliga är bland annat rödven, kruståtel, berggrör, svinrot, gullris samt gråfibbla och flockfibbla. Andra nämnvärda arter är vitsippa och liljekonvalj och i högens sydvästra kant växer några exemplar av duvnäva som här har sin enda kända växtplats i Landskrona kommun.

Hot: Övergödning och biocidpåverkan.

Nuvarande skötsel: Högen omfattas sedan slutet av 1960-talet av Länsantikvariens skötsel och slås en gång om året mellan augusti och oktober. Vid skötseln används röjsåg med plastsnöre.

Förslag till skötsel: Se generellt skötsel förslag i diskussionsdelen.

Karta 3. Detaljkarta över ättehögar 25-33 belägna på Rönneberga backar.

Hög nr: 26-29

Dessa fyra små gravkullar ligger, på gräsmark (karta 3). De hyser alla en snarlik vegetation som karakteriseras av näringsfattiga och sura markför-

hållanden. Hög 27 och 28 har var sin majestätisk bok i östra kanten men i övrigt saknas träd och buskvegetation. Vanliga arter på samtliga dessa hö-

gar är rödven, färsvingel, blåmunkar, gråfibbla, tjärblomster, ärenpris, ängsviol, knippfryle, bergssyra och gullris.

På hög 26 tillkommer ett antal arter, såsom mjölkört, sparvnäva, timotej, hallon och humlelusern vilka tyder på något rikare mark och högre pH. Samtidigt saknas på denna hög några av de fattigmarsarter, till exempel ljung, bergven, flockfibbla och blåbär vilka är vanligt förekommande på minst två av högarna 26, 28 och 29. Högarnas floristiska värden är måttliga-höga och har i genomsnitt minskat med ungefär sex arter från 47 på 1950/60-talen till 41 idag.

Hot: Övergödning och biocidpåverkan hotar i viss mån högarnas flora.

Nuvarande skötsel: Högarna omfattas sedan slutet av 1960-talet av Länsantikvariens skötsel och slås en gång om året mellan augusti och oktober. Vid skötseln används röjsåg med plastsnöre.

Förslag till skötsel: Bredda det omgivande gräsmarkspartiet så att ett avstånd på fem till tio meter erhålles mellan åkermarken och högarna. Vegetationen på högarna och hela den omgivande gräsmarkszonen sköts sedan enligt generellt skötsel-förslag i diskussionsdelen.

Hög nr: 30

Omkring 30 meter sydost om Rönnebergagårdens sydöstra gavel ligger hög 30 (karta 3). Denna medelstora gravhög mäter ungefär 4 m i höjd och omges till hälften av trädbevuxen mark och till hälften av gräsmatta. På själva högen står endast två exemplar av skogslönn men ett flertal närstående träd bidrar till att göra högen tämligen starkt skuggad.

Fältskiktet som präglas av skuggningen och dessutom är tydligt kvävepåverkat är förhållandevis artfattigt och högen har måttligt floristiskt värde. Skuggningen förefaller dock ha varit än kraftigare under 1950/60-talen då högen enligt Nilsson (1982) var "starkt beskuggad" och endast hyste 20 arter vilket är 13 färre än idag. Flera av de på högen förekommande arterna, till exempel vitsippa, knölklocka, träjon och storrams är med all sannolikhet inplanterade. Bland övriga arter kan nämnas rödven, liten blåklocka, hönsarv, timotej och lundgröe som alla är vanliga.

Hot: Skuggning, inplantering av kulturväxter och gödsling i den mån någon sådan förekommer. Skadan är till stor del redan skedd.

Nuvarande skötsel: Högen omfattas sedan slutet av 1960-talet av Länsantikvariens skötsel och slås en gång om året mellan augusti och oktober. Därtill kommer eventuell skötsel av markägaren.

Förslag till skötsel: Fortsätt med den nuvarande skötseln.

Hög nr: 31

Namn: Bålhög

En stor, uppemot 6 m hög, ättehög med toppen utformad som sittplats belägen inne i parken cirka 80 m VNV Rönneberga gård (karta 3). Högen som är den största av flera gravkullar inne i parken omges av trädbevuxen gräsmark vilken liksom själva högen klipps regelbundet. Floravärdena är måttliga. Bålhög var redan på 1950/60-talen mycket artfattig och de 28 arter som då växte här har sedan dess reducerats till 24.

På högen som till största delen är starkt beskuggad står flera grova bokar. Fältskiktet är generellt mycket artfattigt men skiljer sig tydligt åt på olika delar av högen. I norr, väster och öster bildar en tät matta av kruståtel nära nog ett enartsbestånd. Dock sticker enstaka små exemplar av vitsippa, liljekonvalj och lundbräken fram här och där. Högens sydsida är mindre skuggad än de övriga och här finns fortfarande kvar rester av en fattigmarsflora snarlik den på högarna 26-29. Bland annat växer här röd- och bergven, liten blåklocka, flockfibbla, tjärblomster och bergssyra.

Hot: Skuggning samt gödsling om sådan förekommer. Skadan är dock till stor del redan skedd och dessa faktorer kan därför knappast längre betecknas som ett hot mot högens kvarvarande floristiska värden.

Nuvarande skötsel: Högen omfattas sedan slutet av 1960-talet av Länsantikvariens skötsel och slås en gång om året mellan augusti och oktober. Därtill kommer eventuell skötsel av markägaren.

Förslag till skötsel: Fortsätt med den nuvarande skötseln.

Hög nr: 32

Denna hög är belägen i parkens östra del cirka 30 m NNO om den största gårdsbyggnaden (Karta 3). De floristiska värdena är måttliga-höga. På högen som är medelstor och omkring 4,5 m hög finns inte mindre än 54 arter att jämföra med de 41 som påträffades vid Arvid Nilssons inventering under 1950/60-talen. Högens västra sida ligger i en sluttning ner mot gårdsplanen och har en diffus övergång i denna varför det råder en viss osäkerhet om var Arvid Nilsson drog högens gräns vid sin inventering. Eftersom han angivit högens omkrets i sin rapport var det emellertid ändå möjligt att göra en relativt noggrann bedömning om detta. I nordost vetter ungefär en femtedel av högens omkrets mot åker medan resten av högen omgärdas av gräsmark.

Träd och buskar saknas med undantag av enstaka stubbskott på högen. Bland gräs och örter kan nämnas rödven, kruståtel, fältarv, kråkvicker, trådklöver, ljung och ärenpris. På högens nedre halva är vegetationen inte helt sluten och här finns ett stort antal konkurrenssvaga årliga såsom sandnary, fältveronika, nagelört och vårarv som trivs på de öppna partierna.

Hot: I viss mån övergödning och biocidpåverkan.

Nuvarande skötsel: Högen omfattas sedan slutet av 1960-talet av Länsantikvariens skötsel och slås en gång om året mellan augusti och oktober. Vid skötseln används röjsåg med plastsnöre.

Förslag till skötsel: Anlägg en skyddszon runt hela högen med en bredd av fem till tio meter eller, i väster, fram till gårdsplanens kant. Högen och den omgivande skyddszonen sköts sedan enligt generellt skötsel förslag i diskussionsdelen.

Hög nr: 33

Namn: Rävabacken/Holger Danskes hög.

Hög 33 ligger mitt i ett böljande åkerlandskap knappt 350 meter NV om Rönnebergagården (karta 3). Det är en stor ättehög med en höjd på cirka 6 meter som i stor utsträckning är söndergrävd av räv eller grävling. Vegetationen är gräsdominerad och extremt artfattig och de floristiska värdena är låga. Under de 35 år som gått sedan Arvid Nilssons inventering har högens, redan då låga, artantal nära nog halverats från 35 till 16 arter.

Den nedre delen är bevuxen med ett flertal bokar som, tillsammans med enstaka exemplar av fläder, utövar en måttlig skuggning på högen. I fältskiktet dominerar berggrör och kruståtel merparten av högens yta. Bland de mycket få örter som förekommer är fältarv, liten blåklocka och knölklocka de vanligaste. Här växer även ett par tuvor av harstarr vilken inte påträffats på någon annan av de inventerade högarna.

Hot: Övergödning och biocidpåverkan. Skadan är dock i allt väsentligt redan skedd, varför man knappast längre kan tala om någon hotsituation mot högens nuvarande vegetation.

Nuvarande skötsel: Högen omfattas sedan slutet av 1960-talet av Länsantikvariens skötsel och slås en gång om året mellan augusti och oktober. Vid skötseln används röjsåg med plastsnöre.

Förslag till skötsel: Se generellt skötsel förslag i diskussionsdelen.

Hög nr: 34
Namn: Topp hög

Kommun: Landskrona
Socken: Asmundtorp

Denna stora ättehög mäter hela 6 meter i höjd och är belägen i åkermark 1,1 kilometer NV Asmundtorps kyrka och 400 meter öster om Rosta gård. De floristiska värdena är mycket höga och detta är den artrikaste av samtliga 68 ättehögar som ingår i undersökningen. Totalt påträffades hela 82 arter vilket är 20 fler än den näst artrikaste högen i Landskrona kommun, (Gallehögen på Ven, hög 3) men ändå

innebär en minskning med fem arter jämfört med 1950/60-talen. Högen är måttligt skuggad av ett flertal tysklönnar och en skogslönn. Buskskiktet inskränker sig till några hagtorsbuskar samt årligen nerklippta rester av rosor och fläder.

Ört- och gräsfloran är synnerligen artrik och tyder på relativt näringsfattiga markförhållanden och ett

högt pH. På olika delar av högen växlar vegetationen karaktär mellan frisk äng till torräng med fläckvisa inslag av stäppartad torräng vilket är en mycket ovanlig vegetationstyp i västra Skåne.

På norra och östra sidan är fältskiktet mera frodigt och heltäckande än i söder och väster och har en delvis annorlunda artsammansättning. Vanliga arter här är luddhavre, rödsvingel, brudbröd, mandelblomma, vitmåra, rödkämpar, knölsmörblomma, röd- och väddklint samt prästkrage. I söder och väster, där något torrare förhållanden råder, är vegetationstäckets glesare och domineras av arter som ängshavre, berggröe, gråfibbla och puktörne. Enstaka exemplar av backnejlika växer också här och fläckvis förekommer flentimotej, fältvädd, harmynta, axveronika samt grådädra och det är dessa partier som närmast kan liknas vid stäppartad torräng. De två sistnämnda arterna har Topphög som enda kända växtplats inom kommunen.

Dessvärre syns även en viss gödselpåverkan på vegetationen. Så är till exempel hundäxing mycket vanligt förekommande över hela högen och hundkäs och knyllhavre har etablerat sig flerstädes. Artrikedomen till trots har några av de största rariteterna från Nilssons inventering såsom backklöver, låsbräken och backsippa inte kunnat återfinnas. Även getväppling, darrgräs, vildlin och jordtistel som alla noterades vid 1950/60-talens inventering lyser nu med sin frånvaro.

Hot: Övergödning och biocidpåverkan samt i viss mån skuggning.

Nuvarande skötsel: Högen omfattas sedan tidigt 1980-tal av Länsantikvariens skötsel och slås en gång om året mellan augusti och oktober. Vid skötseln används röjsåg med plastsnöre.

Förslag till skötsel: Se generellt skötselförslag i diskussionsdelen. Eventuellt bör dessutom några av träden på östra och västra sidan fällas.

Hög nr: 35
Namn: Rothög

Kommun: Landskrona
Socken: Asmundtorp

1650 meter öster om Örja kyrka och cirka 500 meter sydväst om Råga Hörstad ligger en liten ättehögd med en höjd på cirka 2,5 meter. Högens som omges av åker har tämligen branta sidor och plattad topp. I toppens kant står en ring av stora bokar och almar varav de senare förefaller vara döende. Buskskiktet utgörs av nerklippta rester av hagtorn, fläder och rosor.

Artantalet på högen uppvisar en närmast katastrofal minskning från 58 på 1950/60-talen till 22 idag och floravärderna är numera måttliga. Nära 2/3 av högens arter har alltså försvunnit under de senaste 35 åren och de kvarvarande vittnar om att högen utsatts för kraftig gödningspåverkan. Idag domineras fältskiktet helt av ett fåtal frodiga gräs varav bergrör, hundäxing och rödsvingel är de vanligaste. Högens samlade örtflora består av sex arter! Brännässla, blåhallon, hundkäs och åkertörgätmigej vilka alla är kvävegynnade, samt enstaka exemplar av gulmåra och liten blåklocka.

Ängshavre, vitmåra, svinrot, skogsklöver, bockrot och fårsvingel är alla exempel ur den långa listan försvunna arter som vittnar om att högen på 1950/60-talen utgjorde en betydligt näringsfattigare växtplats än idag. Den mycket sällsynta hybrid mellan grenrör och bergrör som Nilsson nämnde från denna högd har heller inte återfunnits men kan vara förbisedd.

Hot: Övergödning samt biocidpåverkan. Skadan är dock i allt väsentligt redan skedd.

Nuvarande skötsel: Högen omfattas sedan slutet av 1960-talet av Länsantikvariens skötsel och slås en gång om året mellan augusti och oktober. Vid skötseln används röjsåg med plastsnöre.

Förslag till skötsel: Se generellt skötselförslag i diskussionsdelen.

Hög nr: 36**Namn: ---****Kommun: Svalöv****Socken: Sireköpinge**

En medelstor ättehög med en höjd på 3 meter belägen i åkermark 500 meter SSV om Sireköpinge kyrka. Floravärderna är måttliga och det totala artantalet på högen stannar vid 27 vilket är en minskning med 12 arter jämfört med Nilssons inventering. Fem av dagens arter utgöres av träd och buskar, nämligen fågelbär, sälg, rönn, ek och fläder, som täcker merparten av högen och starkt skuggar denna. Skuggningen har satt sin prägel på fältskiktet som är mycket artfattigt och fläckvis obefintligt. Vanligast är rödven, knylhavre, fältarv, bergssyra, liten blåklocka och gulmåra, men även prästkrage, sommargyllen, backlök, samt ängs- och lundgröe

förekommer. I kanten på högen är brännässla, kvickrot, lomme, sparvnäva och åkerförgätmigej vanliga.

Hot: Skuggning, igenväxning, övergödning och biocidpåverkan. Skadan av dessa är delvis redan skedd varför högens kvarvarande floravärden är av måttlig karaktär.

Nuvarande skötsel: Ingen.

Förslag till skötsel: Se generellt skötsel förslag i diskussionsdelen.

Hög nr: 37**Namn: ---****Kommun: Kävlinge****Socken: Västra Karaby**

Denna lilla, 2,5 meter höga, ättehög är belägen i åker ca 900 meter norr om Västra Karaby kyrka och är den nordvästligaste i en grupp av ättehögar på den vidsträckta sluttningen norr om Karaby backar (karta 4). En jordvall ligger an mot högens västra sida och löper därifrån, likt en svans, rakt västerut varvid den successivt minskar i höjd och omfång för att helt försvinna cirka 15 meter från högen. Själva gravkullen är ordentligt söndergrävd av räv eller grävling och tenderar på vissa ställen att ge vika vid beträdning.

Av de 58 arter som noterades av Arvid Nilsson återstår nu endast 39 och de floristiska värdena får numera anses som måttliga. Högen är ungefär till hälften täckt med ogenomträngliga syrenbuskage och även fläder och hagtorn är vanligt förekommande. Den norra sidan består metadels av öppen mark som på stora fläckar ligger bar till följd av grävskador. I dessa blottor växer sandnarv, nagel-

ört, skatnäva, lomme och andra konkurrenssvaga årliga. Där ett frodigare fältskikt förekommer består detta av typiskt kvävegynnade arter som gråbo, brännässla, kvickrot, hundäxing, röllika, hönsarv och, längs kanten, oxtunga. Bland de många arter som försvunnit kan nämnas backsippa, ängsfräken och slätterfibbla.

Hot: Igenväxning, övergödning och biocidpåverkan.

Nuvarande skötsel: Högen omfattas sedan slutet av 1960-talet av Länsantikvariens skötsel och slås en gång om året mellan augusti och oktober. Vid skötseln används röjsåg med plastsnöre.

Förslag till skötsel: Fäll all buskvegetation på högen och avlägsna jordvallen från dess omedelbara närhet. I övrigt enligt generellt skötsel förslag i diskussionsdelen.

Hög nr: 38**Namn: ---****Kommun: Kävlinge****Socken: Västra Karaby**

850 meter norr om Västra Karaby kyrka och 120 meter OSO hög 37 ligger två ättehögar med endast några få meters mellanrum (karta 4). Den västra av dessa, hög 38, är en liten ättehög med en höjd på omkring 3,5 meter. I norr, söder och öster omges högen av gräsmark medan den västra sidan vetter

mot åker. De floristiska värdena är måttliga-höga. Artantalet uppgår till 49, vilket är 8 färre än motsvarande siffra under 1950/60-talen.

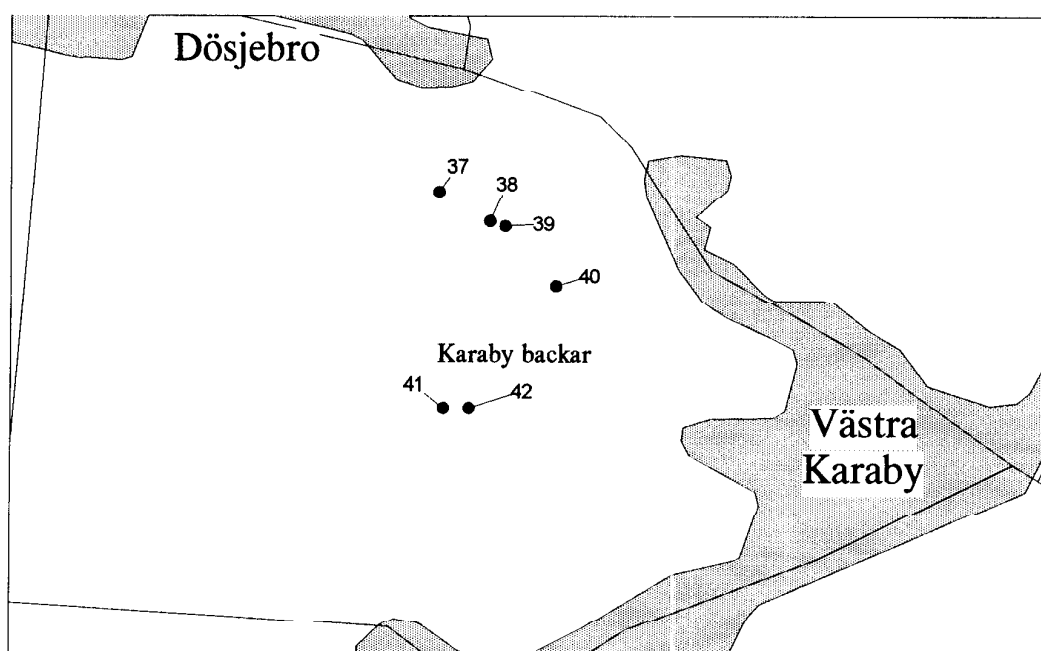
Träd saknas på högen och buskvegetationen är begränsad till nerklippta exemplar av hagtorn, fläder

och rosor. Fältskiktet utgörs mot toppen av en typisk hedflora som indikerar näringsfattiga och sura markförhållanden. Kruståtel är den dominerande arten, men även röd- och bergven, flockfibbla, gökärt, ängsviol, gullris och bergssyra är vanliga. Längre ner på sidorna växer bland annat backglim, grässtjärnblomma, åkervädd, prästkrage, åkervinda samt skogsklöver och närmast kanten löper ett frodigt bälte med kvävegynnade arter som hallon, blåhallon och nässlor. På högens norrsida finns ett bestånd med vitsippor och flera exemplar av träjon.

Hot: Övergödning och i viss mån biocidpåverkan vid besprutning av den angränsande åkermarken.

Nuvarande skötsel: Högen omfattas sedan slutet av 1960-talet av Länsantikvariens skötsel och slås en gång om året mellan augusti och oktober. Vid skötseln används röjsåg med plastsnöre.

Förslag till skötsel: Skapa en gemensam, fem till tio meter bred, skyddszon som går runt och mellan de två närliggande ättehögar (38 och 39). Högar och skyddszonen sköts sedan enligt generellt skötselförslag i diskussionsdelen.

Karta 4. Detaljkarta över ättehögar 37-42 belägna på Karaby backar.

Hög nr: 39
Namn: ---

Kommun: Kävlinge
Socken: Västra Karaby

Hög 39 är belägen några få meter öster om hög 38 och är något större än sin granne (karta 4). Högen omges helt av gräsmark har en höjd på omkring 4 meter. Floravärdena är höga och högen håller hela 59 arter vilket dock skall jämföras med de 66 som påträffades vid 1950/60-talens inventering.

Även här saknas träd och buskar sånär som på årligen nerklippta stubbskott av hagtorn, fläder, druvfläder och rosor. Flätskiktets utseende tyder på successivt allt rikare markförhållanden från toppen och neråt. Toppen domineras av kruståtel med inslag av

bland andra svinrot, vårstarr, bergssyra, gullris, ärenpris och knippfryle.

Längre ner på högen dyker successivt nya arter upp såsom gråfibbla, blåmunkar, gulsporre, back- och vårförgätmigej, grönknavel, backglim och puktörne. Längst ner i kanten är nässlor, åkervinda, grässtjärnblomma och skogsklöver vanliga och över hela högen växer sandstarr, bergsrör, rödven och liten blåklocka. Den sistnämnda förekommer även i en helt vit variant.

Hot: Övergödning.

Nuvarande skötsel: Högen omfattas sedan slutet av 1960-talet av Länsantikvariens skötsel och slås en

gång om året mellan augusti och oktober. Vid skötseln används röjsåg med plastsnöre.

Förslag till skötsel: Se hög 38.

Hög nr: 40

Namn: ---

Kommun: Kävlinge

Socken: Västra Karaby

Hög 40, en tämligen liten ättehög med en höjd på 3,5 meter, ligger liksom de tre föregående i slutningen norr om Karaby backar (karta 4). Graven är belägen 150 meter SO om hög 39 och avståndet från Västra Karaby kyrka är 800 meter i riktning NNO. De floristiska värdena är måttliga-höga. På högen som omges av åkermark påträffades vid årets inventering 50 arter vilket är 5 färre än 1950/60-talens notering.

Träd och buskar saknas idag, men stora mängder stubbar och stubbskott av alm, syren, fågelbär med flera vittnar om att så inte alltid varit fallet. Nilson (1982) beskriver också högen som "vid inventeringen beskuggad av sötkörbär och planterade vedväxter".

Vanligaste gräs är krustätel som även på denna hög dominerar i fältskiktet. Av örterna märks bland annat fältarv, tjärblomster, berg- och ängssyra, vårförgätmigej samt talrik svinrot. på partier med blottad jord växer rikligt med backtrav och sandnarn och i högens kant är murgrönsveronika vanlig. **Hot:** Övergödning och biocidpåverkan.

Nuvarande skötsel: Högen omfattas sedan slutet av 1960-talet av Länsantikvariens skötsel och slås en gång om året mellan augusti och oktober. Vid skötseln används röjsåg med plastsnöre.

Förslag till skötsel: Se generellt skötsel förslag i diskussionsdelen.

Hög nr: 41

Namn: Vashög

Kommun: Kävlinge

Socken: Västra Karaby

Denna mycket stora hög, belägen 500 meter norr om Västra Karaby kyrka, utgör toppen på Karaby backar och är traktens högsta punkt (karta 4). Högen övergår utan skarp gräns i det omgivande backlandskapet. Med hjälp av de mått på omkretsen som Nilsson uppger i sin rapport har det emellertid ändå varit möjligt att avgöra ungefär hur denne avgränsade gravkullen vid sin inventering och med utgångspunkt från denna gräns uppgår högens höjd till cirka 7 meter.

Högens floristiska värden är mycket höga. Med sina 81 arter är detta den näst artrikaste av de undersökta högarna, slagen med endast en art av hög 34. Om man bortser från träd och buskar är Vashög emellertid rikast av alla med en ört- gräsflora på hela 80 arter. Detta är ändock en något lägre siffra än under 1950/60-talen då högen mönstrade hela 85 arter. Artsammansättningen tyder på att högen, liksom de omgivande beteshagarna, består av sandig, torr och näringsfattig jord med relativt högt pH.

Förutom en nersågad oxel som fortfarande skjuter skott saknas träd och buskar helt på högen. På södra och östra sidan är marken fläckvis blottad och här finns ett stort antal annueller såsom vårvicker, vår- och backförgätmigej, sandnarn, nagelört, fält- och vårveronika, vårarv, grönknavel med flera. Vanligt förekommande "kväveskyende" arter är bland andra harmynta, backtimjan, ängshavre och fältmalört. Rikligt förekommande är också grådådra, axveronika, flentimotej, brudbröd, gullusern och puktörne vilka alla föredrar marker med högt pH.

Högen hyser även ett par sällsynta arter såsom backsippa och den i västra Skåne mycket ovanliga sandnejlika. En annan raritet som uppges av Arvid Nilsson är Luddfingerört som endast finns på ett fåtal lokaler i Skåne. Denna art växer flerstädes på Karaby backar, men har vid 1995 års inventering inte påträffats uppe på Vashög. Den har dock observerats på högen så sent som 1985-87 av Inger Runeson och kan möjligen vara förbisedd vid 1995

års inventering då den inte blommade vid något av besöken på högen.

Hot: Användandet av röjsåg med plastsnöre vid slåttern kan på längre sikt innebära ett hot mot floran.

Nuvarande skötsel: Högen omfattas sedan slutet av 1960-talet av Länsantikvariens skötsel och slås en

gång om året mellan augusti och oktober. Vid skötseln används röjsåg med plastsnöre.

Förslag till skötsel: Så länge högen omges av vidsträckta, ogödslade betesmarker behöver inte någon särskild skyddszon anläggas. Högens vegetation bör i övrigt skötas enligt generellt skötselråd i diskussionsdelen.

Hög nr: 42

Namn: ---

Kommun: Kävlinge

Socken: Västra Karaby

En liten gravkulle belägen ungefär 50 meter öster om Kung Vases hög, med en höjd på cirka 4 meter (karta 4). Också denna hög omges av de sandiga betesmarker som utgör Karaby backar. Floran är artrik men har ändå minskat i antal från 74 vid 1950/60-talens inventering till 62 idag.

Träd och buskar saknas helt och artsammansättningen i fältskiktet tyder på näringsfattiga förhållanden. Kruståtel är den dominerande arten och på den övre delen trängs denna med en typisk hedvegetation av bland annat knägräs, bergven, vårtåtel, gökärt, ärenpris och vitknavel som antyder att marken här är relativt sur. Längre ner på högens sidor ökar successivt inslaget av arter med krav på högre pH. Exempel på sådana är axveronika, puktörne,

vitmåra, brudbröd och ängshavre. Vanligt förekommande är dessutom blodrot, svinrot och de sällsynta arterna sandnejlika och backsippa varför även hög 42 får anses ha ett mycket högt floristiskt värde.

Hot: Användandet av röjsåg med plastsnöre vid slåttern kan på längre sikt innebära ett hot mot floran.

Nuvarande skötsel: Högen omfattas sedan slutet av 1960-talet av Länsantikvariens skötsel och slås en gång om året mellan augusti och oktober. Vid skötseln används röjsåg med plastsnöre.

Förslag till skötsel: Se hög 41.

Hög nr: 43

Namn: Danehög

Kommun: Kävlinge

Socken: Dagstorp

Denna mycket stora, omkring sex meter höga, ättehög ligger på åkermark i en sydsluttning 450 meter väster om Dagstorps kyrka. Högen, som består av sandjord och är kraftigt söndergrävd av kaniner, var vid Nilssons inventering på 1950/60-talen den artrikaste av samtliga undersökta ättehögar och höll då hela 104 arter. Denna imponerande siffra har sedan dess sjunkit med över 50 procent och 1995 påträffades endast 51 arter på Danehög. Artsammansättningen tyder på högt pH och en måttlig hög näringshalt i marken. Den senare uppgiften är dock att betrakta som onormalt hög med tanke på den, naturligt fattiga, sandiga jordmånen.

På högen växer enstaka exemplar av alm, oxel och bergtall, varav åtminstone den sistnämnda med största säkerhet är inplanterad. Några hagtornsbus-

kar samt ett döende exemplar av vardera fläder och röda vinbär bildar tillsammans högens buskskikt. Fältskiktet domineras helt av ett fåtal högväxta gräsarter, varav knylhavre är den vanligaste. Stråna står dock relativt glest och mellan dessa, samt på högens många jordblottor växer ett antal vårblomande årliga såsom vårarv, backtrav, nagelört samt back- och vårförgätmigej.

Andra arter som förtjänar att omnämnas är blåeld, brudbröd, knölsmörlomma och gullusern. Arvid Nilsson uppger även ett flertal för trakten mindre vanliga arter från Danehög. Av dessa lyser backsippa, flentimotej, vårvicker, hedblomster och vårkorsört alla med sin frånvaro. Däremot har raklos-ta, axveronika och fältvädd återfunnits och högens

floristiska värde får därför, trots det minskade artantalet, fortfarande betraktas som högt.

Hot: Övergödning, biocidpåverkan samt söndergrävning av kaniner.

Nuvarande skötsel: Högen omfattas sedan slutet av 1960-talet av Länsantikvariens skötsel och slås en

gång om året mellan augusti och oktober. Vid skötseln används röjsåg med plastsnöre.

Förslag till skötsel: Se generellt skötsel förslag i diskussionsdelen. Eventuellt behöver dessutom kaninstammen reduceras.

Hög nr: 44

Namn: ---

Kommun: Kävlinge

Socken: Dagstorp

På åkermark 900 meter väster om Dagstorps kyrka och 450 meter väst hög 43 ligger en mycket liten, cirka 1,5 meter hög, ättehög. Floran är tydligt göd-selpåverkad och måste, högens litenhet till trots, betecknas som tämligen artfattig. Totalt finns 23 arter vilket är 9 färre än under 1950/60-talen och de floristiska värdena får därför anses vara måttliga. Träd saknas helt och buskvegetationen inskränker sig till små rester av hagtorn och fläder. I det gräsdominerade fältskiktet är bland andra knylhavre, bergör, rödsvingel, åkervinda, blåhallon vårför-

gätmigej och grässtjärnblomma vanliga. Dessutom växer några plantor av sparris på högen.

Hot: Övergödning och biocidpåverkan.

Nuvarande skötsel: Högen omfattas sedan slutet av 1960-talet av Länsantikvariens skötsel och slås en gång om året mellan augusti och oktober. Vid skötseln används röjsåg med plastsnöre.

Förslag till skötsel: Se generellt skötsel förslag i diskussionsdelen.

Hög nr: 45-49

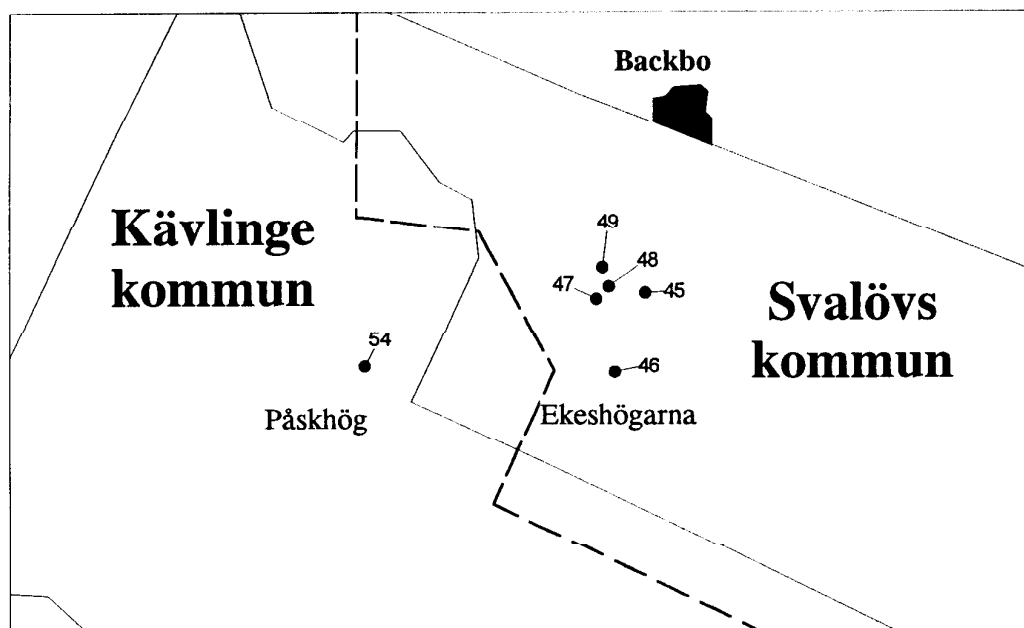
Namn: Ekeshögarna

Kommun: Svalöv

Socken: Norrvinge

Denna grupp på fem ättehögar ligger cirka 800 meter väst Norrvinge kyrka (karta 5). Högarna består liksom den omgivande marken av sandiga jordar och omges för närvarande av betesmark vilket emellertid inte alltid varit fallet. Under 1950/60-talen låg enligt Nilsson (1982) hög 45 och 46 "på sluttande åkermark".

Nilsson konstaterar vidare att högarna 47-49 vid samma tid omgavs av "lågbetad fäladsmark med naturpräglad växtlighet...en vegetation som 1981 var ersatt med frodvuxna vall- och betesväxter." Detta antyder alltså att betesmarken omkring högarna börjat gödslas något som enligt markägaren inte sker idag. Floran på Ekeshögarna är generellt mycket artrik och vittnar om näringsfattiga förhållanden i kombination med ett relativt högt pH.

Karta 5. Detaljarta över ättehögar 45-49 och 54 belägna i Söder- samt Norrvidinge socknar.

Hög nr: 45

En liten hög med en höjd på omkring 3 meter belägen i kanten av beteshagen så att 3 av dess sidor omges av gräsmark medan den fjärde vetter mot åker. Totalt finns 54 arter, varav samtliga är örter eller gräs, och detta är precis samma antal som Arvid Nilsson uppgav vid sin inventering på 1950/60-talen. Högen är till stora delar täckt av tjärblomster och andra vanliga arter är svinrot, backförgätmigej, berggrör, krustätel och knylhavre. Dessutom finns här våddklint och ängsfräken varför högens floristiska värde är högt.

Hög nr: 46

Hög 46 är en medelstor, brant ättehög med en höjd på uppemot 5 meter och ett högt floristiskt värde. Träd och buskar saknas helt och totalt finns 50 arter på högen vilket är 13 färre än vad som uppges i Nilssons rapport. Den klart dominerande arten är knylhavre som under högsommaren helt täcker högen. Innan denna kommer upp har emellertid en rik vårflora hunnit blomma bestående av mandelblomma, vårarv, nagelört, fältveronika, back- och värförgätmigej med flera. Vanliga örter under sommaren är bland andra prästkrage, vitblära, puktörne, gullusern, kråkvicker och stor blåklocka varav den sistnämnda är tämligen ovanlig i trakten. Därtill kan nämnas ett ensamt exemplar av sminkrot

som tillhör kategori 4 (=hänsynskrävande arter) på ArtDatabankens lista över hotade arter.

Hög nr: 47

Med sina 77 arter är detta den artrikaste av Ekeshögarna. Denna siffra innebär ändå en betydande minskning jämfört med Nilssons inventering på 1950/60-talen då artantalet uppgick till inte mindre än 91. Hög 47 är en medelstor ättehög med en höjd på omkring 4 meter. Den omges av gräsmark i alla väderstreck utom SV där den gränsar mot en trädunge. Träd och buskar saknas dock på själva högen.

Den i västra Skåne mycket sällsynta sandnejlikan och mindre vanliga arter som backsippa och axveronika växer alla ymnigt på högen varför de floristiska värdena är mycket höga. Ur artlistan kan även nämnas ängs- och luddhavre, flentimotej, knölsmörblomma, brudbröd, och vårvicker. På sydostsidan som vetter mot trädungen tyder vegetationen på något fuktigare och näringsrikare förhållanden och här är hundkåx, nässlor och skogsnarv vanliga.

Hög nr: 48

Denna den största av Ekeshögarna mäter omkring fem meter från basen till den något urgröpta toppen och ligger endast ett fåtal meter NO om hög 47. Även denna hög har ett mycket högt floristiskt värde. Under 1995 års inventering har totalt 73 arter, samtliga gräs eller örter, påträffats på högen vilket är en minskning med fem sedan 1950/60-talen.

Vegetationen på den södra och västra sidan är mycket snarlik den på hög 47. Även här växer rikligt med sandnejlika, backsippa och axveronika. Andra vanliga arter är rödven, tjärblomster, gråfibbla, flentimotej och mandelblomma. Bland arter som inte påträffades på hög 47 kan nämnas fältvädd, backnejlika, backtimjan och vitknavel. På högens östra och norra sida ändrar vegetationen karaktär och här täcks marken av en tät krustätelmatta. I denna matta växer gott om blodrot, ärenpris, ängsviol, gökärt och dessutom några kraftiga tuvor av blåtätel. Denna art är även noterad från ett antal ättehögar av Nilsson (1982), dock inte från någon av Ekeshögarna.

Hög nr: 49.

En mycket liten ättehög med en höjd på endast 1.5 meter belägen 20 meter norr om hög 48. Högen har

ett måttligt-högt floristiskt värde och artantalet uppgår till 49 vilket är 6 färre än vid 1950/60-talens inventering. Högen som på alla sidor omges av betesmark är kraftigt söndergrävd av kaniner och en stor del av ytan utgörs av blottlagd sandjord. På barmarksytorerna växer rikligt med annueller såsom vårarv, grönknavel, nagelört, fältveronika samt back- och vårförgätmigej. I övrigt är ängshavre, bergven, fårsvingel, vårbrodd, knippfryle, blåmunskar, gråfibbla och mandelblomma alla vanliga.

Hot: Användandet av röjsåg med plastsnöre kan på längre sikt innebära ett hot mot floran. För hög 45 och 46 råder dessutom ett visst hot om övergödning och biocidpåverkan från den intilliggande åkermarken.

Nuvarande skötsel: För att undvika tramperosion betas inte själva högarna trots att de ligger på betesmark. De omfattas istället sedan slutet av 1970-talet av Länsantikvariens skötsel och slås en gång om året mellan augusti och oktober. Vid skötseln används röjsåg med plastsnöre.

Förslag till skötsel: Bilda fem till tio meter breda skyddszoner mot åkern runt hög 45 och 46. Dessa sköts sedan liksom samtliga högar enligt generellt skötsel förslag i diskussionsdelen.

Hög nr: 50**Namn: Tornhög****Kommun: Svalöv****Socken: Norrvidinge**

En stor, omkring sex meter hög, ättehög belägen i åkermark väster om vägen till Teckomatorp cirka 1850 meter norr om Norrvidinge kyrka. De floristiska värdena är måttliga-höga. Högens flora omfattar totalt 46 arter vilket är 11 färre än vid Nilssons inventering. Träd- och buskskiktet saknas med undantag för årligen nerklippta stubbskott av alm, hagtorn och fläder. Högen växer under sommaren snabbt igen med täta buskage av blåhallon och nässlor och blir då mycket svårframkomlig.

Floran är tydligt kvävepåverkad och förutom blåhallon och nässlor är även knylhavre, kvickrot, kärrgrö och hundkåx vanliga. Vackert blommande

åkervinda täcker sommartid stora delar av högen och andra arter som förtjänar att omnämnas är brudbröd, vitmåra och rockentrav som alla antyder ett högt pH i marken.

Hot: Övergödning och biocidpåverkan.

Nuvarande skötsel: Högen omfattas sedan sent 1970-tal av Länsantikvariens skötsel och slås en gång om året mellan augusti och oktober. Vid skötseln används röjsåg med plastsnöre.

Förslag till skötsel: Se generellt skötsel förslag i diskussionsdelen.

Hög nr: 51 a och b.
Namn: Tohögar

Kommun: Svalöv
Socken: Norrvidinge

På en sandig trädesåker cirka 2,2 kilometer NO Norrvidinge kyrka och 250 meter SO Holmagården ligger två ättehögar varav 51a är den största och östligaste och 51b den västligaste. Dessa två medelstora men mycket flacka högar, 2,5 respektive två meter höga, har en mycket snarlik vegetation av måttligt floristiskt värde. Totalt växer på hög 51a 40 och på hög 51b 34 arter. Dessa högar hyser tillsammans med hög 51c (se nedan) totalt 70 olika arter vilket är en minskning med 16 sedan Nilssons inventering på 1950/60-talen. Träd och buskar saknas helt på båda högarna som på grund av eftersatt skötsel har börjat växa igen med högväxta gräs.

Kruståtel är det dominerande gräset på båda högarna och bildar särskilt mot toppen ett tjockt, tuvigt täcke. Andra vanliga arter på båda högarna är röd- och bergven, knyl- och ängshavre, röllika,

bockrot, fältarv och grässtjärnblomma. På hög 51b finns ett stort bestånd backtimjan och mot högarnas kanter växer oxtunga, skatnäva, klofibbla och, på hög 51a, åkerkulla.

Hot: Igenväxning samt, om den omgivande åkermarken tas i bruk på nytt, även övergödning och biocidpåverkan.

Nuvarande skötsel: Högarna ingår ej i Länsantikvariens program utan skötseln inskränker sig till eventuella privata insatser av markägaren.

Förslag till skötsel: Skapa en sammanhängande skyddszon runt högarna som sträcker sig fem till tio meter ut från dessa. Denna zon sköts sedan liksom själva högarna enligt generellt skötsel förslag i diskussionsdelen.

Hög nr: 51c
Namn: ---

Kommun: Svalöv
Socken: Norrvidinge

En liten ättehög belägen ungefär 170 meter söder om hög 51a med en höjd på knappt 4 meter. Nilsson (1982) beskriver högens omnejd som på "1950- och 1960-talen ...en sandig beteshage...Lokalen är numera uppodlad; sommaren 1981 var den lilla högen dold i rågåker". Högen, som nu åter omges av gräsmark, har en relativt artrik sandhedsflora med totalt 55 olika arter som särskilt i söder och väster tyder på synnerligen näringsfattiga, torra och sura markförhållanden.

Vanliga är bland annat hårdsvingel, bergven, vartåtel, ljung, harklöver, blåmunkar, sandkrassing, vitknavel och hedblomster. Mera sparsamt förekommer backstarr, vårveronika och vårvicker. På högens östra och norra sida råder något fuktigare förhållanden och här finns ett mera heltäckande vegetationstäckande av främst kruståtel, men även knägräs, ängsvädd, blodrot, ärenpris och grässtjärnblomma är vanliga.

Sommaren 1995 var dessutom dvärgserradella mycket vanlig över större delen av högens syd- och västsida och i hagen närmast omkring högen. Denna art förekommer endast på ett fåtal lokaler i Skåne

och tillhör hotkategori 2 (sårbara arter) på ArtData-bankens lista över hotade kärlväxter i Sverige. Högens floristiska värde får därför anses vara mycket högt. Dvärgserradellan beskrivs av Nilsson (1982) som någorlunda årsviss på platsen under 1950/60-talen. Arten har alltså, glädjande nog, överlevt den period då högen omgavs av åkermark. Tydligt var den torra och heta sommaren 1995 ett bra år för dvärgserradellan. Träd saknas helt och en nerklippt planta av harris längst nere i den norra kanten utgör tillsammans med en större rosbuske högens samlade buskvegetation.

Hot: Igenväxning såvida högen ej betas.

Nuvarande skötsel: Se högarna 51 a och b.

Förslag till skötsel: Låt den omgivande hagen vara kvar i ogödslat skick. Denna bör dessutom liksom själva högen betas måttligt med nötkreatur alternativt skötas enligt generellt skötsel förslag i diskussionsdelen. Då både dvärgserradella och hedblomster förekommer på högen borde markägaren dessutom ha goda möjligheter att erhålla bidrag för skötseln från EU:s miljöstöd.

Hög nr: 52
Namn: Solbacken

Kommun: Kävlinge
Socken: Södervidinge

En förhållandevis stor ättehög med en höjd på cirka 5 meter belägen 250 meter OSO Södervidinge kyrka och just söder om vägen mot Stora Harrie, vars vägren gränsar mot högens nordsida. I övriga väderstreck utgörs omgivningen av åker. Högen har ett högt floravärde och är relativt artrik. Totalt påträffades 58 arter vilket emellertid är en minskning med 13 sedan 1950/60-talen. Ett par arter utgörs av nerklippta rester av träd och buskar, såsom tysk-lönn, nyponros och äppelros varav den sistnämnda, liksom ett äppelträd i södra kanten, med all sannolikhet är inplanterad.

På högens nedre del dominerar kvävegynnade arter som ängskavle, kärrgröe, vitplister, nässlor och blåhallon. Mot toppen till tar en flora som antyder mera näringsfattiga förhållanden över och här växer rödven, vårbrodd, gökärt, ängsviol med flera.

Knylhavre är vanlig över större delen av högen och den i särklass vanligaste örten är grässtjärnblomma som på stora delar av högen bilar en sammanhängande matta. Dessutom ett flertal stora tuvor av snårstarr som, trots att arten är tämligen allmän i trakten, inte påträffats på någon annan av de undersökta ättehögena.

Hot: Övergödning och biocidpåverkan.

Nuvarande skötsel: Högen omfattas sedan sent 1970-tal av Länsantikvariens skötsel och slås en gång om året mellan augusti och oktober. Vid skötseln används röjsåg med plastsnöre.

Förslag till skötsel: Se generellt skötsel förslag i diskussionsdelen.

Hög nr: 53
Namn: Vikhög (I 1995 års inventering)

Kommun: Kävlinge
Socken: Södervidinge

Denna är ej samma som hög nummer 53 i 1950/60-talens inventering. Högen ligger visserligen på den plats Nilsson anger, det vill säga 400 m SV Södervidinge kyrka, men dess utseende och vegetation avviker så markant från Nilssons beskrivning att det omöjligt kan vara samma som ingick i dennes undersökning. Till exempel växer på denna hög åtskilliga stora ekar och tallar vilka måste ha funnits på platsen redan på 1950-talet men som inte omnämnes i Nilssons rapport.

1995 års hög 53 är tämligen liten och har en höjd på ungefär fyra meter. Högen ligger inne på privat tomtmark och omges av en gles talldominerad dunge. Floravärdena är måttliga. Totalt påträffades 30 arter på högen varav flera, såsom spirea, storrams och liljekonvalj sannolikt är inplanterade.

Flera exemplar av tall och ek växer också på högen. I norr, öster och väster är denna starkt skuggad och

fältskiktet på dessa sidor, samt på toppen, domineras av kruståtel med rödsvingel och mjölkört som vanliga inslag. Högens obeskyddade sydsida hyser en annan vegetation som tyder på ganska fattiga och sura markförhållanden. Vanliga här är bland andra rödven, bergssyra, fårsvingel och gråfibbla samt små, nerklippta exemplar av vresros. Andra arter på Vikhög som förtjänar att omnämnas är hassel och brunven som inte påträffats på någon av de andra högena vid 1995 års inventering.

Hot: Skuggning.

Nuvarande skötsel: Högen ingår ej i Länsantikvariens program utan skötseln inskränker sig till eventuella privata insatser av tomtägaren.

Förslag till skötsel: Se generellt skötsel förslag i diskussionsdelen.

Hög nr: 54
Namn: Påskhög

Kommun: Kävlinge
Socken: Södervidinge

Denna ättehög är belägen nära sockengränsen, 1200 meter väster om Norrvidinge kyrka och 500 meter NV gården Kulla häll, på en utlöpare av de betesmarker som omger Ekeshögarna (karta 5). Den vetter i väster mot en högvuxen granplantering som går ända upp på högens kant och även omgärdar denna i söder och väster. På norrsidan avskiljer en smal, öppen gräsremsa högen från den omgivande åkermarken. Påskhög är idag helt övervuxen med ogenomträngliga, till stor del döda, snår av lövsly, en vegetation som dominerade högen redan under 1950/60-talen. Högen är medelstor och mäter omkring fyra meter i höjd. Artantalet har minskat från hela 80 stycken på 1950/60-talen till 67 idag, vilket med all säkerhet beror på igenväxning och skuggning.

De täta buskagen består främst av rosor, hagtorn, alm, fågelbär, surkörnbär och fläder. Under snåren ligger marken på grund av skuggningen bar förutom enstaka exemplar av brännässla, nejlikrot och kruståtel. Den sistnämnda arten täcker dessutom

den branta nordsidan som är mera öppen, och här växer även blodrot, ärenpris och rikligt med ängsfräken. Ett annat öppet parti finns längst nere i SO och här finns små rester kvar av den på Nilssons tid så artrika örtfloran. På detta parti växer bland annat gråfibbla, knippfryle, blåmunkar, vårförgätmigej, puktörne och knölsmörbomma. Sammantaget måste därför högens floravärde, trots allt, fortfarande anses vara högt. Bland de arter som försvunnit kan nämnas backsippa, backstarr och mattlumner.

Hot: Skuggning och igenväxning. Skadan är delvis redan skedd.

Nuvarande skötsel: Ingen.

Förslag till skötsel: Hugg ner samtliga träd och buskar på högen och även den närstående granplanteringen. Anlägg sedan en fem till tio meter bred skyddszon runt högen vilken liksom själva högen sköts enligt generellt skötsel förslag i diskussionsdelen.

Hög nr: 55
Namn: Tostehög

Kommun: Kävlinge
Socken: Stora Harrie

Tostehög ligger i åkermark 1200 meter VNV Stora Harrie kyrka. Det är en medelstor ättehög med en höjd på cirka fem meter. Artantalet uppgår till 57 vilket är 6 fler än under 1950/60-talen och högens floristiska värden är måttliga-höga. Träd- och buskskiktet inskränker sig till stubbskott av oxel, hagtorn och fläder, varav de två sistnämnda är vanligt förekommande.

Fältskiktet uppvisar den för traktens ättehögar så typiska indelningen med hedartad vegetation på toppen där näringsfattiga och sura förhållanden råder till följd av långa tiders urlakning. Här dominerar kruståtel, röd- och bergven, fårsvingel med flera och även ljung förekommer. Längre ner på sidorna ökar de mera näringskrävande arterna successivt i antal. Nämnas kan bland andra grässtjärnblomma,

prästkraige och timotej. Närmast åkern finns slutligen ett frodigt bälte av några få starkt kvävegynnade arter såsom hallon, blåhallon, kärrgröe, åkertistel, brännässla och jordreva. En art som trotsar denna indelning är knylhavre som är vanlig över hela högen.

Hot: Övergödning, biocidpåverkan och i viss mån igenväxning.

Nuvarande skötsel: Högen ingår ej i Länsantikvariens program utan skötseln inskränker sig till eventuella privata insatser av markägaren.

Förslag till skötsel: Se generellt skötsel förslag i diskussionsdelen.

Hög nr: 56
Namn: Kalkhög

Kommun: Kävlinge
Socken: Lackalänga

En liten, omkring 2,5 meter hög, ättehög med plattad topp belägen i åkermark drygt 1500 meter SSO Lackalänga kyrka. De floristiska värdena är höga. På 1950/60-talen uppgick högens artantal till 51, en siffra som nu ökat till 56. I den nordöstra kanten står en liten ek och denna utgör tillsammans med ett stubbskott av hästkastanj högens totala trädvegetation.

Fätskiktets utseende tyder på näringsfattiga och ganska sura förhållanden. Vanliga är bland andra kruståtel, fårsvingel, tjärblomster, bergssyra och harklöver, men även mer näringskrävande arter som knylhavre, hundäxing och timotej förekommer. I kanterna växer flera olika åkerogräs av vilka smink-

rot och åkerkulla förtjänar att nämnas. Av de cirka 200 exemplar av slätterfibbla som skall ha växt på högen vid Nilssons inventering återstår idag endast 2!

Hot: Övergödning och biocidpåverkan

Nuvarande skötsel: Högen omfattas sedan senare hälften av 1970-talet av Länsantikvariens skötsel och slås en gång om året mellan augusti och oktober. Vid skötseln används röjsåg med plastsnöre.

Förslag till skötsel: Se generellt skötsel förslag i diskussionsdelen.

Hög nr: 57
Namn: Klyfthög

Kommun: Kävlinge
Socken: Lackalänga

En mycket stor ättehög, belägen 200 meter väst hög 56, som avviker i utseende genom att vara försedd med två jämnhöga toppar. Dessa når cirka sju meter över den omgivande åkermarken och bildar mellan sig en liten klyfta som möjligen kan ha givit upphov till högens namn. De floristiska värdena är höga. Totalt växer 56 olika arter på gravkullen vilket är en minskning med 8 sedan 1950/60-talen.

Träd och buskar saknas så när som på enstaka stubbskott av oxel. Den dominerande örten är utan tvivel gullris, som på högsommaren bildar en nästan heltäckande, gul matta över större delen av högen. Även blodnäva förekommer i stort antal och antyder tillsammans med brudbröd och vitmåra att marken,

åtminstone partivis, har ett relativt högt pH. Andra vanliga örter är teveronika, svinrot, tjärblomster, jordklöver samt back- och vårförgätmigej. Bland gräsen är bergrör, kruståtel, rödven och ängskavle de mest framträdande.

Hot: Övergödning och biocidpåverkan

Nuvarande skötsel: Högen omfattas sedan sent 1970-tal av Länsantikvariens skötsel och slås en gång om året mellan augusti och oktober. Vid skötseln används röjsåg med plastsnöre.

Förslag till skötsel: Se generellt skötsel förslag i diskussionsdelen.

Hög nr: 58 a och b.
Namn: Ormhögarna

Kommun: Kävlinge
Socken: Lackalänga

Två små syskonhögar med några få meters mellanrum belägna i åkermark två kilometer SO Lackalänga kyrka och 100 meter NNV gården Hedenkulla. Båda högarna har en höjd på omkring två meter. De är rikligt bevuxna med träd, främst vårtbjörk, men även alm, oxel med flera, och därmed starkt beskuggade. Florans värden är måttliga och artantalet uppgår på den norra högen (58a) till 30 och på den södra (58b) till 27. En sammanslagning

av artlistorna visar att det totalt, på båda högarna, förekommer 39 olika arter vilket är 7 stycken färre än vid Nilssons inventering på 1950/60-talen.

Beträffande fältskiktets utseende och sammansättning skiljer sig emellertid de båda högarna markant. Hög 58a domineras helt av kruståtel men här förekommer också ängshavre, svinrot, åkervädd, gökört, och gulmåra. Alla dessa, utom kruståtel, saknas

på hög 58b som istället håller på att växa igen med berggrör och hallon. Dessa bildar en högväxt förkvävande matta ur vilken enstaka exemplar av flockfibbla, mjölkört, gullris och liten blåklocka sticker fram.

Hot: Igenväxning (gäller främst hög 58b), övergödning och biocidpåverkan.

Nuvarande skötsel: Högarna kommer att upptas i Länsantikvariens skötselprogram under 1996. För närvarande inskränker sig dock skötseln till eventuella privata insatser från markägarens sida.

Förslag till skötsel: Se generellt sköselförslag i diskussionsdelen.

Hög nr: 59

Namn: ---

Kommun: Kävlinge

Socken: Lackalänga

I kanten av en större beteshage 1,4 kilometer NO om Lackalänga kyrka och 500 meter norr om gården Vasatorp ligger hög 59. Denna lilla hög, med en höjd på 2,5 meter, omges av betesmark på alla sidor utom den södra som vetter mot åker. Högens floristiska värden är höga. Vid årets inventering påträffades hela 64 arter vilket ändock är en minskning med 10 sedan 1950/60-talen. Artsammansättningen tyder på ett pH något över, och en näringshalt något under, de för ättchögarna genomsnittliga värdena.

Träd och buskar saknas helt på högen. Ur artlistan kan nämnas flentimotej, luddhavre, väddklint, brudbröd, puktörne, gullusern och femfingerört vilka alla är vanliga. Högen har även en rik vårflora med bland andra vårarv, vårvicker, nagelört, vår-förgätmigej med flera. Dessutom finns ett mindre

bestånd med strimklöver i högens östra kant. Detta bestånd blev dock senare på sommaren täckt av en gödselhög som lades upp intill högen och det är därför osäkert om arten, som tillhör hotkategori tre (=sällsynta arter) i ArtDatabankens lista över hotade kärlväxter, finns kvar.

Hot: Övergödning samt, i viss mån, även biocidpåverkan från den angränsande åkermarken.

Nuvarande skötsel: Högen omfattas sedan slutet av 1960-talet av Länsantikvariens skötsel och slås en gång om året mellan augusti och oktober. Vid skötseln används röjsåg med plastsnöre.

Förslag till skötsel: Se generellt sköselförslag i diskussionsdelen.

Hög nr: 60

Namn: ---

Kommun: Kävlinge

Socken: Lackalänga

En liten, mycket flack hög med en höjd av endast 1,5 meter. Detta är sannolikt inte samma hög som nummer 60 i Nilssons undersökning och den har därför ej medtagits vid de olika jämförelser som gjorts mellan inventeringarna. Visserligen är den belägen precis på den angivna platsen, 200 meter NNV hög 59, men enligt Nilsson skall högen ha en höjd på ungefär 4 meter vilket ju rimmar illa med dagens utseende.

Även floran tyder på att olika högar inventerats vid de två undersökningarna. Nilsson uppger således artantalet på hög 60 till hela 89 medan det 1995 endast förekom 45 arter på högen med samma nummer. Motsvarande minskningar har visserligen noterats från andra ättehögar i denna rapport, men ter

sig i detta fall omotiverade då hög 60 idag är väl betad och ligger mitt i en stor hage. Bland de arter som Nilsson påträffade på högen kan nämnas back-sippa, backnejlika, fältvädd, hedblomster, vårveronika, harmynta och rockentrav av vilka ingen har påträffats vid årets inventering.

Den torra och sandiga marken på 1995 års hög 60 hyser en flora med måttliga-höga värden. I markblottorna växer rikligt med konkurrenssvaga, betes- och trampgynnade annueller. Bland andra kan nämnas vårarv, som i maj nästan helt täcker högen, mjuk- och sparvnäva, vårvicker och vår-förgätmigej. Vidare förekommer fårsvingel, luddlosta, bergs-syra, gråfibbla, flockfibbla samt mandelblomma och

på den något urgröpta toppen står en liten nässelrugge. Träd och buskar saknas helt.

Nuvarande skötsel: Högen omfattas sedan slutet av 1960-talet av Länsantikvariens skötsel och slås en gång om året mellan augusti och oktober. Vid skötseln används röjsåg med plastsnöre. Dessutom förfaller bete periodvis bedrivs på högen.

Hot: Gödsling av den omgivande betesmarken i den mån sådan förekommer.

Förslag till skötsel: Behåll betet, alternativt följ generellt skötsel förslag i diskussionsdelen. Om ha-gen gödslas skapa en gödningsfri, fem till tio meter bred skyddszon runt högen.

Hög nr: 61
Namn: Svinhögen

Kommun: Lomma
Socken: Borgeby

Denna hög, belägen 1,5 kilometer SSV Borgeby kyrka, just norr om samhället och omedelbart väster om vägen mellan Bjärred och Löddeköpinge, utgår

ur undersökningen. Orsaken är att högen under 1995 har behandlats med bekämpningsmedlet **Round Up** varefter en gräsfröblandning skall insås.

Hög nr: 62 a och b.
Namn: Ramms högar

Kommun: Lomma
Socken: Borgeby

Två mindre högar, båda med en höjd på cirka 3,5 meter, varav 62a är den norra och 62b den södra. Dessa är belägna i åkermark 850 meter SSO Borgeby kyrka och just väster om vägen mellan Borgeby och Flädie. Vegetationen som är tydligt kvävepåverkad och mycket snarlik på de båda högarna är av måttligt floristiskt värde. Artantalet uppgår på hög 62a till 33 och på hög 62b till 35. På båda högarna tillsammans finns det 45 olika arter vilket är två färre än vid 1950/60-talens inventering.

Träd och buskar saknas på båda högarna förutom enstaka stubbskott av alm och fläder på hög 62a. I fältskiktet är bland andra knylhavre, berggrör, röd-

ven, gullris, äkta johannesört och ängsviol vanliga på båda högarna. Mot kanterna finns ett frodigt bälte av nässlor, hundkåx, åkertistel och andra kvävegynnade arter.

Hot: Övergödning och biocidpåverkan.

Nuvarande skötsel: Högarna omfattas sedan slutet av 1960-talet av Länsantikvariens skötsel och slås en gång om året mellan augusti och oktober. Vid skötseln används röjsåg med plastsnöre.

Förslag till skötsel: Se generellt skötsel förslag i diskussionsdelen.

Hög nr: 63
Namn: Värnhög

Kommun: Lomma
Socken: Borgeby

En medelstor men flack ättehög med en höjd av endast 1,5 meter. Denna är belägen i ruderatmark på en ödetomt 1,2 kilometer NNV Flädie kyrka, just söder om E6:an och öster om vägen Borgeby-Flädie. De floristiska värdena är måttliga-höga. På högen, som nu börjat växa igen med blåhallon finns totalt 52 arter vilket är 10 fler än vid tiden för Nilssons inventering.

Ett exemplar vardera av rönn och hagtorn utgör högens samlade bestånd av träd och buskar. Ett stort antal kvävegynnade arter är vanligt förekommande,

men även arter som föredrar näringsfattigare marker växer på högen. Till den förstnämnda kategorin hör förutom blåhallon även brännässla, vitplister, kirskål, hundkåx, jordreva samt gräsen knylhavre, kvickrot och hundäxing. från den senare kan nämnas rödven, ängsviol, smällglim, femfingerört och gulsporre.

Hot: Igenväxning.

Nuvarande skötsel: Ingen.

Förslag till skötsel: Se generellt skötsel förslag i diskussionsdelen.

Hög nr: 64
Namn: Söndre hög

Kommun: Kävlinge
Socken: Barsebäck

Denna hög ligger knappt 1,7 kilometer NO hamnen och 2,3 kilometer väster om kyrkan i Barsebäck. Söndre hög, som omges av gräsmark, är tämligen liten och mäter omkring tre meter från basen till den urgröpta toppen. Idag är högen stadd på igenväxning med högvuxna gräsarter men de floristiska värdena är ännu höga. Artantalet uppgår till hela 61 arter och är nästan oförändrat sedan 1950/60-talen då motsvarande siffra låg på 59.

Träd saknas helt och buskskiktet är begränsat till en hagtornsbuske och en nerklippt äppelros. I fältskiktet finns representanter för allt ifrån näringsfattiga till näringsrika jordar. Knylhavre växer tätt över nästan hela högen och i kanten finns ett frodigt bälte

med kväveälskande arter som hundkåx, brännässla och vitplister.

Längre upp ökar successivt inslaget av arter som vill ha fattigare jordar. Här förekommer bland andra fältvädd, brudbröd, flentimotej och puktörne som antyder ett relativt högt pH. Andra arter på högen som förtjänar att omnämnas är oxtunga, trift, vårtåtel, kärleksört och backförgätmigej.

Hot: Igenväxning.

Nuvarande skötsel: Ingen.

Förslag till skötsel: Se generellt skötsel förslag i diskussionsdelen.

Appendix 2

Tabell över samtliga kärlväxter som påträffats vid 1995 år inventering av 67 västskånska ätthögar.

Appendix 2

Gruppenr :	A B B C C D D E E E F F F F F F G H H H H H																												
Högnr :	1	2	3	6	12	24	4	5	7	8	9	10	11	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	25	26	27	28	29
<i>S. racemosa</i> , druvfläder																													
<i>Satureja acinos</i> , harmynta																													
<i>Saxifraga granulata</i> , mandelblomma			2				2		2																				
<i>Scabiosa columbaria</i> , fältvädd																													
<i>Scleranthus annuus</i> , gröknavel																													
<i>S. perennis</i> , vitknavel																													
<i>Scorzonera humilis</i> , svinrot																													
<i>Sedum acre</i> , gul fetknopp						1																							
<i>S. telephium</i> , kärleksört																													
<i>Senecio jacobea</i> , stånds																													
<i>Serratula tinctoria</i> , ängsskära																													
<i>Sitene latifolia</i> , vitblåra																													
<i>S. nutans</i> , backglim																													
<i>S. vulgaris</i> , smällglim																													
<i>Solanum dulcamara</i> , besksöta																													
<i>Solidago virgaurea</i> , gullris																													
<i>Sorbus aucuparia</i> , rönn																													
<i>S. intermedia</i> , oxel																													
<i>Spiraea sp.</i> , spirea-art																													
<i>Stellaria graminea</i> , grässtjärnblomma																													
<i>Succisa pratensis</i> , ängsvädd																													
<i>Symphoricarpos rivularis</i> , snöbär																													
<i>Symphytum x uplandicum</i> , uppländsk vallört																													
<i>Syringa vulgaris</i> , syren																													
<i>Tanacetum vulgare</i> , renfana																													
<i>Taraxacum</i> sekt. <i>Erythrosperma</i> , sandmaskrosor																													
<i>Teesdalia nudicaulis</i> , sandkrassing																													
<i>Thymus serpyllum</i> , backtimjan																													
<i>Tragopogon pratensis</i> , ängshaverrot																													
<i>Trifolium arvense</i> , harklöver																													
<i>T. campestre</i> , jordklöver																													
<i>T. dubium</i> , trädklöver																													
<i>T. medium</i> , skogsklöver																													
<i>T. pratense</i> , rödklöver																													
<i>T. repens</i> , vitklöver																													
<i>T. striatum</i> , strimklöver																													
<i>Tussilago farfara</i> , tussilago																													
<i>Ulmus glabra</i> , alm																													
<i>Urtica dioica</i> , brännässla																													
<i>Vaccinium myrtillus</i> , blåbär																													
<i>Verbascum nigrum</i> , mörkt kungsljus																													
<i>Veronica arvensis</i> , fältveronika																													
<i>V. chamaedrys</i> , teveronika																													
<i>V. hederifolia</i> , murgrönsveronika																													
<i>V. officinalis</i> , ärenpris																													
<i>V. serpyllifolia</i> , majveronika																													
<i>V. spicata</i> , axveronika																													
<i>V. verna</i> , vårveronika																													
<i>Vicia angustifolia</i> , sommarvicker																													
<i>V. cracca</i> , kråkvicker																													
<i>V. hirsuta</i> , duvvicker																													
<i>V. lathyroides</i> , vårvicker																													
<i>V. sepium</i> , häckvicker																													
<i>Viola arvensis</i> , åkerviol																													
<i>V. canina</i> , ängsviol																													
Σ	40	35	62	33	40	24	53	57	37	81	48	19	23	46	51	51	39	41	30	40	34	40	43	20	40	42	48	40	36

Appendix 3

Jämförelse mellan 1995 års och 1950/60-talens inventering avseende florans artsammansättning på ättehögar. Listor över samtliga kärlväxter och det totala antalet högar de påträffats på (=siffrorna i kolumnerna) ges för båda inventeringarna. Även stubbskott av träd och buskar är medräknade, dock har en del åkerogräs vilka bedömts som tillfälligt förekommande på högarna utelämnats. För 1995 års inventering ges dessutom separata artlistor för varje grupp av ättehögar. Gruppindelningen följer Nilsson (1982) och de högar som inte upptagits i någon grupp av denne (nr 1, 2, 3, 6, 12 och 24) har samlats i grupp Ö. Uppgifterna från 1950/60-talen grundar sig på all samlad information ifrån text- och tabelluppgifterna i Nilssons (1982) rapport (jmf metoddelen). I 1995 års inventering har en ättehö (nr 61) utgått. Vidare saknas fullständiga artlistor från 1950/60 talen för högarna 1, 2, 3, 6, 12 och 24 varför jämförelsen mellan inventeringarna inte är helt komplett.

Grupp:	gruppvisa artlistor 1995																	A. Nilsson						
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	K	L	M	N	O	P	R	S	T	U	V	X	Ö	1995	1950/60-tal
Antal högar/grupp resp totalt:	1	2	2	2	3	7	1	9	2	1	4	2	2	5	1	3	3	1	6	3	1	6	67	68
<i>Acer platanoides</i> , lönn								1	1														2	4
<i>A. pseudoplatanus</i> , tysklönn		1				1		2	1							3							8	9
<i>Achillea millefolium</i> , röllika	1	2	2		3	3	1	6	1		4	2		5		3	2	1	5	2	1	3	47	59
<i>A. ptarmica</i> , nysört																							0	8
<i>Aegopodium podagraria</i> , kirsåål			1					1											1		1		4	3
<i>Aesculus hippocastanum</i> , hästkastanj																1		1					2	0
<i>Agrimonia eupatoria</i> , småborre	1																						1	1
<i>Agrostis canina</i> , brunven																	1						1	0
<i>A. capillaris</i> , rödven	1	2	2	2	3	6	1	9	2	1	4	2	1	5	1	3	3	1	6	3	1	3	62	61
<i>A. gigantea</i> , storven	1	2	2	1	3	6	1	5	2		3			1	4	1	3	3	1	4	3	3	49	13
<i>A. stolonifera</i> , krypven								1															1	0
<i>A. vinealis</i> , bergven			2		1	4		3			1	2		5		3	1	1	3		1		27	25
<i>Aira praecox</i> , värtåtel												1				1					1		3	4
<i>Alchemilla filicaulis</i> , späddaggkäpa																							0	1
<i>Alchemilla glaucescens</i> , sammetsdaggkäpa														2									2	9
<i>Allium oleraceum</i> , backlök									1	1				2								3	7	2
<i>Alnus glutinosa</i> , klibbal																							0	1
<i>Alopecurus pratensis</i> , ängskavle		1		1													1		1	2		2	8	4
<i>Alyssum alyssoides</i> , gråådra								1			1												2	1
<i>Anchusa officinalis</i> , oxtunga											1			2		2			1		1	1	8	6
<i>Anemona nemorosa</i> , vitsippa				1		1		3			1												6	5
<i>Antennaria dioica</i> , kattfot																							0	2
<i>Anthemis arvensis</i> , åkerkulla																1			1				2	6
<i>Anthoxanthum odoratum</i> , vårbrodd		1	1		1	1		3	1		2	2		3		3	2		2		1	1	24	34
<i>Anthriscus sylvestris</i> , hundkåx	1	1	2	1	3	7	1	4	2		4	1	1	4	1		2	1		3	1	5	45	42
<i>Anthyllis vulneraria</i> , getväppling																							0	2
<i>Arabis glabra</i> , rockentrav															1								1	3
<i>A. thaliana</i> , backtrav			1								1	1	1	3	1	2	2	1	4	2	1		20	4
<i>Arenaria serpyllifolia</i> , sandnarv			1		2			3	1		2	2	2	4			2		1	1	1	2	24	9
<i>Armeria maritima</i> , trift																					1		1	4
<i>Arrhenatherum elatius</i> , knylhavre	1	2	2	2	3	3		5	2	1	3	1	2	3	1	2	2	1	2	3	1	4	46	31
<i>A. pratense</i> , ängshavre		1	1		1	1			1				2	3		1			1				12	31
<i>A. pubescens</i> , luddhavre	1		1			1			1			1	2			1			1			1	10	14
<i>Artemisia campestris</i> , fältmalört											1	1		1		1							4	19
<i>A. vulgaris</i> , gråbo			1			2		1			2					2				1		1	10	22
<i>Asparagus officinalis</i> , sparris														1									1	1
<i>Barbarea vulgaris</i> , sommargyllen										1													1	0
<i>Bellis perennis</i> , tusensköna																					2		2	0
<i>Berteroa incana</i> , sandvita											1												1	3
<i>Betula pubescens</i> , glasbjörk																							0	14
<i>Betula pendula</i> , värtbjörk		1															1		2				4	1
<i>Botrychium lunaria</i> , låsbräken																							0	1
<i>Briza media</i> , darrgräs																							0	3
<i>Bromus erectus</i> , raklosta														1									1	1
<i>B. hordeaceus</i> , luddlosta			1		3			7	2		3	1	1	4		3	1	1	3	2		2	34	17
<i>B. sterilis</i> , sandlosta					1			1	1													1	4	0
<i>Calamagrostis epigejos</i> , berggrör	1	1		1	3			3	1		1		1	1					4	2			19	18
<i>C. canescens</i> x <i>epigeios</i> , grenrör x berggrör																							0	1
<i>Calluna vulgaris</i> , ljung			1			3		3			1		1		3		1						13	27
<i>Campanula persicifolia</i> , stor blålocka														1									1	3
<i>C. rapunculoides</i> , knöklöcka		1						2	1							1							5	11
<i>C. rotundifolia</i> , liten blålocka	2	2	2	3	7	1	9	2	1	4	2		5	1	3	2	1	6	3	1	4		61	56
<i>C. trachelium</i> , nässellocka																					2		2	1

Grupper :	gruppvisa artlistor 1995																			A. Nilsson					
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	K	L	M	N	O	P	R	S	T	U	V	X	Ö	1995	1950-60-tal	
<i>Capsella bursa-pastoris</i> , lomme		1	2	1	3	4	1	4	1	1	3	1	2	1	2	1	1	4	2	1	3	39	7		
<i>Carex arenaria</i> , sandstarr										1	2						1					4	2		
<i>C. caryophylla</i> , vårstarr								1		1	1	3		1			1					8	28		
<i>C. ericetorum</i> , backstarr														1								1	4		
<i>C. hirta</i> , grusstarr									1	1	1		1	1	1			2	1			9	2		
<i>C. leporina</i> , harstarr								1														1	5		
<i>C. muricata</i> , snårstarr																1						1	1		
<i>C. pilulifera</i> , pillerstarr																					1	1	1		
<i>C. spicata</i> , piggstarr															1							1	11		
<i>Carpinus betulus</i> , avenbok																		1				1	1		
<i>Centaurea jacea</i> , rödklint	1								1												1	3	16		
<i>C. scabiosa</i> , väddklint									1		1			2				1			1	6	1		
<i>Cerastium arvense</i> , fältarv					2	1		4		1	2	2				3		2	1			18	25		
<i>C. fontanum</i> , hönsarv			2	2		3	6		5	1		3	2		5	1	2	1	5		1	6	45	34	
<i>C. semidecandrum</i> , vårarv						2			3	1		3	2	1	5	3			2		1	2	25	15	
<i>Cirsium acaule</i> , jordtistel																						0	3		
<i>Cirsium arvense</i> , åkertistel	1	1	1	1	3	6					2				1	1		1	1	2	3	1	4	29	24
<i>Convallaria majalis</i> , liljekonvalj									2												1	3	2		
<i>Convolvulus arvensis</i> , åkervinda	1		1						1		4	2	2	5	1		1		2	3		2	25	19	
<i>Corylus avellana</i> , hassel																					1	1	2		
<i>Crataegus laevigata</i> , rundhagtorn																						0	1		
<i>Crataegus monogyna</i> , trubbhagtorn	1	1		1		1		1	2		4		2		1		1	1		1	1	4	22	14	
<i>Cynoglossum officinale</i> , hundtunga											1						2					3	1		
<i>Cytisus scoparius</i> , harris																1						1	0		
<i>Dactylis glomerata</i> , hundäxing	1	2	2	2	3	5	1	9	2	1	4	2	2	5	1	3	3	1	5	3	1	6	64	57	
<i>Danthonia decumbens</i> , knägräs								1				1				1						3	12		
<i>Daucus carota</i> , vildmorot																						0	5		
<i>Deschampsia caespitosa</i> , tivtåtel																					1	1	0		
<i>D. flexuosa</i> , kruståtel			2	1	1	2	7		8	1		3	2	1	4		3	2	1	5		2	45	48	
<i>Dianthus arenarius</i> , sandnejlika													2		2							4	5		
<i>D. deltooides</i> , backnejlika										1					1							2	5		
<i>Dryopteris dilatata</i> , lundbräken									1										1			2	5		
<i>D. filix-mas</i> , träjon		1				3		1			1						2	1		1		10	13		
<i>Echium vulgare</i> , blåeld														1								1	3		
<i>Elytrigia repens</i> , kvickrot			1	2	1	1	5	1	2	2	1	3		1		1	3	1	1	4	1	4	35	43	
<i>Epilobium angustifolium</i> , mjölkört	1	2	1				6		4			2		2	1	1	1	1	3	1	2	2	29	2	
<i>E. montanum</i> , bergdunört																	1			1		2	0		
<i>Equisetum arvense</i> , åkerfräken	1	2	2		3	3			1		1		1	5	1	2	2	1	3	2	1	1	32	28	
<i>E. pratense</i> , ängsfräken															1		1					2	4		
<i>Erigeron acer</i> , gråbinka								1												1		2	3		
<i>Erodium cicutarium</i> , skatnäva											1	1		2		3		1				8	6		
<i>Erophila verna</i> , nagelört				1		1		2			1	2	1	5		1	2		4	1	1	2	24	14	
<i>Fagus sylvatica</i> , bok			1				1	4	1													7	8		
<i>F. ovina</i> , fårsvingel			1	2		1	3	5		5			2		3		1	1	1	3		1	25	47	
<i>F. pratensis</i> , ängssvingel	1									1												2	18		
<i>Festuca pratensis</i> x <i>Loium perenne</i> , ängssvingel x engelskt rajgräs															2						1	3	0		
<i>F. rubra</i> , rödsvingel	1	2	1	1	3	5	1	8	2	1	4	2	2	4	1	3	3	1	6	3	1	5	60	56	
<i>F. stricta</i> , hårdsvingel																1						1	1		
<i>Filago minima</i> , spenslig ullört																						0	2		
<i>Filipendula ulmaria</i> , älggräs	1																					1	0		
<i>F. vulgaris</i> , brudbröd	1		1		2				1		1	2	1	5	1			2		1	1	19	24		
<i>Fragaria x ananassa</i> , jordgubbe																						0	1		
<i>F. moschata</i> , parksmultron																						0	1		
<i>Fragaria vesca</i> , smultron				1					1												1	4	1		
<i>F. viridis</i> , backsmultron																						0	3		
<i>Fraxinus excelsior</i> , ask						1		1									1				2	5	8		
<i>Galeopsis</i> sp., dån-arter			2	2		1	6	2			2				1			1		2		19	11		
<i>Galium album</i> , stormåra																						0	1		
<i>Galium boreale</i> , vitmåra	1					1					1			1	1		1		1	1		9	11		
<i>G. saxatile</i> , stensmåra								1														1	0		
<i>G. verum</i> , gulmåra	1	2	2	2	3	7	1	6	2	1	4	2	1	5	1	3	3		5	2	1	3	57	54	
<i>Geranium colombinum</i> , duvsnäva								1														1	0		
<i>G. dissectum</i> , fluknäva	1	1				1									1							4	0		
<i>G. molle</i> , mjuknäva								1			2	1	2	4			1		2		1	14	7		
<i>G. pusillum</i> , sparvsnäva					1			2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	3		18	2		

Grupper :	gruppvisa artlistor 1995																A. Nilsson								
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	K	L	M	N	O	P	R	S	T	U	V	X	Ö	Σ	Σ	
<i>G. sanguineum</i> , blodnäva	1	1	1															1					4	4	
<i>Geum rivale</i> , humleblomster																							0	1	
<i>Geum urbanum</i> , nejlikrot				1				1									1						2	5	11
<i>Glechoma hederacea</i> , jordreva																		1		1	1		3	8	
<i>Helichrysum arenarium</i> , hedblomster																1							1	6	
<i>Heracleum sphondylium</i> , hjörmloka			1	1		1																1	4	3	
<i>Herniaria glabra</i> , knytling																							0	2	
<i>Hieracium pilosella</i> , gråfibbla			1		1	3		7	1		1	2		4		1	2	1	3		1	1	29	39	
<i>H. umbellatum</i> , flockfibbla			1			4		6			3	1						1	4	1		2	23	35	
<i>Hieracium</i> grupp <i>Vulgatiformia</i> , hagfibblor																							0	1	
<i>Holcus lanatus</i> , luddtåtel																							1	2	0
<i>H. mollis</i> , lentåtel					1																		1	0	
<i>Hypericum maculatum</i> , fyrkantig johannesört		1	2	2	1	2	6	1	8		1							1	3			3	31	2	
<i>H. perforatum</i> , äkta johannesört		1	1	1	1	3	5		5	1		4	1		3		1	2	1	3	3	1	3	40	38
<i>Hypochoeris maculata</i> , slåtterfibbla																			1				1	9	
<i>H. radicata</i> , rotfibbla						1													1			1	3	3	
<i>Jasione montana</i> , monke				1				4			1	2		4		2	1		1				16	17	
<i>Knautia arvensis</i> , åkervädd		1	1	2		3		1	1		2	2	1	5	1	3	2	1	3	1	1	1	32	33	
<i>Laburnum anagyroides</i> , gullregn																							0	2	
<i>Lamium album</i> , vitplister		1		1		2												2			2	1	2	11	9
<i>Lapsana communis</i> , harkål									1							1						2	5	0	
<i>Lathyrus linifolius</i> , gökärt			2	2		3	4		3		1	1		3			2		4				25	38	
<i>L. pratensis</i> , gulvial		1			1				1													1	4	6	
<i>Leontodon autumnalis</i> , höstfibbla								4														1	5	13	
<i>Leontodon hispidus</i> , sommarfibbla																							0	2	
<i>Leucanthemum vulgare</i> , prästkrage		1		1	1	1		1	1	1	1			2	1		1	1		1	1		15	36	
<i>Linaria vulgaris</i> , gulsporre				1		1	3		2	1		3							4	1	1		17	18	
<i>Linum catharticum</i> , vildlin																							0	1	
<i>Lithospermum arvense</i> , sminkrot														1	1								3	3	
<i>Lolium perenne</i> , engelskt rajgräs						3		5				1							3			2	14	7	
<i>Lonicera periclymenum</i> , vildkaprifol								1															1	0	
<i>Lotus corniculatus</i> , käringtand				1							2									1			4	26	
<i>Luzula campestris</i> , knippfryle		1	2	2		1	3		6	1		1	2		4		2	1	1	3		1	2	33	35
<i>Luzula multiflora</i> , ängsfryle																							0	1	
<i>Lychnis viscaria</i> , tjärblomster		1	1	1		3		5	1		1		1	5				1	3		1		24	31	
<i>Lycopodium clavatum</i> , mattlumner																							0	1	
<i>Lycium chinense</i> , bredbladigt bocktörne																						1	1	0	
<i>Maianthemum bifolium</i> , ekorrbar								1															1	0	
<i>Malus domestica</i> , apel																		1					1	0	
<i>Malus sylvestris</i> , vildapel																							0	12	
<i>Matricaria perforata</i> , baldersbrå		1	2	2	1	3	7	1	1	1	1	2		1				2	1	4	2	1	4	37	1
<i>Medicago falcata</i> , gullusern												1	1	4					1				7	8	
<i>M. falcata x sativa</i> , mellanusern											1		1						1				3	0	
<i>M. lupulina</i> , humleusern		1						1						1								1	5	1	
<i>M. sativa</i> , blåusern											1									1			2	9	
<i>Mentha arvensis</i> , åkermynta																							0	1	
<i>Moehringia trinervia</i> , skogsnarv					1			1						1									3	1	
<i>Molinia caerulea</i> , blååtel												1					1						2	6	
<i>Myosotis arvensis</i> , åkerförgätmigej		1	1	2		2	3	7	1	4	2	1	1	1	2	1		2	1	3	3	1	3	43	11
<i>M. ramosissima</i> , backförgätmigej					1							1	2	1	5				1	1	1	2	15	1	
<i>M. stricta</i> , vårförgätmigej				1		1		1				2	2	2	5		1	1		4		1	2	23	8
<i>Odontites vulgaris</i> , rödtoppa		1																					1	0	
<i>Ononis repens</i> , puktörne				1					1		1	2	1	2		1	1	1	1		1		13	19	
<i>Ornithogalum umbellatum</i> , morgonstjärna																							0	2	
<i>Ornithopus perpusillus</i> , dvärgserradella																	1						1	1	
<i>Pastinaca sativa</i> , palsternacka																							0	1	
<i>Persicaria amphibia</i> , vattenpilört			1			1									1			1	2	1			7	6	
<i>Phalaris arundinacea</i> , rörflen		1																					1	1	
<i>Phleum phleoides</i> , flentimotej								1			1		2						1		1		6	14	
<i>P. pratense</i> , timotej		1	1	2		1	3		3	1		4	2		4	1	1	2	1	2	1	1	5	36	25
<i>Picea abies</i> , gran																		1					1	4	
<i>P. glauca</i> , vitgran																							0	2	
<i>P. pungens</i> , blågran																							0	2	
<i>Picris hieracioides</i> , bitterfibbla																							0	1	
<i>Pimpinella saxifraga</i> , bockrot			2	2		1	1		2	1		3	2		5		3	1	1	4		1	1	30	41

Grupper:	gruppvisa artlistor 1995																	A. Nilsson						
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	K	L	M	N	O	P	R	S	T	U	V	X	Ö	1995	1950-60-tal
<i>Pinus mugo</i> , bergtall														1									1	5
<i>P. sylvestris</i> , tall																	1						1	5
<i>Plantago lanceolata</i> , svartkämpar			1					5	1		1	2		2		1	1		1	1	1	2	19	34
<i>P. media</i> , rödkämpar									1														1	5
<i>Poa compressa</i> , berggröe					1				2			1										2	6	8
<i>P. nemoralis</i> , lundgröe						2		1		1										1			5	7
<i>P. pratensis</i> , ängsgröe	1	2	2		3	5	1	7	2	1	4	2	2	5	1	3	3	1	6	3		6	60	52
<i>P. trivialis</i> , kärrgröe	1	2	2	1	1	7			1					1	1		2	1	2	2		6	30	11
<i>Polygala vulgaris</i> , jungfrulin																		1					0	3
<i>Polygonatum multiflorum</i> , storrans								1										1					2	0
<i>Polypodium vulgare</i> , stensöta					1																		1	2
<i>Populus gileadensis</i> , ontariopoppel																							0	1
<i>Populus tremula</i> , asp																							0	4
<i>P. x canadensis</i> , goliat/marilandpoppel																							0	2
<i>Potentilla anserina</i> , gåsört																							0	6
<i>Potentilla argentea</i> , femfingerört			1		1			1	1			1	2	4		1	1		2	1	1	3	20	25
<i>P. erecta</i> , blodrot			2		2	1		1				1	1		3		1	2		3		1	18	32
<i>P. erecta x reptans</i> , blodrot x revfingerört																							0	1
<i>P. heptaphylla</i> , luddfingerört																							0	1
<i>P. reptans</i> , revfingerört			1						1		1											1	4	9
<i>Primula veris</i> , gullviva																						1	1	1
<i>Prunella vulgaris</i> , brunört																							0	1
<i>Prunus avium</i> , fågelbär			1	1		1				1	1							1		1			7	11
<i>P. cerasus</i> , surkörbär																			1				1	3
<i>Prunus domestica</i> coll, plummon																							0	2
<i>Prunus padus</i> , hägg																							0	2
<i>P. spinosa</i> , slån			1																			1	2	2
<i>Pulsatilla vulgaris</i> , backsippa												2		2									4	13
<i>Pyrus communis</i> , päron																							0	1
<i>Quercus robur</i> , ek			1		1			1		1								1		1		1	7	8
<i>Ranunculus acris</i> , smörblomma			1											1			2					1	5	13
<i>R. bulbosus</i> , knölsmörlomma								1				2	1	2		1	1					1	9	18
<i>R. ficaria</i> , svalört				1				1														1	3	1
<i>R. repens</i> , revsmörblomma			1		1	2		5		1				4			1	1	3	1		2	22	24
<i>Reseda luteola</i> , färgreseda																						1	1	0
<i>Ribes alpina</i> , måbär																							0	1
<i>Ribes rubrum</i> , röda vinbär														1									1	4
<i>Ribes uva-crispa</i> , krusbär																							0	5
<i>Rosa canina</i> , stenros																						1	1	9
<i>R. dumalis</i> , nyponros			1	1														2					4	11
<i>R. pimpinellifolia</i> , pimpinellros																							0	1
<i>R. rubiginosa</i> , äppelros																			1			1	2	1
<i>R. rugosa</i> , vresros																			1			1	2	1
<i>R. sherardii</i> , luddros																						1	1	1
<i>Rosa villosa</i> , hartsros																							0	2
<i>Rosa sp.</i> , ros-art	1	2		1		2		1	2		2					1	1					3	16	-
<i>Rubus caesius</i> , blåhallon	1	1	2			2		1	2		3		2	1	1		2	1			1	3	23	22
<i>R. caesius x idaeus</i> , blåhallon x hallon						1																	1	1
<i>R. idaeus</i> , hallon	1			1		4		1			2	1						1	1	1			13	27
<i>Rumex acetosa</i> , ängssyra		2	2		3	7	1	5	1		3	2		5		1	2	1	6	2		1	44	46
<i>R. acetosella</i> , bergssyra		1	2		2	6		7		1	3	2		5		2	2	1	4		1	1	40	51
<i>R. crispus</i> , krusskräppa	1				2	4			1		1	1	1	1	1		2		1	1		4	21	16
<i>R. longifolius</i> , gårdskräppa								2															2	0
<i>R. thyrsiflorus</i> , stor ängssyra			1		1	2		3	1		2		1	3			1	1	1	2	1	2	22	8
<i>Sagina procumbens</i> , kryppnarv																							0	2
<i>Salix caprea</i> , hägg				1						1								1					3	7
<i>S. cinerea</i> , gråvide																							0	1
<i>S. repens</i> , krypvide																							0	2
<i>Sambucus nigra</i> , fläder		2	1	1	1	3		1	2	1	3		2		1		1	1	1	1		3	25	17
<i>S. racemosa</i> , druvfläder						2					1												3	3
<i>Satureja acinos</i> , harmynta									1			1											2	4
<i>Saxifraga granulata</i> , mandelblomma	1		1					1	1		1	2	1	5	1		2		3		1	1	21	21
<i>S. tridactylites</i> , grusbräcka																							0	1
<i>Scabiosa columbaria</i> , fältvädd									1					1	1						1		4	7
<i>Scleranthus annus</i> , grönknavel						1		1			1	1		1		2				1			8	1
<i>S. perennis</i> , vitknavel												1		1		1							3	8

Grupper :	gruppvisa artlistor 1995																	A. Nilsson						
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	K	L	M	N	O	P	R	S	T	U	V	X	Ö	1995	1950-60-tal
<i>Scorzonera humilis</i> , svinrot			2		1	5		2		2	1			3				2					18	32
<i>Sedum acre</i> , gul fetknopp									1					1							1	1	4	1
<i>S. telephium</i> , kärleksört			1		2																1		4	1
<i>Senecio jacobea</i> , stånds			1						1	2			3			1	1						9	14
<i>S. vernalis</i> , vårkorsört																							0	9
<i>Serratula tinctoria</i> , ängeskära	1	2																					3	5
<i>Silene latifolia</i> , vitblåra														1									1	1
<i>S. nutans</i> , backglim										2													2	9
<i>S. vulgaris</i> , smållglim								1			2			1					1				5	5
<i>Solanum dulcamara</i> , besksöta													1										1	4
<i>Solidago virgaurea</i> , gullris	1	2	2		3	5		7	1	4	1		4					6	2			38	42	
<i>Sonchus arvensis</i> , åkermolke																							0	2
<i>Sorbus aucuparia</i> , rönn		1	2	2	1	6		4		1	1					2		1	1		1	23	22	
<i>S. intermedia</i> , oxel			1	1	2	1	1			1	1	1					1	3		1	1	15	18	
<i>Spiraea sp.</i> , spirca-art		1															1					2	2	
<i>Stachys palustris</i> , knölsyska																							0	2
<i>Stellaria graminea</i> , grässtjärnblomma	1	1	1		2	1				2	1	1	4		3	2	1	4	1	1	3	29	22	
<i>S. holostea</i> , buskstjärnblomma																							0	2
<i>Succisa pratensis</i> , ängsvädd			1		1			4	1			1	3		1		2		1	2		17	32	
<i>Symphoricarpos rivularis</i> , snöbär		1																				1	3	3
<i>Symphytum x uplandicum</i> , uppländsk vallört					2																		2	0
<i>Syringa vulgaris</i> , syren	1	1	1							2						1						6	7	
<i>Tanacetum vulgare</i> , renfana		1		1	1	6	1							1							2	13	15	
<i>Taraxacum</i> sekt. <i>Erythrosperma</i> , sandmaskrosor												1											1	6
<i>Teesdalia nudicaulis</i> , sandkrassing																1						1	2	
<i>Thymus serpyllum</i> , hacktimjan					1						2		1	2								4	23	
<i>Torilis japonica</i> , rödkörvel																							0	3
<i>Tragopogon pratensis</i> , ängshaverrot			1		2	1		2	1		1	1	1	2	1		1	1	3	3		2	23	23
<i>Trifolium arvense</i> , harklöver			1					1	1			2	1	2	1	1	1		3	1	1	1	17	15
<i>T. campestre</i> , jordklöver	1	1	1		1			2	1			2	1	5	1	2	1		4	2	1	1	27	18
<i>T. dubium</i> , trädklöver			1					1			1	1						1					5	11
<i>T. medium</i> , skogsklöver	1	2	1		1					2	1		1				1	1				2	13	28
<i>T. montanum</i> , backklöver																							0	1
<i>T. pratense</i> , rödklöver								1															1	7
<i>T. repens</i> , vitklöver								2				2						2			1		7	16
<i>T. striatum</i> , strimklöver											1							1					2	0
<i>Tussilago farfara</i> , tussilago					1																		1	3
<i>Ulmus glabra</i> , alm	1	1		1		4	1	2	1		2		1		1		2		2	1		4	24	17
<i>Urtica dioica</i> , brännässla	1	1	2	1	2	3		3	2	1	3		1	1	1		3	1	1	3	1	6	37	18
<i>Vaccinium myrtillus</i> , blåbär					1	2		2															5	9
<i>V. uliginosum</i> , odon																							0	2
<i>Valeriana officinalis</i> , läkevänderot																							0	1
<i>Verbascum nigrum</i> , mörkt kungsljus																		1					1	0
<i>Veronica arvensis</i> , fältveronika		1	2		3	2		5	1	1	3	2	1	5		3	2		4		1	1	37	12
<i>V. chamaedrys</i> , teveronika		2	1			1		2	1			1		3	1		1		3	1		2	19	31
<i>V. hederifolia</i> , murgrönsveronika					1		1	3			3		2	3	1		1		3	3		2	23	9
<i>V. officinalis</i> , ärenpris			1		1			5			1	1		3		1	1					1	15	25
<i>V. serpyllifolia</i> , majveronika												1										1	2	3
<i>V. spicata</i> , axveronika									1			2	1	2									6	7
<i>V. verna</i> , vårveronika					1						1					1							3	4
<i>Viburnum opulus</i> , olvon																							0	1
<i>Vicia angustifolia</i> , sommarvicker															1							1	2	0
<i>V. cracca</i> , kråkvicker	1		1					1			2	1		4	1			1	2	1		1	16	24
<i>V. hirsuta</i> , duvvicker																		2			1	1	4	1
<i>V. lathyroides</i> , vårvicker											1		2		1			2			1	1	8	9
<i>V. sepium</i> , häckvicker																						1	1	0
<i>Viola arvensis</i> , åkerviol			2		2	6	1	6	1	1	4	1	2	1		3	2	1	5			38	13	
<i>V. canina</i> , ängsviol	1	1	2		3	1		6			2	2		4		3	2	1	3	3	1	1	36	46
<i>Viola odorata</i> , luktviol																							0	1
Σ	53	67	93	35	79	8	2	19	86	27	96	98	58	16	46	7	14	57	11	7	61	116	246	278

APPENDIX 4

Ej återfunna samt nyttillkomna arter på ättestaderna från Arvid Nilssons inventering på 1950-60-talet till 1995 års inventering.

Ej återfunna örter och gräs

Achillea ptarmica, nysört
Alchemilla filicaulis, späddagdkåpa
Antennaria dioica, kattfot
Anthyllis vulneraria, getvåppling
Botrychium lunaria, låsbräken
Briza media, Darrgräs
Calamagrostis canescens x *epigeios*
grenrör x berggrör
Cirsium acaule, jordtistel
Cynoglossum officinale, hundtunga
Daucus carota, vildmorot
Filago minima, spenslig ullört
Fragaria moschata, parksmultron
Fragaria viridis, backsmultron
Fragaria x ananassa, jordgubbe
Galium album, stormåra
Geum rivale, humleblomster
Herniaria glabra, knytling
Hieracium grupp *Vulgariformia*,
hagfibblor
Leontodon hispidus, sommarfibbla
Linum catharticum, vildlin
Luzula multiflora, ängsfryle
Lycopodium clavatum, mattlumner
Mentha arvensis, åkermynta
Ornithogalum umbellatum,
morgonstjärna
Pastinaca sativa, palsternacka
Polygala vulgaris, jungfrulin
Picris hieracioides, bitterfibbla
Potentilla anserina, gåsört
Potentilla erecta x *reptans*,
blodrot x revfingerört
Potentilla heptaphylla, luddfingerört
Prunella vulgaris, brunört
Sagina procumbens, krypnarv
Saxifraga tridactylites, grusbräcka
Senecio vernalis, vårkorsört
Sonchus arvensis, åkermolke
Stachys palustris, knölsyska
Stellaria holostea, buskstjärnblomma
Torilis japonica, rödkörvel
Trifolium montanum, backklöver
Vaccinium uliginosum, odon
Valeriana officinalis, läkevänderot
Viola odorata, luktvio

Tillkomna örter och gräs

Agrostis canina, brunven
Agrostis stolonifera, krypven
Barbarea vulgaris, sommargyllen
Bellis perennis, tusensköna
Bromus sterilis, sandlosta

Crepis tectorum, klofibbla
Festuca pratensis x *Lolium perenne*,
ängssvingel x engelskt rajgräs
Filipendula ulmaria, älggräs
Galium saxatile, stenmåra
Geranium colombinum, duvnäva
Geranium dissectum, fliknäva
Holcus lanatus, luddtåtel
Holcus mollis, lentåtel
Lapsana communis, harkål
Lonicera periclymenum, vildkaprifol
Maianthemum bifolium, ekorrbar
Medicago falcata x *sativa*,
mellanlusern
Odonites vulgaris, rödtoppa
Polygonatum multiflorum, storrams
Reseda luteola, färgreseda
Rumex longifolius, gårdsskräppa
Symphytum x *uplandicum*,
uppländsk vallört
Trifolium striatum, strimklöver
Verbascum nigrum, mörkt kungsljus
Vicia angustifolia, sommarvicker
Vicia sepium, häckvicker

Ej återfunna träd och buskar

Alnus glutinosa, klibbal
Betula pubescens, glasbjörk
Crataegus laevigata, rundhagtorn
Laburnum anagyroides, gullregn
Malus sylvestris, vildapel
Picea glauca, vitgran
Picea pungens, blågran
Populus gileadensis, ontariopoppel
Populus tremula, asp
Populus x *canadensis*
marylandpoppel/goliatpoppel
Prunus domestica coll, plummon
Prunus padus, hägg
Pyrus communis, päron
Ribes alpinum, måbär
Ribes uva-crispa, krusbär
Rosa pimpinellifolia, pimpinellros
Rosa villosa, plummonros
Salix cinerea, gråvide
Salix repens, krypvide
Viburnum opulus, olvon

Tillkomna träd och buskar

Aesculus hippocastanum, hästkatanj
Cytisus scoparius, harris
Lycium chinense,
bredbladigt bocktörne
Malus domestica, apel

Appendix 5

Inger Runessons under 1985-87 upprättade arlista över ättestögarna 37-44, 47, 48 och 60.

Grupper :	L	M	N	O	O	U
Högar :	37-40	41-42	43-44	47	48	60
<i>Achillea millefolium</i> , rölika	1	1		1	1	
<i>Agrostis vinealis</i> , bergven	1			1	1	
<i>A. capillaris</i> , rödven	1	1	1	1	1	1
<i>Alchemilla glaucescens</i> , sammetsdaggekåpa		1		1	1	
<i>Allium oleraceum</i> , backlök					1	
<i>Alyssum alyssoides</i> , grådådra		1				
<i>Anchusa officinalis</i> , oxtunga				1	1	1
<i>Anthemis arvensis</i> , åkerkulla		1				
<i>Anthoxanthum odoratum</i> , vårbrodd	1	1		1	1	1
<i>Anthriscus sylvestris</i> , hundkex	1			1		
<i>Anihyllis vulneraria</i> , getväppling		1				1
<i>Arenaria serpyllifolia</i> , sandnarv			1			
<i>Armeria maritima</i> , trift		1				
<i>Arrhenatherum elatius</i> , knylhavre	1	1	1			
<i>A. pratensis</i> , ängshavre	1	1		1	1	
<i>Artemisia campestris</i> , fältmalört	1	1		1		
<i>A. vulgaris</i> , gråbo	1					
<i>Berteroa incana</i> , sandvita		1				
<i>Bromus hordeaceus</i> , luddlosta	1	1		1		1
<i>B. inermis</i> , foderlosta		1				
<i>Briza media</i> , darrgräs				1		
<i>Calamagrostis epigeios</i> , berggrör						1
<i>Calluna vulgaris</i> , ljung	1	1		1	1	
<i>Campanula persicifolia</i> , stor blåklocka				1		
<i>C. rotundifolia</i> , liten blåklocka	1	1	1	1	1	1
<i>Capsella bursa-pastoris</i> , lomme		1			1	
<i>Carex arenaria</i> , sandstarr		1				
<i>C. caryophylla</i> , vårstarr	1	1		1		
<i>C. hirta</i> , grusstarr	1	1				
<i>C. leporina</i> , harstarr		1				
<i>Carex carvi</i> , kummin		1				
<i>Centaurea cyanus</i> , blåklint		1			1	
<i>C. jacea</i> , rödklint		1				
<i>C. scabiosa</i> , vädtklint	1					
<i>Cerastium arvense</i> , fältarv	1	1				
<i>C. fontanum</i> , hönsarv	1	1		1	1	
<i>C. semidecandrum</i> , vårarv	1	1				
<i>Chamomilla recutita</i> , kamomill					1	
<i>Cirsium acaule</i> , jordtistel		1				
<i>C. arvense</i> , åkertistel	1					
<i>Convolvulus arvensis</i> , åkervinda	1	1	1	1		
<i>Corylus avellana</i> , hassel	1					
<i>Crataegus monogyna</i> , trubbhagtorn	1					
<i>Cynoglossum officinale</i> , hundtunga	1					
<i>Dactylis glomerata</i> , hundäxing	1	1	1	1	1	
<i>Deschampsia caespitosa</i> , tuvtåtel						1
<i>D. flexuosa</i> , kruståtel	1	1			1	1
<i>Descurainia sophia</i> , stillfrö		1				
<i>Dianthus arenarius</i> , sandnejlika		1		1	1	
<i>D. deltoides</i> , backnejlika	1				1	1
<i>Echium vulgare</i> , blåeld		1	1			
<i>Elytrigia repens</i> , kvickrot	1	1				
<i>Epilobium angustifolium</i> , mjölkört	1		1			
<i>Equisetum arvense</i> , åkerfräken					1	
<i>Erodium cicutarium</i> , skatnäva		1				
<i>Erophila verna</i> , nagelört		1				
<i>Festuca ovina</i> , fårsvingel	1	1		1	1	
<i>F. pratensis</i> , ängssvingel	1			1	1	
<i>F. rubra</i> , rödsvingel	1	1		1	1	
<i>Filipendula vulgaris</i> , brudbröd	1	1	1	1	1	1
<i>Fumaria officinalis</i> , jordrök		1				
<i>Galeopsis tetrahiti</i> , pipdån	1					
<i>Galium boreale</i> , vitmåra	1	1			1	
<i>G. verum</i> , gulmåra	1	1	1	1	1	1
<i>Geranium molle</i> , mjuknäva			1			
<i>G. pyrenaicum</i> , skuggnäva		1				
<i>Helichrysum arenarium</i> , hedblomster		1		1		
<i>Hieracium pilosella</i> , gråfibbla	1	1		1	1	
<i>H. umbellatum</i> , flockfibbla	1	1				
<i>Hypericum perforatum</i> , äkta johannesört	1	1	1	1	1	1
<i>Jasione montana</i> , monke	1	1		1	1	1
<i>Knautia arvensis</i> , åkervädd	1	1	1	1	1	1
<i>Lathyrus linifolius</i> , gökärt	1	1		1	1	

Gruppnr :	L	M	N	O	O	U
Högnr :	37-40	41-42	43-44	47	48	60
<i>Leontodon autumnalis</i> , hötfibbla	1	1				
<i>Leucanthemum vulgare</i> , prästkrage	1	1		1	1	
<i>Linaria vulgaris</i> , gulsporre	1	1				1
<i>Lolium perenne</i> , engelskt rajgräs	1	1				
<i>Lotus corniculatus</i> , käringtand	1	1		1		
<i>Luzula campestris</i> , knippfryle	1	1		1	1	
<i>Lychnis viscaria</i> , tjärblomster	1	1	1	1	1	
<i>Matricaria perforata</i> , baldersbrå		1				1
<i>Medicago falcata</i> , gulhusern		1	1	1	1	1
<i>M. lupulina</i> , humleusern		1				
<i>M. sativa</i> , blåhusern	1	1				
<i>M. falcata x sativa</i> , mellanusern	1	1		1		
<i>Molinia caerulea</i> , blåtåtel					1	
<i>Myosotis ramosissima</i> , backförgätmigej			1	1		
<i>M. stricta</i> , vårförgätmigej		1				
<i>Ononis repens</i> , puktörne	1	1			1	
<i>Papaver rhoeas</i> , kornvallmo	1					
<i>Phleum phleoides</i> , flentimotej		1		1	1	
<i>P. bertolonii</i> , vildtimotej	1	1	1	1		1
<i>P. pratense</i> , timotej	1					
<i>Pimpinella saxifraga</i> , bockrot	1	1		1	1	
<i>Pinus sylvestris</i> , tall			1			
<i>Plantago lanceolata</i> , svartkämpar	1	1		1	1	
<i>P. media</i> , rödkämpar		1				
<i>Poa pratensis</i> , ängsgröe	1	1	1	1	1	
<i>Potentilla argentea</i> , femfingerört	1	1	1	1	1	1
<i>P. erecta</i> , blodrot	1	1		1	1	1
<i>P. heptaphylla</i> , luddfingerört		1				
<i>Pulsatilla vulgaris</i> , backsippa	1	1		1	1	
<i>Ranunculus acris</i> , smörblomma	1	1				
<i>R. bulbosus</i> , knölsmörblomma	1	1		1	1	
<i>R. repens</i> , revsmörblomma	1					
<i>Rosa canina</i> , nyponros	1					
<i>Rubus caesius</i> , bianhallon	1					
<i>R. idaeus</i> , hallon	1					
<i>Rumex acetosa</i> , ängssyra	1	1	1	1	1	1
<i>R. acetosella</i> , bergsyra	1	1	1	1	1	
<i>R. crispus</i> , krusskräppa	1					
<i>Sambucus nigra</i> , fläder	1		1			1
<i>Satureja acinos</i> , harmynta						1
<i>Saxifraga granulata</i> , mandelblomma	1	1		1	1	
<i>Scleranthus perennis</i> , vitknavel		1		1	1	
<i>S. annuus</i> , grönknavel	1	1				
<i>Scorzonera humilis</i> , svinrot	1	1		1	1	
<i>Sedum acre</i> , gul fetknopp	1	1				1
<i>Senecio jacobaea</i> , stånds		1		1	1	
<i>S. vernalis</i> , vårkorsört	1	1				
<i>Silene latifolia</i> , vitblåra		1				
<i>S. vulgaris</i> , smällglim						1
<i>Solidago virgaurea</i> , gullris	1	1		1	1	
<i>Sorbus aucuparia</i> , rönn	1					
<i>S. intermedia</i> , oxel	1		1			
<i>Stellaria graminea</i> , grässtjärnblomma	1		1	1	1	1
<i>Succisa pratensis</i> , ängsvädd		1		1	1	
<i>Syringa vulgaris</i> , syren						1
<i>Tanacetum vulgare</i> , renfana		1				1
<i>Taraxacum</i> sekt. <i>Erythrosperma</i> , sandmaskrososor	1	1		1		
<i>Thymus serpyllum</i> , baktimjan		1		1	1	
<i>Tragopogon pratensis</i> , ängshaverrot	1		1			
<i>Trifolium arvense</i> , harklöver		1		1		
<i>T. campestre</i> , jordklöver		1	1			
<i>T. dubium</i> , trådklöver		1				
<i>T. medium</i> , skogsklöver	1					
<i>T. pratense</i> , rödklöver		1				
<i>T. repens</i> , vitklöver	1	1		1	1	
<i>Ulmus glabra</i> , alm			1			
<i>Urtica dioica</i> , brännässla	1		1	1		
<i>Veronica arvensis</i> , fältveronika	1	1				
<i>V. chamaedrys</i> , teveronika		1		1	1	1
<i>V. officinalis</i> , ärenpris	1	1		1	1	
<i>V. serpyllifolia</i> , majveronika		1				
<i>V. spicata</i> , axveronika		1		1	1	
<i>V. verna</i> , vårveronika		1				
<i>Vicia cracca</i> , kråkvicker	1	1			1	1
<i>V. lathyroides</i> , vårvicker		1				
<i>Viola arvensis</i> , åkerviol		1				
<i>V. canina</i> , ängsviol	1	1		1	1	
Σ	88	107	29	65	61	32